

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ (2021-2027Г.)

ФЕВРУАРИ 2021

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ.....	4
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ.....	6
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	7
ВЪВЕДЕНИЕ	9
I. ЦЕЛЕВИ И МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОД.....	12
1.1. Предназначение, цел и задачи на ПИРО – Рудозем 2021-2027 г.	12
1.2. Методически подход.....	14
II. АНАЛИТИЧНИ ПРОУЧВАНИЯ ЗА ПРИРОДНИЯ, СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ, ИНФРАСТРУКТУРНИЯ КОМПЛЕКС, НА ЕКОЛОГИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ	17
2.1. Териториален обхват. Ситуиране на община Рудозем в административно териториалната структура на област Смолян и на Южен централен район за планиране	17
2.2. Анализ и оценка на местната икономика	18
2.2.1. Място на общинската икономика в икономиката на област Смолян	18
2.2.2. Обща характеристика на местната икономика.....	19
2.2.3. Профили на икономическите сектори и дейности.....	24
2.2.4. Икономическа и предприемаческа активност	29
2.2.5. Обобщени изводи за състоянието и потенциали за развитие на местната икономика	29
2.3. Социална характеристика на община Рудозем.....	30
2.3.1. Демографска характеристика. Човешки потенциал.....	30
2.3.2. Изводи за демографското състояние	43
2.4. Социална инфраструктура (бюджетни услуги)	44
2.4.1. Основни изводи от анализа и оценките на бюджетните услуги.....	56
2.5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	57
2.5.1. Транспортна инфраструктура	57
2.5.2. Инженерна инфраструктура.....	59
2.6. Анализ на състоянието на селищата мрежа и на жилищния сектор.....	61
2.6.1. Селищна мрежа – функционална и типологична характеристика на населените места	61
2.6.2. Жилищен сектор.....	66

2.6.3.	Изводи за състоянието на селищната мрежа и жилищния фонд	68
2.7.	Бюджетна политика на община Рудозем. Общински бюджет	69
2.7.1.	Изводи.....	72
2.8.	Административен капацитет.....	72
2.8.1.	Основни изводи	78
2.9.	Културно-историческо наследство	79
2.9.1.	Материални културни ценности и културни забележителности	79
2.9.2.	Недживими културни ценности.....	81
2.10.	Екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община	82
2.10.1.	Защитени зони и територии, природни забележителности и биоразнообразие	82
2.10.2.	Ландшафт.....	83
III. SWOT АНАЛИЗ		84
IV. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г		88
4.1.	Общи и методически изисквания.....	88
4.2.	Визия за развитие на общината през програмния период 2021 -2027 г.....	89
4.3.	Приоритети и стратегически цели на ПИРО	91
V. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД (ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ).....		100
5.1.	Същност на приоритетните зони за въздействие	100
5.2.	Определяне на приоритетните зони за въздействие в ПИРО – Рудозем -2021-2027	101
5.3.	Териториален обхват на зоните за въздействие.....	102
VI. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО.....		108
6.1.	Прилагане на интегриран подход в Програмата за реализация	108
6.2.	Основни инструменти на Програмата за реализация	110
6.3.	Програма за развитие на туризма	113
VII. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ.....		119
7.1.	Значение на информираността, публичността и партньорството	119
7.2.	Осъществяване на дейностите по време на разработването на ПИРО.....	119
7.3.	Осъществяване на дейностите по време на реализацията на плана	119

VIII. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ	121
IX. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО...128	
9.1. Същност на процеса за наблюдение и оценка на ПИРО – Рудозем 2021-2027.....	128
9.2. Отговорни структура (участници) в процеса на наблюдение и оценка	128
9.3. Основни инструменти на системата за анализ и оценка на ПИРО	129
X. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	131
XI. ПРИЛОЖЕНИЯ	132

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. МЯСТО НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ В ИКОНОМИЧЕСКИЯ КОМПЛЕКС НА ОБЛАСТ СМОЛЯН – НЕФИНАНСОВ СЕКТОР	18
Таблица 2. СРАВНИТЕЛНИ ДАННИ ПО ОСНОВНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ЧОВЕК ОТ НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И ОБЛАСТ СМОЛЯН – 2018 Г.....	19
Таблица 3. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2018 Г.	20
Таблица 4. БРОЙ НА ЗАЕТИТЕ В НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ПО ТИП НА ПРЕДПРИЯТИЯТА.....	21
Таблица 5. ПРОМЕНИ В СЕКТОРНАТА СТРУКТУРА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ В 2014 И 2018 Г.	22
Таблица 6. ИЗМЕНЕНИЯ В РАЗМЕРА НА ДМА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ	23
Таблица 7. РАЗМЕР НА РАЗХОДИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДМА ПО СЕКТОРИ НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ	24
Таблица 8. БРОЙ СЕЛСКОСТОПАНСКИ ЖИВОТНИ, ОТГЛЕЖДАНИ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ... 25	
Таблица 9. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ (С КАПАЦИТЕТ НАД 10 ЛЕГЛА) В ОБЩИНА РУДОЗЕМ КЪМ 2014 И 2018 Г.	28
Таблица 10. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	31
Таблица 11. ТЕМП НА НАРАСТВАНЕ В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	32
Таблица 12. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	32
Таблица 13. ЕСТЕСТВЕНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	34
Таблица 14. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА МЕХАНИЧНОТО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	36
Таблица 15. СРЕДНИ МНОГОГОДИШНИ СТОЙНОСТИ НА КОЕФИЦИЕНТИТЕ ЗА ЕСТЕСТВЕН И ЗА МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	36
Таблица 16. ПРОМЕНИ В СТАНДАРТНАТА ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.	38
Таблица 17. БРОЙ И ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ЛИЦАТА ВЪВ ВЪЗРАСТОВИТЕ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2019 Г.....	38
Таблица 18. БРОЙ ЛИЦА В СПЕЦИФИЧНИТЕ ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2019 Г.....	40
Таблица 19. ПРОМЕНИ В БРОЯ И КАПАЦИТЕТА НА ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	45
Таблица 20. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ДЕТСКИ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – УЧЕБНА 2019/2020 Г.	46
Таблица 21. ПРОМЕНИ В БРОЯ И КАПАЦИТЕТА НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА В	

ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2014-2019 Г.....	47
Таблица 22. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – УЧЕБНА 2019/2020 Г.	48
Таблица 23. ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ПО ВИД И КАПАЦИТЕТ – 2018 Г.50	
Таблица 24. СПИСЪК И КАПАЦИТЕТ НА ЧИТАЛИЩАТА ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ	53
Таблица 25. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА СПОРТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2020 Г.	54
Таблица 26. ТИПОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ	62
Таблица 27. SWOT-АНАЛИЗ.....	84
Таблица 28. НАЛИЧИЕ НА СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПИРО - РУДОЗЕМ И ИНТЕГРИРАНАТА РЕГИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ НА ЮЖНИЯ ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ	96
Таблица 29 . ИНСТРУМЕНТИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА НА ПИРО – РУДОЗЕМ 2021-2027.....	97
Таблица 30 . ПРОЕКТНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЗОНА 1 (ЗАЕДНО С 3-ТЕ ПОДЗОНИ)	105
Таблица 31 . ПРОЕКТНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЗОНА 2	107
Таблица 32 . ПРОЕКТНИ ИДЕИ, СВЪРЗАНИ С РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ	116

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фиг.1. ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ЕТАПИТЕ (СТЪПКИТЕ), ВКЛЮЧВАЩИ ДЕЙНОСТИТЕ ПО ИЗРАБОТВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПИРО	15
Фиг.2. СТРУКТУРА НА ТИПА ПРЕДПРИЯТИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2014 И 2018 Г.....	20
Фиг. 3. ПРОМЕНИ В РАЗМЕРА НА ПРОИЗВЕДЕНАТА ПРОДУКЦИЯ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ.....	22
Фиг. 4. ДИНАМИКА В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И НА ГР. РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	31
Фиг.5. ДИНАМИКА В КОЕФИЦИЕНТИТЕ ЗА ЕСТЕСТВЕНО И МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	35
Фиг.6. СРАВНИТЕЛНИ ДАННИ ЗА ОТНОСИТЕЛНИЯ ДЯЛ НА СТАНДАРТНИТЕ ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И НА ГР. РУДОЗЕМ – 2019 Г.....	39
Фиг.7. СРАВНИТЕЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И Р. БЪЛГАРИЯ – 2011 Г.	41
Фиг.8. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА УЧЕНИЦИТЕ ПО ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН В ПЕРИОДА 2014-2019 Г.....	47
Фиг. 9. ГРАДОУСТРОЙСТВЕНА КАТЕГОРИЯ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА	63
Фиг.10. КАТЕГОРИЯ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА.....	64
Фиг.11. ОБСЛУЖВАЩИ ЦЕНТРОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА	65
Фиг.12. СТРУКТУРА НА ЖИЛИЩАТА ПО БРОЙ НА СТАИТЕ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ (%) 2018 Г.....	67
Фиг.13. СТРУКТУРАТА НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	74
Фиг.14. МЕТОДИЧЕСКИЯТ ПОДХОД И СЪПКИТЕ ПО ИЗРАБОТВАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЧАСТ НА ПИРО.....	89
Фиг. 15. МЕТОДИЧЕСКИЯТ ПОДХОД ЗА ВРЪЗКАТА НА ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ НА ДВАТА ДОКУМЕНТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ	92
Фиг.16. ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ.....	103
Фиг.17. РАЗВИТИЕ НА СПОРТ И РЕКРЕАЦИЯ	104
Фиг.18. РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗЪМ.....	118

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АД	Акционерно дружество
АИС	Автоматизирана информационна система
АКБ	Археологическа карта на България
АМ	Автомагистрала
АНКПР	Актуализирана национална концепция за пространствено развитие
АО	Административно обслужване
БВП	Брутен вътрешен продукт
БГ	България
БЕЛ	Български език и литература
БПК	Биологично потребление на кислород
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГИС	Географска информационна система
ДБТ	Дирекция бюро по труда
ДВ	Държавен вестник
ДГ	Детска градина
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСО	Електроенергиен системен оператор
ЗЕВИ	Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗРР	Закон за регионално развитие
ЗТ	Закон за туризма
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МИГ	Местна инициативна група
МОН	Министерство на образованието и науката
МРО	Масово разпространение отпадъци
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МТД	Местни данъци и такси
НВО	Национално външно оценяване
НКИЗ	Национална компания индустриални зони
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НКРПР	Национална концепция за регионално и пространствено развитие
НПО	Неправителствена организация
НПР	Национална програма за развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОД	Областна дирекция
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие“
ОМП	Отбранително-мобилизационна подготовка
ООН	Организация на обединените нации
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПР	Общински планове за развитие

ОПУ	Областно пътно управление
ОУ	Основно училище
ОУП	Общ устройствен план
ОУПО	Общ устройствен план на общината
ПИРО	План за интегрирано развитие на общината
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство
ПНИЕВИБ	Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона на регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
РДМА	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РУО	Регионално управление на образованието
СВО	Сградни водопроводни отклонения
СУ	Средно училище
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ЦУР	Цели за устойчиво развитие
ЮЗР	Югозападен регион
ЮИР	Югоизточен регион
ЮЦР	Южен централен регион
COVID-19	Coronavirus disease 2019 (Заболяване коронавирус 2019)
NUTS	Nomenclature des Unites territoriales statistiques (Номенклатура на териториалните единици за статистически цели)
SWOT	Strengths, weakness, opportunities and threats (Силни и слаби страни, възможности и заплахи)
TEN-T	Trans-European Transport Network (Трансевропейска транспортна мрежа)

ВЪВЕДЕНИЕ

В плановия период 2021-2027 г. основен планов документ, определящ комплексното развитие на община Рудозем е *Планът за интегрирано развитие на общината (ПИРО- 2021-2027)*. По нататък в текстовете този документ ще се представя с абревиатурата – „*ПИРО – Рудозем 2021-2027*“. Този план, заедно с приетия през 2020 г. *Общ устройствен план* ще определят комплексното социално-икономическо и инфраструктурно развитие и опазване на околната среда и устройственото планиране в общината за програмния период 2021 -2027 г. Съчетаното интегрирано въздействие на двата основни планови документа върху комплексното развитие на общината произтича и от Закона за регионално развитие.

Нормативното основание за изработването и за прилагането на ПИРО е чл. 23, т. 1 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), обнародван в ДВ бр. 21/31.03.2020 г. За изготвянето на ПИРО Министърът на регионалното развитие и благоустройството със своя Заповед от 25.03.2020 г. утвърди „*Методически указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г.*“

С разработването и прилагането на ПИРО през посочения 7 годишен период е заложена и идеята той да надгражда действащите в програмния период 2014-2020 г. *Общински планове за развитие (ОПР) и Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГРВ) – 2014 - 2020 г.* Друго важно изискване е ПИРО да отчита устройствените решения, съдържащи се в *Общите устройствени планове на общините (ОУПО)*.

Друго важно изискване е ПИРО - Рудозем 2021-2027 да бъде съобразен със следните стратегически и планови документи:

- *Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния централен район за планиране 2021-2027 г.*
- *Определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България, в това число целите и приоритетите, съдържащи се в актуализираната Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.*

Така на практика се удовлетворява и изискването за използване на двата подхода „отгоре – надолу“ и „отдолу – нагоре“ при изработването и прилагането на стратегическите и планови документи на регионалното развитие и йерархичната им подчиненост. Като нов момент е заложена взаимовръзката с приетия ОУП на община Рудозем – основен планов документ в сферата на устройственото планиране по Закона за устройство на територията.

Наличието на приет *Общ устройствен план* на общината (ОУПО), е предпоставка за синхронизиране на политиките за провеждане на интегрираното стратегическо планиране на регионалното развитие с пространственото планиране.

В съдържателно отношение новите моменти, които отличават ПИРО от досега действащите ОПР са следните:

- Един от тях е за т. нар. „демаркация“ (разграничаването) и същевременно отчитането на предвижданията на приетия и прилаган *Общ устройствен план* на общината. Целта е да се обосноват по-добре политиките и съдържащите се в тях мерки за използване на ресурсите и потенциалите на територията за устойчиво развитие на общината, с начина на устройство на отделните структурни части на територията. По такъв начин, приетият ОУП на общината като планов

документ с по-дългосрочен хоризонт, ще може да се използва като териториална основа за прилагане на ПИРО. Същевременно има и специфични отличия в целите и задачите на двата планови документа – ПИРО и ОУПО.

- Нов момент, който следва да бъде заложен в ПИРО – Рудозем 2021 - 2027 г. е свързан с по-подробното анализиране на състоянието на околната среда и изискванията за залагане в ПИРО на политики и свързаните с тях мерки за влиянието на климатичните промени и опазването на околната среда.
- Трети нов момент, който не се изискваше и прилагаше в досегашните Общински планове за развитие на общините, е в ПИРО да се обосноват и предложат зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди, наречени *зони за въздействие*. Те са два типа:
 - *зони за въздействие с комплексен характер* (градски зони за въздействие, които са задължителни за градовете от 1,2 и 3 йерархично ниво;
 - *зони, определени на функционален признак* (например за развитие на туризъм, за развитие на екологично земеделие и др. подобни).

Тъй като, съобразно *Националната концепция за пространствено развитие*, общинския център гр. Рудозем е от 4 йерархично ниво, в ПИРО – Рудозем 2021-2027 се обосновават и се предлагат втория тип зони, определени на функционален признак.

Основанието за залагане в ПИРО на политики, включващи мерки за ограничаване на климатичните промени и опазването на околната среда е свързано с обективните очаквания в следващият програмен период върху комплексното развитие да се засили негативното влияние на климатичните фактори – глобалното затопляне, природните бедствия. В Плана се съдържат конкретните въздействия и предлаганите мерки за минимизиране на щетите от неблагоприятните климатични фактори, като акцентът е поставен върху рисковите територии и зони в община Рудозем

Многоцелевото развитие на общината, все повече ще отчита възможностите на потенциалите на територията и наличието на различните видове ресурси. Тази насока в развитието е заложена в стратегическата част на ПИРО – Рудозем 2021-2027, както и в неговата програмна част. Формулираните стратегически (специфични) цели, приоритети и мерки (програми, проекти, дейности и др.) са обосновани с възможностите за използване потенциалите на територията и с наличните ресурси (собствени и привлечени), които да бъдат използвани целево за изпълнението на ПИРО – Рудозем 2021-2027.

В програмата за реализация на ПИРО – в Индикативната таблица - е приложен принципа за реалистичност и възможността за по-честа актуализация на предлаганите програми и проекти. Този подход е с по-ясна приложимост през 2021 и евентуално през 2022 г. във връзка с потенциалните икономически и инвестиционни затруднения, породени като последица от кризата с КОВИД 19.

Съгласно действащите нормативни документи, към изготвянето и прилагането на ПИРО – Рудозем 2021-2027, основни отговорности и ангажименти имат:

- *на първо място*, местните власти – Общинския съвет, Кметът на общината и Общинската администрация. В това отношение е натрупан немалък опит – в общината вече се изпълнява втори поред ОПР. Положителен опит на експерти от Общинската администрация има и при изработването и прилагането и на други общински стратегии, програми и планове;
- *на второ място*, ценно съдействие в етапа на изготвяне на ПИРО ще имат партньорите на местните власти – местният бизнес, неправителственият сектор и населението. Те ще осъществяват и контрол във втория етап – прилагането (реализацията) на ПИРО.

Основните инструменти за контрол на изпълнението на ПИРО, както и досега ще бъдат *Годишните доклади за изпълнението на плана* и реализацията на заложените в плана индикатори.

Важно място в процеса на изготвяне на ПИРО – Рудозем 2021-2027, е отделено на *Комуникационната стратегия*. Тя включва определени действия в процеса на съгласуванията и популяризирането на плана с партньорите. Водещи функции в подготовката и изпълнението на Комуникационната стратегия имат звена от Общинската администрация, които в сътрудничество с разработващия екип, организират обществените обсъждания ПИРО – Рудозем 2021-2027.

I. ЦЕЛЕВИ И МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОД

1.1. Предназначение, цел и задачи на ПИРО – Рудозем 2021-2027 г.

➤ **Предназначение на ПИРО**

Като основен планов документ на общинско ниво за програмния период 2021 – 2027 г., ПИРО определя основните направления на провежданите политики на местните власти за комплексно, интегрирано използване на наличните ресурси и на потенциалите на територията на община Рудозем. Те са насочени към:

- Рационалното използване на разполагаемите териториални ресурси на общината за изпълнение на стратегическите приоритети и цели за развитие на общината в средносрочен (седем годишен) времеви хоризонт.
- Определяне рамките на действията на институциите на: местните органи на властта; на бизнеса; на неправителствения сектор и на населението, обхващащи различните видове дейности на територията на общината.
- Определяне на мерките за подобряване на:
 - Условието за живот на населението (качествени бюджетни и други услуги, подобрена селищна среда).
 - Бизнес средата (инвестиции, заетост, доходи на населението).
 - Екологическата обстановка в контекста на климатичните промени.

➤ **Основна цел**

Основната цел на ПИРО е да се предложат насоки за синхронизиране на политиките на регионалното развитие и на пространственото планиране, съдържащи се в основните видове планове - Интегрирани планове на общините (ПИРО) и Общите им устройствени планове (ОУПО). От това произтича и основната цел на ПИРО – постигане на устойчиво комплексно (интегрирано) развитие на общината на основата на разполагаемите ресурси и потенциала на територията.

➤ **Задачи на ПИРО – Рудозем 2021-2027**

Задачите на Плана за интегрирано развитие на община Рудозем – 2021-2027 г., са валидни за всички ПИРО. Те следва да бъдат в определено съответствие с нормативните изисквания за регионалното развитие и свързаните с него национални и регионални цели и с приоритетите за развитието в България. Териториалната основа на плана е общината, което изисква да се отчитат специфичните ѝ условия за развитие на социалния, икономическия и инфраструктурния ѝ комплекс, характера на демографското развитие и на селищната мрежа, екологичната ѝ характеристика и другите териториални ресурси и потенциали. Това определя и тематичният обхват и характерът на задачите на ПИРО – Рудозем 2021-2027.

Задачите на ПИРО (принципно формулирани в Методическите указания за изработване и прилагане на ПИРО) могат да бъдат представени по следния начин:

- Извършване на анализи и оценки на развитието на общината в програмния период 2014-2020 г, като се очертаят положителните и негативните насоки в развитието и се формулират проблемите, задържащи развитието ѝ. За целта се отчитат заложените приоритети и стратегически приоритети на действащите стратегически и планови документи за програмния период 2014-2020 г.
- Отчитане на новите моменти в провежданата политика за регионално развитие и връзката му с местното самоуправление;
- Синхронизиране на приоритетите и стратегическите цели, заложи в документите за регионално развитие от по-високите йерархични нива (без да ги прилага механично), като се отчитат конкретните условия за развитие на община Рудозем.
- Осъществяване на приемственост в стратегическите цели и приоритети, заложи в действащите стратегически, планови и програмни документи (вкл. ОПР) на община Рудозем, изпълнявани в програмния период 2014-2020 г.
- Прилагане, в дългосрочен и средносрочен времеви хоризонт, на подхода за интегриране на целите, приоритетите и на предприетите действия по реализацията на основните документи в сферата на устройственото планиране (Общ устройствен план на общината) и на регионалното развитие (Интегриран план за развитие на общината). Прилагането на интеграционния подход е с цел постигане на по-добър ефект от използване на териториалните ресурси и потенциали за устойчиво, комплексно социално, икономическо и инфраструктурно развитие и опазване на околната среда на община Рудозем в програмния период 2021-2027 г.
- Определи рамките на комплексното, интегрирано развитие на общината за следващия 7 годишен период, съобразно формулираните приоритети и стратегически цели на ПИРО – Рудозем 2021-2027 г.
- Конкретизира възможностите за изпълнение на приоритетите и целите на ПИРО с конкретни мерки – програми и проекти, тяхното ресурсно осигуряване, сроковете за тяхното реализиране и ангажиментите на отговорните структури.
- Оцени опыта на органите на местно самоуправление (Общински съвет, Общинска администрация) и на другите партньори в реализацията на мерките (програми, проекти и на други местни инвестиционни инициативи), заложи в действащите планове и програми (основно в ОПР, общински стратегии и програми, бизнес планове на местния бизнес) и др.
- Обоснове необходимостта от зони за целенасочено въздействие, които да бъдат определени на комплексен и на функционален признак.

Целият процес по изработване на Плана за интегрирано развитие

протича съобразно възприетия от разработващия екип методически подход. Същият включва:

- Изискванията на утвърдените от Министъра на регионалното развитие и благоустройството *„Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“*.
- Методиката за разработването на този тип планове, утвърдена от Министъра на регионалното развитие и благоустройството.
- Методическите подходи, прилагани при подобен тип стратегически, планови и програмни документи.
- Опит на разработващия екип при изработване на подобен тип документи.

1.2. Методически подход

Целият процес по изработване на Плана за интегрирано развитие протича съобразно възприетия от разработващия екип методически подход. Същият включва:

- изискванията на утвърдените от Министъра на регионалното развитие и благоустройството *„Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“*;
- методическите подходи, прилагани при подобен тип стратегически, планови и програмни документи;
- опита на разработващия екип при изработване на подобен тип документи.

Възприетият методически подход се изразява в прилагането на принципа за последователност на работата по отделните части на плана и на взаимната им обвързаност. Така се постига хармоничност в неговата структура и съдържание.

Последователността на стъпките по изработването на ПИРО – Рудозем 2021 -2027 следва определена логика, включваща няколко етапа:

Етап 1. *Подготвителни действия* по стартиране на процеса на изработване на Плана за интегрирано развитие на общината;

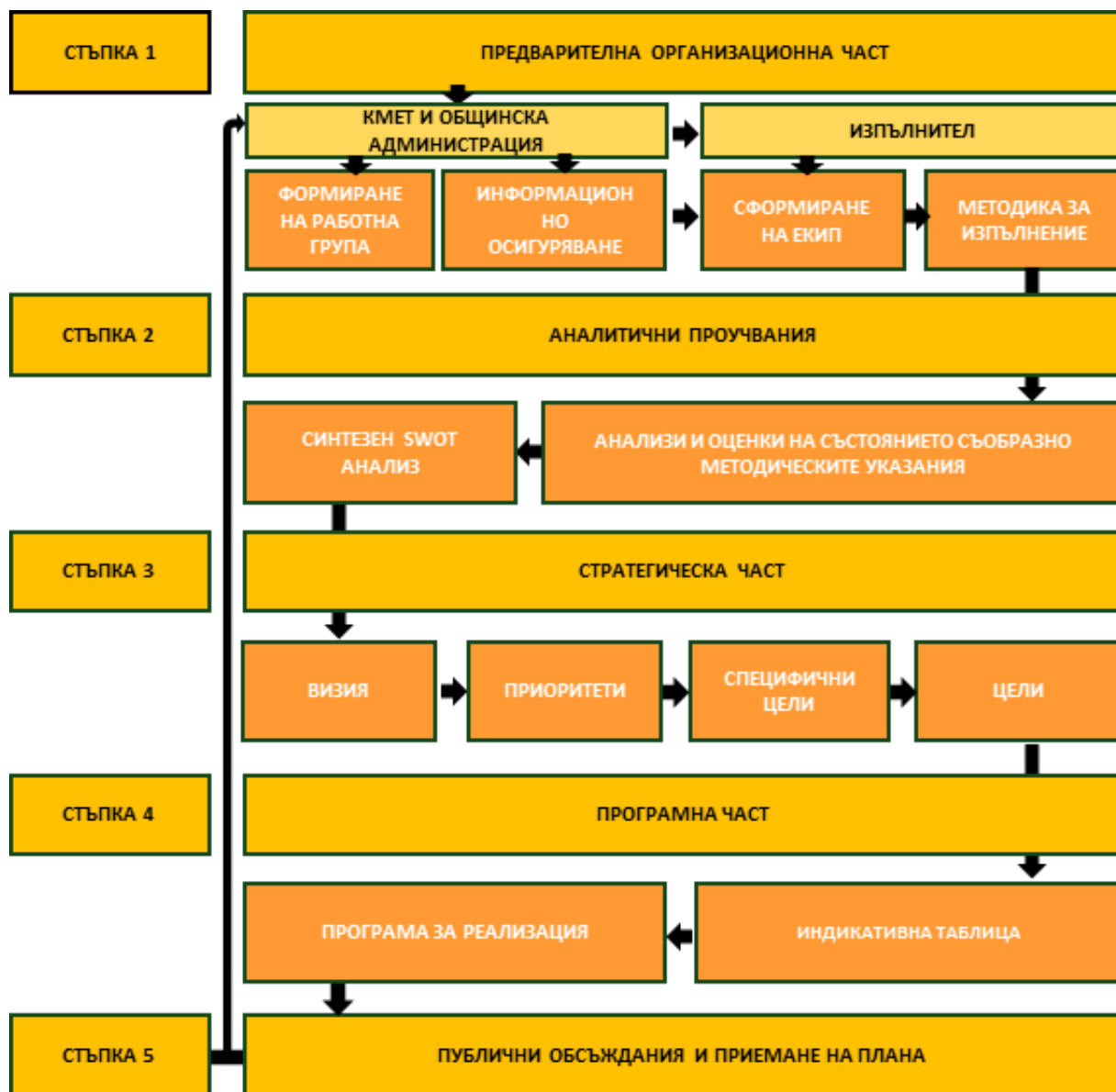
Етап 2. *Аналитични проучвания* за състоянието на основните системи (природни условия, икономическа и социална характеристика, състояние на техническата инфраструктура, на екологичното състояние и др.), оценка на разполагаемите ресурси и неусвоените териториални потенциали за развитие на общината;

Етап 3. *Изработване на стратегия на плана*, включваща инструментите на стратегическото планиране – визия, приоритети и цели, които да бъдат постигнати в плановия период, чрез реализацията на определени мерки (програми, инвестиции, проекти и др.);

Етап 4. *Програмен*, включващ програмни действия по реализацията на определените мерки (включени в *Индикативният списък с мерки и дейности* на ПИРО), система от индикатори, чрез които се следи как

се изпълняват стратегията и програмната част на ПИРО.

Така описан, методическият подход се илюстрира със следната блок-схема, която има универсален характер за изработване на подобен тип планови документи (фиг.1).

Фиг.1.ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ЕТАПИТЕ (СТЪПКИТЕ), ВКЛЮЧВАЩИ ДЕЙНОСТИТЕ ПО ИЗРАБОТВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПИРО

За първия етап са характерни редица познати, типични дейности, като избор на изпълнител, оформяне на взаимоотношенията „разработващия екип - Общинската администрация“, формиране на работна група от страна на Общинска администрация и др.

Информационното осигуряване е една от важните дейности, които се изпълняват в подготвителният етап. От осигурената информация и коректното ѝ ползване до голяма степен се определя и обективността и задълбочеността на аналитичните проучвания, включени в етапа „Аналитични проучвания“ (стъпка 2).

Информационното осигуряване за аналитичните проучвания включва статистически данни и оперативна информация за състоянието на отделните функционални системи и дейности на територията на общината. Изискването в това отношение е информацията да има официален характер и да е от официални източници – НСИ, РИО, РЗИ, ОС „Земеделие и гори“, Общинска администрация и др. Друго важно изискване за изработване на аналитичния раздел на ПИРО е да се ползва информация за 6 годишен ретроспективен период (покриващ основно сегашния програмен период 2014-2020 г.). Целта е да бъдат очертани тенденции, да се формулират изводи и проблеми в досегашното развитие

В процеса на работата по изработване на ПИРО – Рудозем 2021-2027 са ползвани традиционни за подобен вид проучвания методи, а именно:

- описателен;
- статистически;
- аналитично- оценъчен;
- системен;
- сравнителен;
- пряко наблюдение и др.

Една от важните особености на ПИРО е да се прилага метода за комплексност в стратегическата част на плана с цел постигане ефект на интегрираното планиране и развитие. Това налага да се отчита мястото на ПИРО в йерархичната система от стратегически и планови документи в сферата на регионалното развитие и на устройственото планиране.

Възприетият методически подход се изразява в прилагането на принципа за последователност на работата по отделните части на плана и на взаимната им обвързаност. Така се постига хармоничност в неговата структура и съдържание.

II. АНАЛИТИЧНИ ПРОУЧВАНИЯ ЗА ПРИРОДНИЯ, СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ, ИНФРАСТРУКТУРНИЯ КОМПЛЕКС, НА ЕКОЛОГИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

2.1. Териториален обхват. Ситуиране на община Рудозем в административно териториалната структура на област Смолян и на Южен централен район за планиране

Община Рудозем е една от съставните общини на област Смолян, която е част от Южен централен район на планиране (ЮЦР) в Р България.

С площта си от 182,919 km² е 6-та по големина сред 10-те общини на областта, което съставлява 5,73% от територията на областта. Границите ѝ са: на северозапад – община Смолян; на североизток – община Мадан; на изток – община Златоград; на юг – Гърция.

Географско положение Община Рудозем е разположена в най-югоизточните части на Западните Родопи, по долината на реките Арда, Чепинска и Елховска в Рило-Родопския масив. Върху общинската територия с подчертано дисперсен характер и почти равномерно са разположени населените места, доколкото това позволяват природо-географските условия, конфигурацията на терена и ландшафта. Връзката между населените места в Общината, както и на община Рудозем с други общини и вътрешността на страната се осъществява единствено чрез шосеен път. Общината има двадесет и три населени места, от които един град (гр. Рудозем) и двадесет и две села: **Боево, Дъбова, Равнината, Борие, Елховец, Рибница, Брежа, Иваново, Сопотот, Бърчево, Кокорци, Чепинци, Бяла река, Коритата, Витина, Мочуре, Войкова лъка, Оглед, Грамаде, Пловдивци, Добрева череша, Поляна**. Географското положение на общината е предопределило преминаването през нейната територия на изключително важния транспортен коридор Смолян - Рудозем - Ксанти, който ще даде тласък на трансграничните контакти. Отварянето на пътя ще създаде условия за организиране на свободна икономическа зона, нови форми на икономическо сътрудничество и изграждане на смесени фирми.

Градът е разположен на републиканския път II -86, който е единствената транспортна артерия, свързваща централната част на страната със Смолянска област и част от транспортния коридор Пловдив - Смолян - Рудозем - ГКПП Елидже-Ксанти и прави връзка с магистрала Егнатия Одос и с близките егейски пристанища Кавала и Дедеагач.

По-голямата част от общината е заета от природни територии без населени места.

По отношение на общата оценка на социално-икономическия потенциал на отделните селища, може да се каже, че **гр. Рудозем заема водещо място в общината.**

2.2. Анализ и оценка на местната икономика

2.2.1. Място на общинската икономика в икономиката на област Смолян

Икономиката на община Рудозем оказва влияние върху параметрите на областната икономика. Макар и с по-скромен принос в икономиката на област Смолян общинската икономика дава отпечатък върху някои от водещите икономически дейности на областния икономически комплекс.

Чрез прилагане на сравнителния метод се разкрива мястото на местната икономика на община Рудозем в икономиката на област Смолян. Представа за мястото на икономиката на община Рудозем в областния социално-икономически комплекс дават относителните дялове по четири от основните икономически показатели за нефинансовия сектор. Резултатите в това отношение по данни за 2014 г. и 2018 г. показват следното състояние, отразено в таблица 1.

Таблица 1. МЯСТО НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ В ИКОНОМИЧЕСКИЯ КОМПЛЕКС НА ОБЛАСТ СМОЛЯН – НЕФИНАНСОВ СЕКТОР

Икономически показатели	2014 г.		2018 г.	
	Общ. Рудозем	Обл. Смолян	Общ. Рудозем	Обл. Смолян
<i>брой предприятия</i>	316	5162	342	5233
<i>отн. дял (%)</i>	6,1	100,0	6,5	100,0
<i>Произведена продукция (хил. лв.)</i>	80,740	1,163,314	101109	1,572,212
<i>отн. дял (%)</i>	6,1	100,0	6,5	100,0
<i>ДМА (хил. лв.)</i>	38,230	944,877	34,389	1,029,592
<i>отн. дял (%)</i>	4,0	100,0	3,3	100,0
<i>Брой заети лица</i>	2055	29390	2142	30,469
<i>отн. дял (%)</i>	7,0	100,0	7,0	100,0

Източник: НСИ

Анализите на посочените данни за относителните дялове на четирите основни икономически показатели за община Рудозем, съпоставени с тези за област Смолян потвърждават направената констатация за относителната значимост на общинския икономически комплекс. Състоянието в 2018 г. се запазва с това през 2014 г., т.е. не са налице съществени изменения.

Тъй като мащабите на общината и на областта се различават за целите на сравнителния анализ се прилагат показателите, отнесени към 1 лице от населението. Тези данни също са в полза на областната икономика. По-слабото развитие на икономиката на община Рудозем от областната, се подкрепя и от данните за произведената продукция, отнесена към едно заето лице в нефинансовия сектор. За 2014 г. стойностите по този показател са съответно – 8366 лв./лице (община Рудозем) и 32666 лв./лице (област Смолян). За 2018 г. стойностите са съответно – 11 309 лв./лице за община Рудозем и 50066 лв./лице за област Смолян.

В сравнителен план, по-обективна представа за мястото на общинската икономика в областната дават данните, отнесени към човек от населението на община Рудозем и на област Смолян. В това отношение се запазват посочените вече различия, което личи и от данните от таблица 2.

Таблица 2. СРАВНИТЕЛНИ ДАННИ ПО ОСНОВНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ЧОВЕК ОТ НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И ОБЛАСТ СМОЛЯН – 2018 Г.

Икономически показатели	Община Рудозем	Област Смолян
1.Произведена продукция на (хил. лв.)	11 337	15 185
2.Приходи от дейност (хил. лв.)	13765	19 587
3.Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	12937	18 341
4. Дълготрайни материални активи (хил. лв.)	3856	9 944

Източник: ТСБ ЮГ, ОТДЕЛ СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ СМОЛЯН

Основна роля за по-доброто състояние на областната икономика, сравнена с икономиката на община Рудозем има икономиката на община Смолян и икономическото развитие на областния център – гр. Смолян. В сравнение с икономическия комплекс на някои от останалите общини в областта (общини Баните, Девин, Неделино - община Рудозем е с по-добри позиции в областната икономика.

2.2.2. Обща характеристика на местната икономика

Община Рудозем се характеризира с развитие на комплекс от икономически дейности. На територията на общината са запазени традиционни промишлени производства. В икономическия ѝ профил са представени сектори и икономически дейности, за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им. В общинския център развиват дейност предприятия от няколко отрасли на икономиката.

Структурата на местната икономика на община Рудозем е многопрофилна. Водеща роля в нея има промишлеността, а аграрния сектор е с допълващи функции. Общината е специализирана в няколко индустриални направления, които се основават главно на използването на местната суровинна база като производството на рудодобив и флотация, производство на фармацевтични продукти, металообработване, дърводобив и дървопреработка и др.

➤ Брой предприятия в нефинансовия сектор

Освен по показателя „брой предприятия“ икономическата характеристика на общината до голяма степен се определя и от вида на функциониращите предприятия. Предмет на анализите и оценките са предприятията от нефинансовия сектор.

Структурата на предприятията е определена по критерия „брой заети лица“ в тях. Съобразно него, предприятията са включени в следните четири групи:

- Микро предприятия – с брой на заетите до 9 д.
- Малки предприятия – с брой на заетите от 10 до 49 д.
- Средни предприятия – с брой на заетите от 50 до 249 д.
- Големи предприятия – с брой на заетите над 250 д.

Статистиката за 2018 г. показва, че на територията на общината са функционирали общо 342 предприятия от нефинансовия сектор. Тук не се включват предприятия от бюджетния сектор (икономически дейности "Държавно управление", "Образование", "Хуманно здравеопазване и социална работа" и др.).

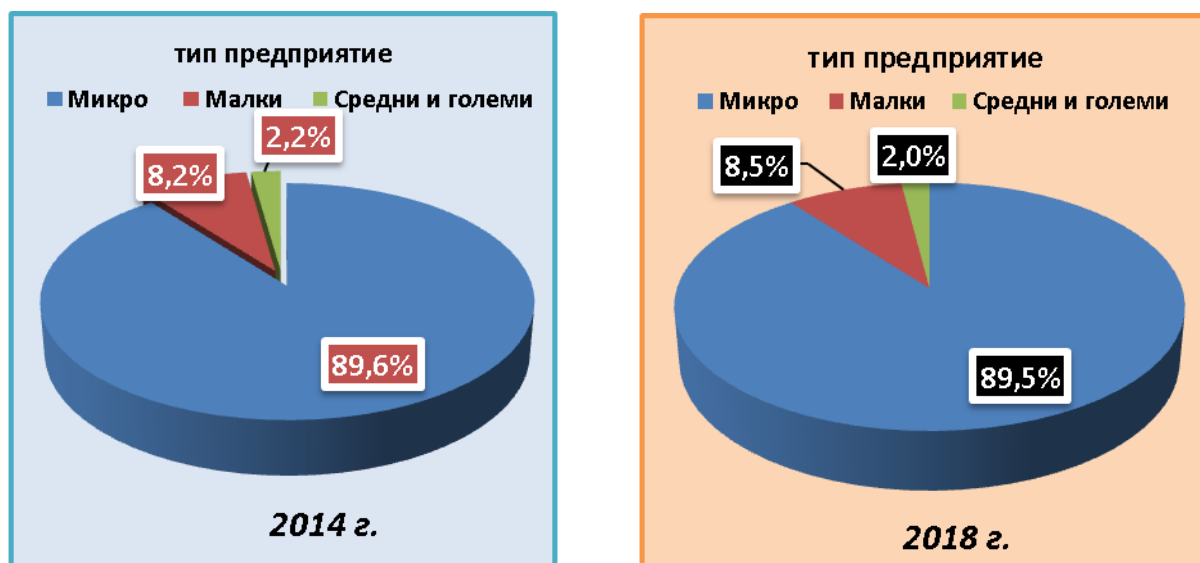
За изследвания период (2014 - 2018 г.) не се наблюдава съществена динамика в броя на предприятията (нефинансов сектор), което е видно и от данните в таблица 3.

Таблица 3. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2018 Г.

Тип предприятия	Година				
	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Общо	316	330	336	329	342
Микро (до 9 заети)	283	299	303	297	306
Малки (от 10 до 49)	26	25	26	25	29
Средни (от 50 до 249)	7	6	7	7	..
Големи (над 250)	-	-	-	-	..

Източник: НСИ – ТСБ „ЮГ“, ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ СМОЛЯН

За анализирания 5 годишен период се наблюдава леко нарастване в броя на предприятията. Това е за сметка на ръста при микропредприятията. В структурата на предприятията от нефинансовия сектор преобладават тези, които са от групата „микро“ (с брой на заетите до 9 д.). Структурата на предприятията, представена като относителни дялове от общия им брой е представена на *фиг.2*.

Фиг.2. СТРУКТУРА НА ТИПА ПРЕДПРИЯТИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2014 И 2018 Г.

От таблица 3 и от фиг.2 е очевидно, че местната икономика реализира функциите си с дейността на „микро“ и „малките“ предприятия. Разпределението на нефинансовите предприятия по икономически сектори показва, че основната част от тях попадат в третичния сектор („Услуги“). От общо 342 предприятия, функциониращи през 2018 г. 181 са в сектора на услугите. Разпределението на предприятия по сектори е представено със следните данни:

- Сектор „Селско и горско стопанство“ (Аграрен) – 11 предприятия (без регистрираните земеделски производители).
- Сектор „Индустрия“ – 66 предприятия.
- Сектор „Услуги“ 265 предприятия.

За ролята на „микро“ и „малките“ предприятия в местната икономика показателни са и данните за броя на заетите по типа на същите. Данните за заетите по тип предприятия са включени в таблица 4.

Таблица 4. БРОЙ НА ЗАЕТИТЕ В НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ПО ТИП НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Тип предприятия	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г..	2018 г.
Общо	2,055	2,069	2,204	2,150	2,142
Микро	550	587	616	604	587
Малки	466	515	542	533	557
Средни	1,039	967	1,046	1,013	..
Големи		-	-	-	..

Източник: НСИ – ТСБ „ЮГ“, ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ СМОЛЯН

В двете групи предприятия са заети общо 1144 д., от всичко заетите в нефинансовия сектор 2142 д. Това е 53,4% от всички заети. Средният брой заети в едно „микро“ предприятие е около 2 д, (1,9 д.), а в малките – 19,2 д. За средните предприятия този брой е 144 заети. Тези данни показват, че „микро“ предприятията са свързани със семейния бизнес.

➤ **Секторна структура. Тенденции в развитието**

В структурно отношение икономиката на община Рудозем обхваща дейности и от трите сектора – първичен („Селско, горско и рибно стопанство“, познат и като „Аграрен“), вторичен („Индустрия“) и третичен („Услуги“).

- *Изменения в секторната структура*

Секторната структура на икономиката, до голяма степен, определя и икономическия профил на общината. Анализите и оценките на същата се извършват, за да се покаже и оцени тежестта, която имат отделните икономически сектори в социално-икономическия комплекс на община Рудозем. През анализирания период се наблюдават определени промени в развитието на

отделните сектори на икономиката. Анализите и оценките, както и тенденциите в развитието на отделните сектори на местната икономика обхващат периода 2014 – 2018 г.

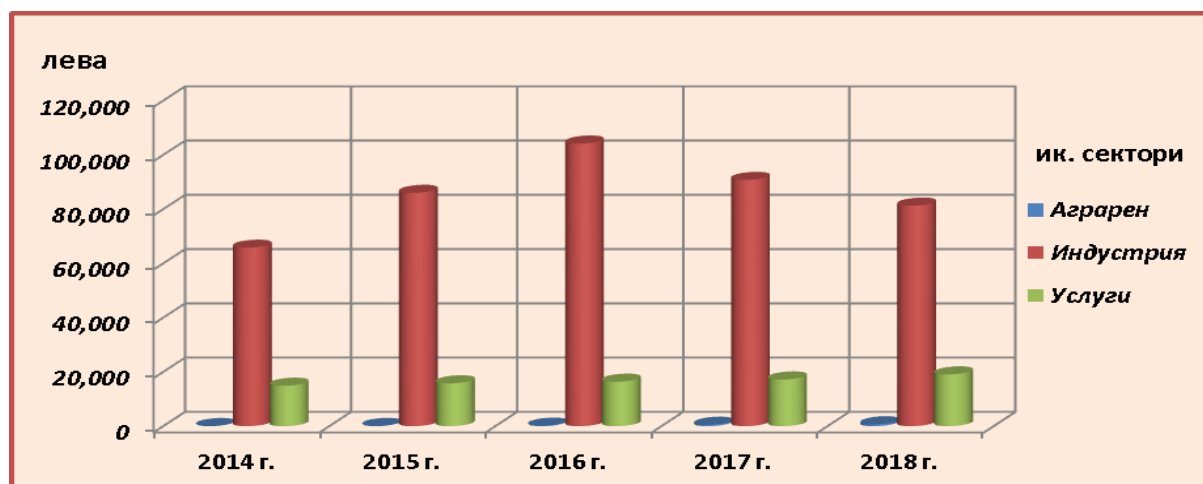
Представа за промените в секторната структура на социално-икономическия комплекс на община Рудозем, настъпили в периода след 2014 г., дават данните от таблица 5.

Таблица 5. ПРОМЕНИ В СЕКТОРНАТА СТРУКТУРА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ В 2014 И 2018 Г.

Икономически показатели	Икономически сектори		
	„Аграрен“	„Индустрия“	„Услуги“
2014 г.			
Предприятия (брой)	5	62	249
Произведена продукция (хил. лв.)	39,0	65788	14913
Заети лица (брой)	21	1319	715
Дълготрайни материални активи (хил. лв.)	32,0	32955	5262
2018 г.			
Предприятия (брой)	11	66	265
Произведена продукция (хил. лв.)	700	81313	19096
Заети лица (брой)	35	1354	753
Дълготрайни материални активи (хил. лв.)	142	25388	8859

Източник: НСИ – ТСБ „ЮГ“, ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ СМОЛЯН

Анализите на данните от таблица 5 показват, че за анализирания период не са настъпили структурни промени в отделните сектори на местната икономика. Секторната структура както към 2014, така и към 2018 г. очертава водещи позиции на вторичния сектор („Индустрия“) по показателите „Произведена продукция“ „Заети лица“ и подчинена роля на останалите два сектора – аграрния и на услугите. На *фиг.3* е показана динамиката в размера на произведената продукция в трите сектора на икономиката на община Рудозем.

Фиг. 3. ПРОМЕНИ В РАЗМЕРА НА ПРОИЗВЕДЕНАТА ПРОДУКЦИЯ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ

Сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ (Аграрен сектор) формира малка част от стойността на произведената продукция. Причините за това са в замяната на тютюнопроизводството, което в продължение на много десетилетия бе в основата на растениевъдството с други растениевъдни култури. Този процес е свързан с преодоляване на много трудности, основните от които са: разпокъсаността на земеделските земи; специфичния почвен профил; традициите на населението. Към момента все още няма ясна стратегия за развитие на алтернативни на тютюнопроизводството култури. Това е и причината сектор „Аграрен“ да има скромно място в местната икономика.

Не малък дял в икономическите резултати в сектора се пада на горското стопанство. Горските ресурси в общината се стопанисват от ДП „ДГС Смилян“ Горският фонд на общината е включен в Горско стопански участък „Рудозем“ – включен в структурата на ДП „ДГС Смилян“.

Фирмите в сектор „Индустрия“, формират основната част от произведената продукция в местната икономика. През целия анализиран период сектор „Индустрия“ е водещ по показателя произведена продукция. До 2016 г. се наблюдава ръст в размера му, след което е налице спад. През 2018 г. в този сектор размерът на произведената продукция възлиза на 81 313 хил. лв. Произведената продукция в сектор „Индустрия“ е с най-висок размер през 2016 г. – 104 173 хил. лв., или с 22 860 хил. повече от размера ѝ през 2018 г. Посочените данни показват, че сектор „Индустрия“, макар и с водещи позиции в икономиката на общината губи част от значимостта си.

Данните за размера на произведената продукция по икономически сектори показва, че третичния сектор („Услуги“) се развива по-устойчиво от останалите два сектора. Ръстът на произведената продукция за разглеждания период е от 13913 хил. лв. (2014 г.) на 19 096 хил. лв.

- *Размер на дълготрайните материални активи*

Размерът на дълготрайните материални активи (ДМА) дава представа за капитализацията на територията.

Структурата и динамиката в размера на ДМА за периода 2014-2018 г. е представена чрез данните в таблица 6.

Таблица 6. ИЗМЕНЕНИЯ В РАЗМЕРА НА ДМА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Икономически сектори	Размер на ДМА (хил. лв.) по години				
	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Общо	38,230	42,152	36,159	34,582	34,389
В т.ч. „Аграрен“	13	..	..	84	142
„Индустрия“	32,955	34,651	28,743	25,909	25,388
„Услуги“	5,262	..	..	8,589	8,859

Източник: НСИ – ТСБ „ЮГ“, ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ СМОЛЯН

Данните за размера на ДМА (в стойностно изражение) сочат, че през последните две години от анализирания период същият намалява. Най-засегнат е сектор „Индустрия“. При останалите два сектора размерът на ДМА нараства.

Пряко влияние върху размера на ДМА, оказват разходите за придобиване на ДМА, които са направени от предприятията от нефинансовия сектор. Те също варират в определени граници. Обобщените данни по икономически сектори за периода 2014-2018 г. се съдържат в таблица 7.

Таблица 7. РАЗМЕР НА РАЗХОДИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДМА ПО СЕКТОРИ НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Икономически сектори	Разходи за придобиване на ДМА (хил. лв.) по години				
	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Общо	9976	5611	17856	5861	7,106
В т.ч. „Аграрен“	..	..	..	..	73
„Индустрия“	8417	4435	16542	3152	5,016
„Услуги“	..	..	..	..	2,017

Източник: НСИ – ТСБ „ЮГ“, ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ СМОЛЯН

2.2.3. Профили на икономическите сектори и дейности

➤ Сектор „Селско, горско и рибно стопанство“.

• Селско стопанство

Структурата на селското стопанство в община Рудозем е растениевъдно-животновъдна. От общия преглед на икономиката на община Рудозем бе направена констатацията, че сектора има подчинено значение. Тази констатация се подкрепя от данните от анализирания основни икономически показатели.

Растениевъдство. Основен ресурс за развитие на селското стопанство и на неговия основен подотрасъл – растениевъдството, е земеделската земя. В баланса на територията на общината, земеделските земи са 26 500 дка., което е едва 14,3% от общата територия на общината (185766 дка).

По данни от ОУП на община Рудозем структурата на земеделската земя е както следва:

- ниви - 2 763 дка;
- ливади - 9 012 дка;
- пасища - 12 317 дка.

Част от обработваемите земи са се самоизключили от земеделския фонд чрез изоставяне и впоследствие чрез самозалесяване. По експертни оценки техният размер е в порядъка на около 1000 дка и този процес не е прекъснал.

Сериозен проблем на земеползването не само в общината, а и в Родопите като цяло е силната разпокъсаност на обработваемите земи. Статистическите данни сочат, че средния размер на имотите, класифицирани по начин на трайно ползване като ниви, е под 2 дка (1,9 дка). Констатацията, базирана на посочените данни и на данните за разпокъсаността на земеделските земи е, че възможностите за развитие на ефективно земеделие в общината не са много големи.

Традиционна култура в растениевъдния сектор на селското стопанство в продължение на много десетилетия са картофите, и частично - тютюна. Благоприятни фактори за това са почвената и климатичната характеристика на общината, производствения опит на населението, трудоемкия характер и свързаната с това заетост на населението, наличието на пазари и др. Със засилване на мерките за ограничаване на тютюнопушенето и свързания с това спад в търсенето на тютюна, ограничаване на стимулите за отглеждането му се наблюдава пълна ликвидация на тютюнопроизводството. В анализирания период няма нито един дка засят с тютюн.

Картофопроизводството също е в криза. По данни на Общинска служба „Земеделие и гори“, засетите през стопанската 2014/2015 година площи с картофи са 1500 дка. За стопанската 2018/2019 г. са засети 1000 дка.

Трайните насаждения са много слабо представени, причина за което са неблагоприятните природо-климатични условия. Отглеждат се малко ягоди (10 дка), орехи (20 дка) и ябълки (10 дка).

Животновъдството също е с дребностоков характер. Малко са животновъдните ферми с повече на брой животни. Суровинна база за неговото развитие са ливадите (9012 дка) и пасищата (около 12 317 дка). Зърнен фураж се доставя от други части на страната. Отглеждат се овце, кози, говеда, птици, пчелни семейства. Данни за броя отглежданите животни се съдържат в таблица 8.

Таблица 8. БРОЙ СЕЛСКОСТОПАНСКИ ЖИВОТНИ, ОТГЛЕЖДАНИ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Селскостопански животни	Брой към:	
	Стопанска 2015/2016 г.	Стопанска 2018/2019 г.
Птици	600	2100
Говеда	580	450
Овце	530	450
Кози	70	100
Пчелни семейства	100	155

Източник: ОБЩИНСКА СЛУЖБА „ЗЕМЕДЕЛИЕ И ГОРИ“ – РУДОЗЕМ

За анализирания период има увеличаване на броя на птиците, козите и на пчелните семейства. Броят на говедата и на овцете бележи спад. Причините за непълното използване на потенциала на общината за развитие на планинско биологично животновъдство са с комплексен характер – липса на стимули на развитие на модерно фермерско стопанство, ниски изкупни цени на млякото, слаба подкрепа на инвестиционни инициативи в сферата на животновъдството и др.

- *Горско стопанство*

Преобладаващата част от територията на общината попада в горския фонд. Горските територии са с площ 149788 дка. Отнесени към общата площ на общината (185766 дка) горските територии заемат 80,6% от нея.

В структурата на горските територии, разпределението на дървесните видове е както следва:

- иглолистни гори - 39,21%;
- широколистни гори - 24,81%;
- издънкови гори - 8,05%;
- гори за реконструкция - 4,80% и други.

В иглолистните гори преобладава белият бор. Широколистните гори са заети основно от дървесните видове бук и дъб, както и от храстовидна растителност.

Данните за собствеността на горите показват, че основната част от тях са държавна собственост. Малко част от горите (само около 5%) са частни и на религиозни организации.

Горският фонд се стопанисва от ТП „ДГС Смилян“. В границите на общината е обособен горско-стопански участък (ГСУ) Рудозем – поделение на ТП „ДГС Смилян“.

По данни от ЛУП в ГСУ Рудозем попада една от зоните с най-високата лесистост в ДГС Смилян – в землището на с. Пловдивци – около 90%.

Дърводобивът като стопанска дейност на територията на ДП „ДГС Смилян“, в т.ч. и на ГСУ Рудозем е суровинен тип за развитие на дървопреработването. То се реализира в няколко фирми за производство на фасониран дървен материал и за мебелно производство. Част от добитата дървесина (по годишно определени квоти) се използва за огрев на населението.

Рибовъдството, разглеждано като икономическа дейност не е представено в общината. В регистъра за рибовъдните стопанства, няма такива на територията на община Рудозем.

➤ **Сектор „Индустрия“**

• *Добивна и флотационна промишленост.*

От икономическите дейности, свързани с добивната промишленост в община Рудозем са представени добива на оловно-цинкови руди (рудник „Димов дол“ – в ликвидация) Рудодобивът, представен в миналото като водеща икономическа дейност (рудник „Димов дол“), днес на практика е закрит. Масови съкращения за заети в рудодобива в рудник „Димов дол“, чийто концесионер е „Рудметал“ ЕАД през 2020 г., е резултат от кризата в търсене на метали и спада в цените им на световните борси. Същите негативни тенденции се наблюдават и при флотацията на оловно-цинковите руди в собствената мобилна флотационна инсталация собственост на „Рудметал“ ЕАД. В РОФ (Рудоземска обогатителна фабрика) се обработват рудите на „Горубсо“ АД - Мадан.

• *Преработваща промишленост*

Преработващата промишленост има по-голяма тежест в сектор „Индустрия“. Тя е представена от редица икономически дейности, свързани с производството на химически продукти (козметични изделия), производство на изделия от текстил (производство на облекла), производство на храни, напитки

и тютюневи изделия, производство на изделия от дърво (дървопреработване) и др.

Производството на хигиенни и козметични продукти (пасти за зъби, парфюмерийни и козметични изделия) е организирано в „Рубелла Бюти“ АД. Фирмата е един от големите работодатели в общината.

В икономическата дейност – производство на козметични продукти – осъществяват дейност още няколко малки и микро фирми – „Изида“ ООД (производство на маски от билки, плажни масла и др.), „Вентони козметик“ ЕООД, „Нефертити“ ООД и др.

Икономическата дейност „Производство на изделия от текстил“ (шивашка промишленост) е представена от няколко фирми. Създаването на същите е обосновано с това да се ангажира женската работна ръка. От шивашките фирми могат да бъдат посочени „Бапа спорт“ и „Омелия“ в град Рудозем и „D&L Sport“ в село Чепинци.

➤ Сектор „Услуги“

Икономическият профил на третичния сектор („Услуги“) е разнообразен. От анализа на състоянието на този сектор са изключени икономическите дейности с бюджетен характер – образование, здравеопазване, социално подпомагане, култура, спорт, държавно управление, анализирани в частта на ПИРО – „Социална инфраструктура (Бюджетни услуги)“.

С най-широко развита мрежа от обекти е дейността „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“. В тази дейност е ангажирана и немалка част от наетите лица – 357 д., което е 16,6% от всички наети в общинската икономика. Най – голям брой от търговските обекти и автосервизите са разположени в гр. Рудозем.

На второ място в сектор „Услуги“ е икономическа дейност „Транспорт, складиране и пощи“. От транспортните фирми с по-добре развита дейност са „Банчер – Бисер Чернарев“ ЕТ, „Денимон 94“ и др. Мрежата от пощенски обекти включва пощенски станции в по-големите населени места. Те обслужват чрез куриери и по-малките села в общината.

Туризъм. Хотелиерството и ресторантьорството е по-слабо представена икономическа дейност. Предпоставки за развитието на тази икономическа дейност са разполагаемите ресурси за развитие на туризма, диференцирани в две групи:

- туристически ресурси с природен характер;
- туристически ресурси с антропогенен характер.

Община Рудозем е с потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм: екотуризъм, културен, ловен, познавателен, рекреационен и др. Независимо от това на настоящия етап, община Рудозем не е разпознаваема туристическа дестинация. развитието на туризма не е определено като стратегически приоритет, за което говори и факта, че общината няма разработена Стратегия и програма за развитието на тази дейност.

Към първата група туристически ресурси могат да бъдат посочени части от две защитени зони “Западни Родопи” и „Циганско градище“.

За запознаване на любителите на природата и на планинския отдих, на територията на общината са изградени пет екопътеки:

- екопътека с. Равнината, Дължина: 5200 м;
- екопътека с. Пловдивци, Дължина: 7000 м;
- екопътека с. Мочура Дължина: 5200 м;
- екопътека Кечи-Кая Дължина: 4300 м.
- екопътека Циганско Градище-Съдилището Дължина: 9500 м.

Привлекателността на туристическите ресурси с антропогенен характер не е много висока. Причините за това – повечето от тях са с местен характер, не са добре експонирани и рекламирани и са слабо разпознаваеми. Туристическото предлагане се развива основно като семеен бизнес в малки хотели или къщи за гости.

Данни за туристическата инфраструктура, включваща местата за настаняване с капацитет над 10 легла се съдържат в таблица 9.

Таблица 9. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ (С КАПАЦИТЕТ НАД 10 ЛЕГЛА) В ОБЩИНА РУДОЗЕМ КЪМ 2014 И 2018 Г.

Показатели	2014 г.	2018 г.
1. Места за настаняване – брой	7	5
в т.ч. хотели	2	1
2. Стаи – брой	154	113
в т.ч. хотели	77	51
3. Легла – брой	275	182
в т.ч. хотели	129	70
4. Пренощували лица – брой	6639	5612
в т.ч. хотели	..	..
5. Приходи от нощувки - хил. лв.	601,9	445,9
в т.ч. хотели	..	..

Източник: НСИ. РАЙОНИТЕ, ОБЛАСТИТЕ И ОБЩИНИТЕ В Р. БЪЛГАРИЯ

Основни *туристически локализации* в общината са гр. Рудозем и с. Пловдивци. Местата за настаняване включват 1 семеен хотел и стаи за гости. Те са от ниска звездна категория – стаите за гости са 2 звезди, а семейният хотел – три.

В туристическата инфраструктура са включени и заведенията за хранене и развлечения. В националния туристически регистър към 2019 г. е вписано само 1 заведение. Реалният им брой е значително по-голям, но по неясни причини собствениците им не са предприели стъпки за включването им в туристическия регистър.

На територията на общината няма регистрирани туроператори и туристически агенти.

2.2.4. Икономическа и предприемаческа активност

Икономическа активност. Важно значение за икономическото развитие има инвестиционната активност. Динамиката на инвестициите и нарастване на дълготрайните материални активи показва относително стабилно развитие през анализирания период. Най-висок е делът на реализираните инвестиции в сектор „Индустрия“ и в сектор „Услуги“. Размерът на ДМА, отнесен към един зает определят нивото на фондовъоръжеността на труда в общината, която намалява от 18603 лв./заето лице (2014 г.) на 16049 лв./зает (2018 г.). Това е спад с около 13,7%. Причините за ръста във фондовъоръжеността са в нарастване на размера на ДМА и запазване на броя на заетите. Влияние оказва и тенденцията за намаляване на размера на средствата за придобиване на ДМА.

Предприемаческата активност в общината е по-ниска от средната за страната. Измерва се с гъстотата на фирмите на 1000 човека от населението. За 2018 г. тя е 38,4 (при 32,6 фирми на 1000 д. за 2014 г.). Предприемаческата активност за община Рудозем е под средното равнище за страната – 50,1 на 1000 д. и за област Смолян -32,0.

2.2.5. Обобщени изводи за състоянието и потенциали за развитие на местната икономика

- Като малка община, разполагаща с не напълно усвоени потенциали за развитие на по-широк комплекс от икономически дейности, местната икономика е с параметри, които ѝ определят сравнително скромно място в икономиката на област Смолян.
- В икономическия профил на община Рудозем са представени сектори и икономически дейности, за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им.
- В секторната структура на икономиката водещо място по анализираните икономически показатели има вторичния сектор („Индустрия“), а останалите два – допълват икономическото развитие. Относително по-добри тенденции в развитието се наблюдават при отрасли именно от вторичния и третичния сектор, а в първичния (Аграрен) - се наблюдава стагнация или забавяне в развитието им.
- Неубедителни са усилията за развитие на растениевъдни производства, които да допълват картофопроизводството.
- Във вторичния сектор (Индустрия) най-добре развитите икономически дейности – флотация и производство на текстил и на изделия от текстил (шивашки производства) са силно повлияни от осигуряване на руда от други общини и внос на материали за шивашката промишленост (продукция на ишлема). Това прави тези производства силно зависими от външни фактори.
- Очертаващ се проблем на икономиката на общината е заетостта на мъжката работна ръка, след спиране на рудодобива от „Рудметал“ АД.

- Независимо от наличието на благоприятните условия за развитието на туризма (качествени ресурси и неусвоен потенциал) община Рудозем не е припозната като туристическа дестинация от чуждите туристи.

2.3. Социална характеристика на община Рудозем

2.3.1. Демографска характеристика. Човешки потенциал.

Населението с неговите характеристики е част от капитала на общината. Състоянието и характеристиката на населението се анализират и оценяват като потенциал и ресурс, допринасящ за социално-икономическото и инфраструктурното развитие на общината.

Демографската характеристика на община Рудозем – предмет на ПИРО – 2021-2027, е анализирана и оценена в две основни направления:

- *Количествени параметри на населението.*
- *Качествени характеристики на населението.*

В методически аспект, демографската характеристика, обхваща определен ретроспективен период от 5 или 6 години, с цел да бъдат очертани тенденции в демографското развитие.

➤ Количествени параметри на населението

Количествените параметри на населението включват анализи и оценки на същото по общоприети основни демографски показатели:

- брой и динамика на населението;
- естествено и механично движение на населението.
- *Брой и динамика на населението*

Броят на населението на общината е основен критерий както за населеността ѝ, така и за качествата на човешкия потенциал. Към 2019 г. броят на населението на община Рудозем възлиза на 8970 д. По този показател, общината попада в категорията на много малките общини (с население до 10 хил. д.).

За анализирания 6 годишен период (2014-2019 г.) е налице изразена тенденция на намаляване на броя на населението, процес характерен за по-голямата част от общините в страната. Определено влияние за намаляващия брой на населението има и неблагоприятното състояние на естественото и на механичното движение на населението. Динамиката в броя на населението на общината за 6 годишния ретроспективен период е показана на таблица 10.

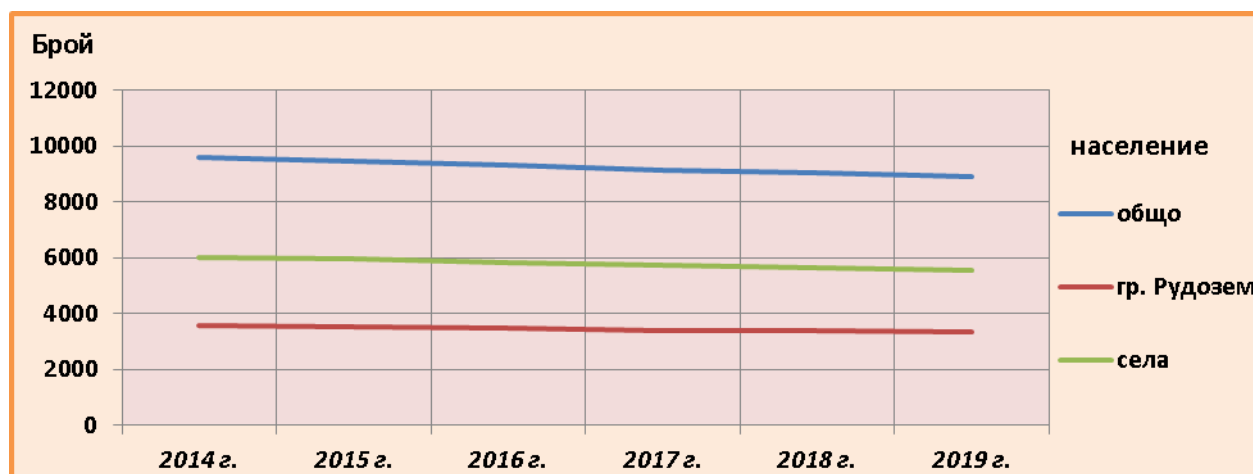
Таблица 10. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Години	Брой на населението			Отн. дял (%)	
	общо	градско	Селско	градско	селско
2014 г.	9599	3576	6023	37.3	62.7
2015 г.	9480	3525	5955	37.2	62.8
2016г.	9307	3462	5845	37.2	62.8
2017 г.	9150	3399	5751	37.1	62.9
2018 г.	9045	3385	5660	37.4	62.6
2019 г.	8917	3364	5553	37.7	62.3

Източник: НСИ. ДЕМОГРАФИЯ, МИГРАЦИЯ И ПРОГНОЗИ

Анализът на броя на населението по местоживееене (градско/селско), показва, че преобладава това, живеещо в селата на общината. Съотношението градско/селско население варира от 37,3% (градско) и 62,7% (селско) през 2014 г. до 37,7% и 62,3% през 2019 г, или няма промени в разглежданото съотношение.

Графична представа за динамиката в броя на населението на община Рудозем и на общинския ѝ център дава *фиг.4*.

Фиг. 4. ДИНАМИКА В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И НА ГР. РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Анализите на данните за промените в броя на населението на общината показват, че констатираното обезлюдяване (макар и не в големи размери) се наблюдава през всяка от отделните години в анализирания 6 годишен период. Статистическата информация сочи, че за посочения период броят на населението на общината е намалял със 682 д., или средно по 136 д. таблица 11.

Таблица 11. ТЕМП НА НАРАСТВАНЕ В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Години	брой на населението			ръст спрямо предшеств. Година		
	общо	градско	селско	общо	градско	Селско
2014 г.	9599	3576	6023			
2015 г.	9480	3525	5955	-119	-51	-68
2016г.	9307	3462	5845	-173	-63	-110
2017 г.	9150	3399	5751	-157	-63	-94
2018 г.	9045	3385	5660	-105	-14	-91
2019 г.	8917	3364	5553	-128	-21	-107

Източник: НСИ. ДЕМОГРАФИЯ, МИГРАЦИЯ И ПРОГНОЗИ

Динамиката в броя на населението по населени места варира в определени граници. При някои от тях е налице слабо обезлюдяване, а при други е налице стагнация в броя на населението. Измененията в броя на населението в отделните населени места в общината за 6 годишния ретроспективен период (2014-2019 г.) са показани в таблица 12.

Таблица 12. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Населени места	Брой население по години						Ръст 2019/2015
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Община Рудозем	9596	9480	9307	9150	9045	8917	-679
с.Боево	6	6	6	5	4	4	-2
с.Борие	229	220	219	216	218	216	-13
с.Бреза	6	5	5	5	4	4	-2
с.Бърчево	197	197	191	1189	181	177	-20
с.Бяла река	250	248	246	244	249	244	-6
с.Витина	157	160	153	153	145	143	-14
с.Войкова лъка	363	348	334	331	321	315	-48
с.Грамаде	159	164	154	144	141	137	.22
с.Добрева череша	6	6	4	4	4	4	-2
с.Дъбова	3	2	1	1	1	1	.2
с.Елховец	1034	1028	1032	1018	987	969	-65
с.Иваново	58	57	52	48	45	44	-14
с.Коритата	203	203	192	190	187	179	.24
с.Мочуре	23	20	19	20	17	15	-8
с.Оглед	161	170	162	159	161	160	-1
с.Пловдивци	252	245	239	231	221	212	-40
с.Поляна	88	84	79	76	71	68	-20
с.Равнината	152	138	131	129	128	124	-28
с.Рибница	315	310	307	306	305	307	-8
гр.Рудозем	3576	3525	3462	3399	3385	3364	-212
с.Сопотот	352	351	355	356	354	343	-9
с.Чепинци	2006	1993	1964	1926	1916	1887	-119

Източник: НСИ. ТЕКУЩА ДЕМОГРАФСКА СТАТИСТИКА

Анализите на данните от таблица 12 показват, че населените места в общината са в относително неблагоприятно демографско развитие. За анализирания период намалението в броя на населението в по-малките села е в порядъка на 10-25 д., а за по-големите – 119- 212 д. за целия период.

Основната констатация от анализа в броя на населението по населени места е, че всички те са засегнати от процесите на демографско обезлюдяване.

- Движение на населението

Броят на населението е резултат от неговото естествено и механично движение. Процесите, свързани с движението на населението са динамични. Те се влияят от проявлението на различни фактори – икономически, социални, психологически и др.

За демографската жизненост на населените места от значение са стойностите на показателите, характеризиращи естественото движение на населението. Те оказват влияние и върху неговото естествено възпроизводство. Механичното движение на населението има отношение върху неговото териториално преразпределение.

Предмет на аналитичните демографски проучвания са: характеристиките и оценките на:

- естественото движение на населението;
- механичното движение на населението.

- Естествено движение на населението

Естественото движение на населението включва раждаемостта, смъртността и естествения прираст на същото. Освен върху общия брой на населението, стойностите на показателите за естествения прираст оказват влияние и върху възрастовата структура на населението, на стойностите на работната сила.

Раждаемост. Състоянието на *раждаемостта* е един от индикаторите за възможностите за увеличаване дела на младото население. От равнището на раждаемостта се влияят и някои от специфичните възрастови контингенти, които са определящи за оразмеряване на обектите на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др.

Статистическите данни на НСИ за анализирания период показват, че в община Рудозем броят на родените бележи ясно изразена тенденция на стабилизиране.

Общият брой на родените в общината, за анализирания шестгодишен период (2014 – 2019 г.), е 623 д. Броят на регистрираните раждания средно на година са по около 70 случая.

За сравнения между отделните години и в териториален разрез по-обективна представа за раждаемостта дава *коэффициентът на раждаемост*. Същият представя броят на ражданията, отнесени към 1000 д. от населението. Стойностите на коефициента на раждаемост за отделните години на анализирания период варират в границите на 6,6‰ (2014 г.) – 7,6‰ (2019 г.) като тенденцията е за леко нарастване на тези стойности. Конкретните данни за броя

на ражданията (съответно на коефициента на раждаемост) за отделните години на периода 2014-2019 г. са посочени в таблица 13.

Таблица 13. ЕСТЕСТВЕНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Години	Общ брой	Родени	Умрели	Естест. прираст	Коефициенти (‰)		
		Брой	Брой	Брой	Ражд.	Смъртн.	Ест. прир.
2014 г.	9599	63	119	-56	6.6	12.4	-5.8
2015 г.	9480	68	134	-66	7.2	14.1	-7.0
2016г.	9307	82	151	-69	8.8	16.2	-7.4
2017 г.	9150	74	116	-42	8.1	12.7	-4.6
2018 г.	9045	68	122	-54	7.5	13.5	-6.0
2019 г.	8917	68	109	-41	7.6	12.2	-4.6

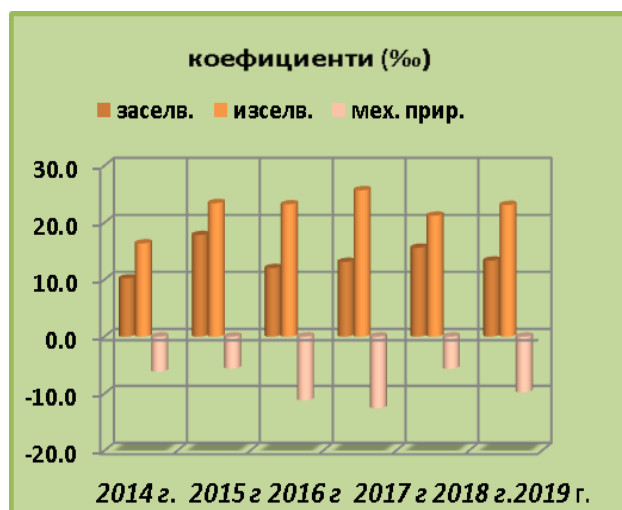
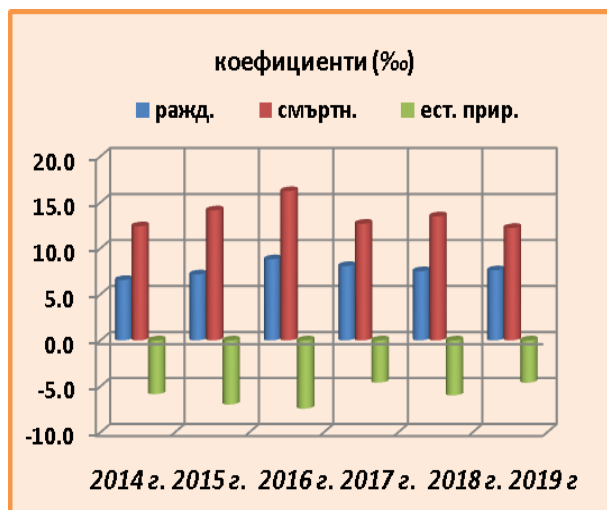
Източник: НСИ. ДЕМОГРАФИЯ, МИГРАЦИЯ И ПРОГНОЗИ

По отношение на коефициента на раждаемост, община Рудозем е с по-ниски стойности от тези за област Смолян (средни многогодишни стойности за разглеждания период – 9,3‰) и за страната (8,0‰).

Смъртността е вторият демографски показател, характеризиращ естественото движение на населението. Неговите стойности се влияят от няколко фактора – физиологически (стареенето на населението), заболяемостта, състоянието на здравната система и др. През последните няколко десетилетия се наблюдава процес на нарастване на смъртността на населението. Този процес не се наблюдава и в община Рудозем. Данните за последните 6 години показват, че подобно на раждаемостта и при смъртността има запазване на броя на смъртните случаи на едно относително постоянно ниво. Това личи и от данните в таблица 13. Проблемът, е че броят на смъртните случаи превишава броят на ражданията, което е и причината за формиране на отрицателни стойности на естествения прираст на населението.

Естественият прираст е резултат от раждаемостта и смъртността на населението. Тъй като смъртността е с по-високи стойности от раждаемостта, то стойностите на естествения прираст са с отрицателен знак.

Промените в стойностите на коефициентите за естественото и на механичното движение на населението в община Рудозем за периода 2014-2019 г. са представени на фиг.5.

Фиг.5. ДИНАМИКА В КОЕФИЦИЕНТИТЕ ЗА ЕСТЕСТВЕНО И МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Макар и с не високи, но отрицателни стойности е естественият прираст на населението на общината за целия анализиран период. Така само по линия на естественото движение на населението, средно на година, община Рудозем се обезлюдява с около 55 д.

○ Механично движение на населението

Намалението на броя на населението на община Рудозем се дължи не само на отрицателния естествен прираст на населението, а на отрицателните стойности на механичния прираст.

Показателите, характеризиращи механичното движение са брой заселени и брой изселени лица. Съпоставката между техните стойности формира механичния прираст.

Заселвания. За периода 2014-2019 г. броят на заселените в общината лица е 759 д. , или по 127 д. средно на година. През отделните години от проучвания период броят на заселените лица е в много тесни граници.

Изселвания. За същия период е регистриран по-висок брой на изселените лица. За анализирания период те са общо 1228 д., или средногодишно по 205 д. трайно напускат общината.

Механичен прираст. Превਿશението в броя на изселените над броя на заселените лица формира и отрицателните стойности на механичния прираст. Средногодишният му брой е - 78 д. Подобно на броя на заселените, броят на изселените лица също е в много тесни рамки. Това личи и от данните в таблица 14.

Таблица 14. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА МЕХАНИЧНОТО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Години	Общ брой	заселени (брой)	изселени (брой)	мех. прираст (брой)	коефициенти (‰)		
					заселв.	изселв	мех. прир.
2014 г.	9599	98	157	-59	10.2	16.4	-6.1
2015 г.	9480	169	222	-53	17.8	23.4	-5.6
2016г.	9307	112	216	-104	12.0	23.2	-11.2
2017 г.	9150	120	235	-115	13.1	25.7	-12.6
2018 г.	9045	141	192	-51	15.6	21.2	-5.6
2019 г.	8917	119	206	-87	13.3	23.1	-9.8

Източник: НСИ. ДЕМОГРАФИЯ, МИГРАЦИЯ И ПРОГНОЗИ

Естественото и механичното движение на населението по населени места дава представа за протичащите демографски процеси в тях. От стойностите както на естествения, така и на механичния прираст, се определя и динамиката в броя на населението. По-обективна представа за естественото и за механичното движение на населението дават коефициентите за естествен и механичен прираст.

Тъй като през отделните години на анализирания период стойностите на тези коефициенти варират в определени граници е възприет метода за представянето на същите като средни за периода, известни като *средни многогодишни стойности*. По населени места те са представени в таблица 15.

Таблица 15. СРЕДНИ МНОГОГОДИШНИ СТОЙНОСТИ НА КОЕФИЦИЕНТИТЕ ЗА ЕСТЕСТВЕН И ЗА МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

населени места	Средни многогодишни стойности на коефициентите (‰)					
	К-ражд.	К-смъртн.	К-ест.пр.	К-заселв.	К-изселв	К-мех.пр.
Община Рудозем	7.7	12.8	-5.1	14.0	23.3	-9.3
с.Боево	0.0	150.0	-150.0	0.0	0.0	0.0
с.Борие	3.1	10.8	-7.7	21.5	18.5	3.1
с.Бреза	0.0	0.0	0.0	0.0	83.3	-83.3
с.Бърчево	6.2	9.5	-3.3	3.7	23.2	-19.5
с.Бяла река	10.8	9.5	1.3	10.8	15.0	-4.2
с.Витина	15.6	20.4	-4.8	18.4	36.7	-18.3
с.Войкова лъка	8.2	16.6	-8.4	6.2	17.5	-11.3
с.Грамаде	0.0	21.4	-21.4	0.0	18.6	-18.6
с.Добрева череша	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

с.Дъбова	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
с.Елховец	10.1	16.5	-6.4	9.3	24.2	-14.8
с.Иваново	6.9	21.8	-14.8	0.0	42.8	-42.8
с.Коритата	7.1	10.9	-3.8	16.1	36.1	-20.0
с.Мочуре	0.0	83.7	-83.7	33.3	36.3	-2.9
с.Оглед	14.6	14.6	0.0	2.1	6.3	-4.2
с.Пловдивци	7.5	18.0	-10.4	5.9	36.3	-30.4
с.Поляна	0.0	41.9	-41.9	9.3	18.7	-9.4
с.Равнината	10.5	23.8	-13.3	10.5	15.7	-5.2
с.Рибница	5.5	10.9	-5.4	17.4	12.0	5.4
гр.Рудозем	6.4	10.7	-4.3	19.5	24.8	-5.3
с.Сопотот	9.6	7.6	2.0	11.3	24.9	-13.6
с.Чепинци	8.5	11.4	-2.8	11.5	22.2	-10.6

Източник: НСИ. ТЕКУЩА ДЕМОГРАФСКА СТАТИСТИКА

Посочените стойности са определени на базата на средните абсолютни стойности за родените, умрелите, заселените и изселените лица, отнесени към 1000 д. от населението. Така сравненията имат обективен характер, независимо от броя на населението на отделните населени места.

Анализът на данните от таблица 15, показва в кои населени места от общината протичат по-неблагоприятни демографски процеси. Такива се наблюдават при селата Грамаде, Мочуре, Грамада, Поляна (средни многогодишни стойности на коефициента на естествен прираст – над минус 15,0 20,0‰ и на механичен прираст – над минус 17,2‰). Подобни са и данните за коефициентите на естествен и на механичен прираст и за с. Пловдивци.

Общата констатация за количествените параметри на населението – брой, естественото и за механичното движение е, че в общината е налице не много благоприятно демографско състояние. То се изразява в относително устойчиво намаляване на броя на населението. Това е резултат от отрицателния естествен и отрицателния механичен прираст, които също не са високи.

➤ **Качествени характеристики на населението**

• *Възрастови структури*

Качествените характеристики на населението включват различните му структура. За целите на ПИРО – Рудозем са анализирани половата и възрастовата му структура (по стандартни и специфични възрастови групи), образователното му равнище и етническата му принадлежност.

Полова структура. Разпределението на населението на общината по пол към 2019 г. е подобно на това за страната – мъжете са 49,3%, а жените – 50,7% от населението. За страната това съотношение е 48,50 / 51,5 %. За гр. Рудозем броят и относителният дял на жените е малко по-висок от този на мъжете. Съотношението мъже / жени за общинския център е 49,0% / 51,0%, а за селата – 49,3% / 50,7%.

Възrastова структура. Предмет на анализ и оценки са т.нар. стандартна и специфична възрастна структура на населението. *Стандартната* – включва лицата в под трудоспособна, в трудоспособна и в над трудоспособна възраст. Специфичните възрастни групи са лицата съответно: от 0-2; 3-6; 7-14; и 15-18 годишна възраст.

Стандартната възрастна структура е представена чрез данните от таблица 16.

Таблица 16. ПРОМЕНИ В СТАНДАРТНАТА ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Възрастни групи	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
общо община	9599	9480	9307	9150	9045	8917
Под трудоспособна възраст	1401	1379	1370	1348	1315	1315
В трудоспособна възраст	6120	5990	5836	5652	5548	5342
Над трудоспособна възраст	2078	2111	2101	2150	2182	2260
в т.ч. общо - гр. Рудозем	3576	3525	3462	3399	3385	3364
Под трудоспособна възраст	506	509	519	508	510	513
В трудоспособна възраст	2355	2292	2225	2147	2103	2035
Над трудоспособна възраст	715	724	718	744	772	816

Източник: НСИ. ДЕМОГРАФИЯ, МИГРАЦИЯ И ПРОГНОЗИ

Паралелно с тенденцията за намаляване на общия брой на населението на общината намаляват и контингентите от лица във възрастните контингенти – в под трудоспособна и в трудоспособна възраст. За разлика от тях има нарастване в броя на лицата в над трудоспособна възраст, което потвърждава констатацията за застаряване на населението на общината.

Стандартната възрастна структура на населението по населени места е показана в таблица 17.

Таблица 17. БРОЙ И ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ЛИЦАТА ВЪВ ВЪЗРАСТОВИТЕ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2019 Г.

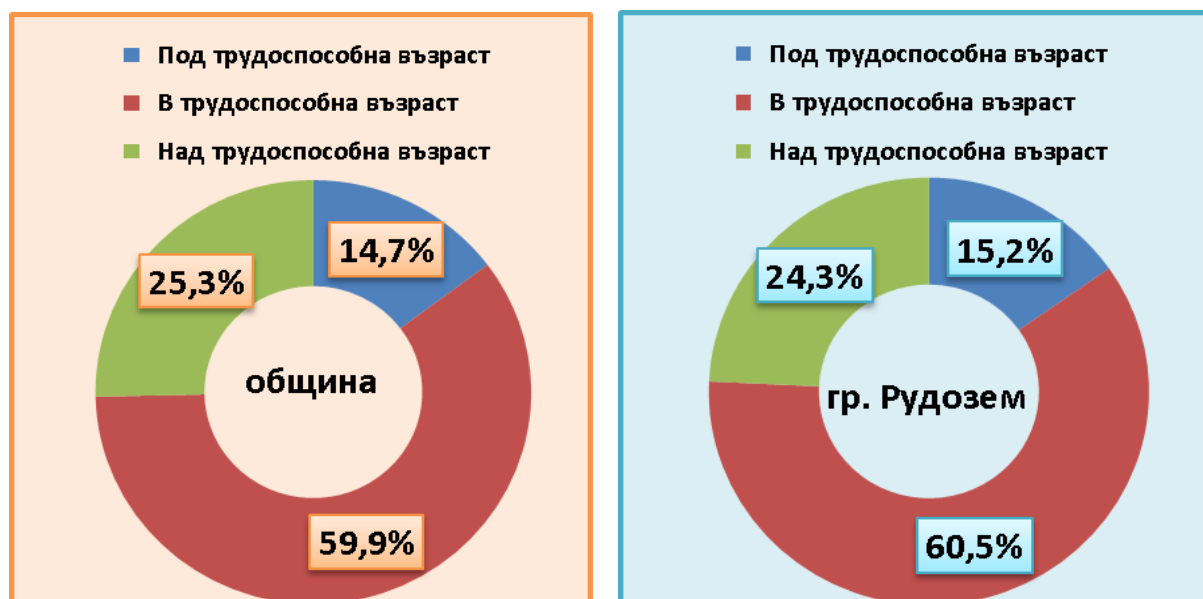
Населени места	Брой				Относителен дял		
	Общо	Под трудосп. възраст	в трудосп. възраст	В над трудосп. възраст	Под трудосп. възраст	в трудосп. възраст	В над трудосп. възраст
Общ. Рудозем	8917	1251	5645	2021	14.0	63.3	22.7
с.Боево	4	0	0	4	0.0	0.0	100.0
с.Борие	216	32	129	55	14.8	59.7	25.5
с.Бреза	4	0	1	3	0.0	25.0	75.0
с.Бърчево	177	21	110	46	11.9	62.1	26.0
с.Бяла река	244	29	152	63	11.9	62.3	25.8

с.Витина	143	24	88	31	16.8	61.5	21.7
с.Войкова лъка	315	45	208	62	14.3	66.0	19.7
с.Грамаде	137	12	94	31	8.8	68.6	22.6
с.Добрева череша	4	0	1	3	0.0	25.0	75.0
с.Дъбова	1	0	1	0	0.0	100.0	0.0
с.Елховец	969	115	628	226	11.9	64.8	23.3
с.Иваново	44	2	15	27	4.5	34.1	61.4
с.Коритата	179	26	111	42	14.5	62.0	23.5
с.Мочуре	15	0	3	12	0.0	20.0	80.0
с.Оглед	160	23	97	40	14.4	60.6	25.0
с.Пловдивци	212	27	123	62	12.7	58.0	29.2
с.Поляна	68	3	22	43	4.4	32.4	63.2
с.Равнината	124	10	56	58	8.1	45.2	46.8
с.Рибница	307	54	189	64	17.6	61.6	20.8
гр.Рудозем	3364	488	2163	713	14.5	64.3	21.2
с.Сопотот	343	63	219	61	18.4	63.8	17.8
с.Чепинци	1887	277	1235	375	14.7	65.4	19.9

Източник: НСИ. ТЕКУЩА ДЕМОГРАФСКА СТАТИСТИКА

Посочените в таблица 17, показват кои селища са с преобладаващо възрастно (над 65 г.) население. Това са най-малолюдните села, в които над трудоспособното население е над 75%. В селата Елховец и Сопотот през 2019 г. има по 1 лице на възраст на 99 години.

Графичен израз на стандартната възрастова структура на населението на общината и на общинския център представлява фиг. 6.

Фиг.6. СРАВНИТЕЛНИ ДАННИ ЗА ОТНОСИТЕЛНИЯ ДЯЛ НА СТАНДАРТНИТЕ ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И НА ГР. РУДОЗЕМ – 2019 Г.

„Свиването“ на контингента от лица в трудоспособна възраст ще има отражение и върху икономически активното население и като част от него - на работната сила в общината. В средносрочна и дългосрочна перспектива това може да има неблагоприятно отражение и върху икономическото развитие, което ще изпитва затруднения при осигуряване на работна сила.

За функционирането на някои дейности със социален характер (основно на образованието и на детското здравеопазване) влияние оказва т.нар. *специфична възрастова структура* на населението. Както бе посочено, тя включва контингенти от лица от 0 до 18 годишна възраст, диференцирани в няколко групи.

Предмет на аналитичните демографски проучвания е специфичната възрастова структура за 2019 г. Тя е анализирана и по населени места. Целта е да се получи обективна картина за контингентите от лица в предучилищна и в училищна възраст, които са основните потребители на образователната система. Данните за броя на лицата в специфичните възрастови групи са отразени в таблица 18.

Таблица 18. БРОЙ ЛИЦА В СПЕЦИФИЧНИТЕ ВЪЗРАСТОВИ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2019 Г.

Населени места	Брой лица по възрастови групи			
	0 - 2 г.	3 - 6 г.	7- 14 г.	15 - 18 г.
Общ. Рудозем	8917	247	314	690
с.Боево	4	0	0	0
с.Борие	216	3	6	23
с.Бреза	4	0	0	0
с.Бърчево	177	4	4	13
с.Бяла река	244	9	3	17
с.Витина	143	6	5	13
с.Войкова лъка	315	8	8	29
с.Грамаде	137	0	4	8
с.Добрева череша	4	0	0	0
с.Дъбова	1	0	0	0
с.Елховец	969	25	31	59
с.Иваново	44	1	0	1
с.Коритата	179	5	9	12
с.Мочуре	15	0	0	0
с.Оглед	160	8	6	9
с.Пловдивци	212	5	8	14
с.Поляна	68	0	2	1
с.Равнината	124	4	1	5
с.Рибница	307	6	11	37
гр.Рудозем	3364	95	124	269
с.Сопотот	343	8	17	38
8 с.Чепинци	1887	60	75	142

Източник: НСИ. ТЕКУЩА ДЕМОГРАФСКА СТАТИСТИКА

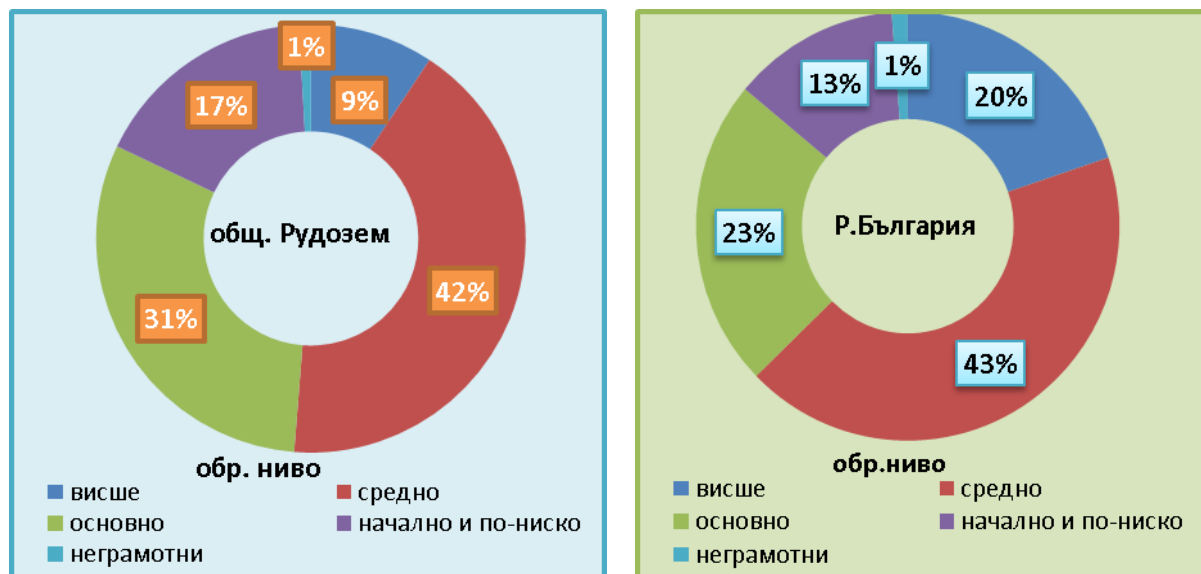
От данните, включени в таблица 18 е видно, че в 4 села няма лица до 18 годишна възраст. В по-малките села лицата в специфичните възрасти са единици, което възпрепятства възможността за функциониране на самостоятелни образователни институции. Местните власти са задължени да осигурят условия за обхващането им в задължителните образователни степени (подготвително предучилищно и основно училищно образование). Този ангажимент местните власти реализират чрез организиране на ученически пътувания.

- *Образователна структура на населението.*

Данните за образователната структура се осигуряват по време на съответните преброявания на населението и на жилищния фонд. Тук се анализира образователното равнище на населението по данни от преброяването през 2011 г. Данните показват следната образователна структура за населението над 7 годишна възраст към 2011 г. (9427д.), което е с:

- висше образование - 877 д., или 9,3% ;
- средно образование – 3947 д., или 41,9%
- основно образование – 2904 д. 30,8%;
- начално и по-ниско образование - 1603 д., или 22,3%;
- неграмотни лица - 87 д. или 0,9%.

В сравнение с относителните дялове на различните образователни нива на населението средно за страната прави впечатление, че населението на община Рудозем е с по-неблагоприятна образователна структура. В общината преобладават лицата с по-ниско (основно и по-ниско) образователно ниво. Графична представа за това съотношение (община – страна) дава *фиг. 7*.

Фиг.7. СРАВНИТЕЛНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ И Р. БЪЛГАРИЯ – 2011 Г.

Образователната структура на населението, разгледана по населени места показва интересни особености. С най-голям брой лица с висше образование са гр. Рудозем (517 д.) и селата Чепинци (143 д) и Елховец (78 д.). Прави впечатление, че и в по-малките населени места има по 10-15 лица с висше образование. Такива са случаите в селата Пловдивци, Рибница, Коритата, които са с под 250 д. население над 7 годишна възраст и в тях са регистрирани по 10 - 15 лица с висше образование. Подобна е картината и в други по-малки села. В същото време, в цялата община и в почти всички населени места, е висок относителният дял на по-слабо образованите лица (с основно и по-ниско образование). В някои населени места този дял е над 65-70%. Броят на неграмотните лица (87 д.) е разпределен неравномерно по населени места. Най-голям е броят им в с. Чепинци - 35 д.

Констатация. Сравнително високия дял на по-ниско образованото население е проблем с квалификационните умения на работната сила. Този тип лица са трудно пригодими за повишените изисквания на пазара на труда.

➤ **Етническа структура на населението**

Етническата структура на населението показва, че основната част от него се самоопределя като българи. На втора място са лицата, самоопределили се като друга етническа група. Малко са лицата от турската етническа група. От всички лица изяви́ли желание да обявят доброволно етническата си принадлежност 88,3% се самоопределят като българи, 9,6% - от друга етническа група, турци – 0,5%.

➤ **Икономическа активност на населението**

Поради липсата на статистическа информация за икономическия статус на населението по населени места, анализите и оценките на икономическата му характеристика са на ниво „община“.

Икономически активно население

В категорията „икономически активно население“ попадат лицата във възрастовата група над 15 години. Техният брой в община Рудозем към 2019 г. възлиза на 4565 д. Този брой не се променя съществено за последните 6 години. Коефициентът на икономическа активност е 61,9 и е съизмерим със средния за област Смолян – 56,8.

• **Заети / наети лица**

Заетите лица, включват както наетите по трудови взаимоотношения, самонаетите, работодатели. Към 2018 г. общият им брой е както следва:

- Заети в нефинансовите предприятия - 2142 д.
- Наети общо нефинансов и финансов сектор (без самонаети и

работодатели) – 1867 д.

По-подробни анализи на заетите в икономиката на община Рудозем се съдържат в т. 2.2. – Характеристика на икономиката на община Рудозем.

Безработни лица. Регистрираните безработни са част от икономически активното население. Безработицата е един от индикаторите за жизнеността на местната икономика.

Към края на 2019 г. безработицата в община Рудозем може да се илюстрира със следните параметри:

- Общ брой на регистрираните безработни лица – 401 д.
- Безработни лица до 29 д. (младежка безработица) – 38 д.
- Регистрирани безработни с регистрация повече от 1 год.- 97 д.
- Равнище на безработица (%) – 8,8.

Основен индикатор за безработицата е нейното равнище. За 2019 г. тя е със стойност – 8,8%, при средна за страната – 5,6% и за област Смолян – 7,9%. Със стартиралата в първото полугодие на 2020 г. процедура по ликвидацията на рудодобива в общината се очаква броят на безработните лица да нарасне.

*

*

*

2.3.2. Изводи за демографското състояние

Подобните анализи на състоянието и тенденциите в демографското развитие на община Рудозем за периода 2014-2019 г. дават основание да бъдат формулирани следните обобщени изводи:

- По отношение на динамиката в броя на населението (с тенденция за минимално намаляване на неговата численост) община Рудозем попада в категорията на общините в демографска стагнация.
- Не много голямото по мащаб обезлюдяване на общината е резултат от отрицателния естествен и отрицателния механичен прираст на населението. Отрицателните стойности на естествения и на механичния прираст са характерни за всички населени места в общината.
- За анализирания 6 годишен период се констатира устойчиво равнище на раждаемостта, която е по-добра от средната за област Смолян и за страната. Същевременно се наблюдава устойчиво, по-високо равнище на смъртността, което е и причина за формиране на отрицателен естествен прираст.
- Макар и устойчива, раждаемостта не е в състояние да обезпечи демографска жизненост на общината, което дава отражение и върху възрастовата структура на населението.
- Стандартната възрастова структура очертава тенденция на траен процес на застаряване на населението. Нарастването на относителния дял на лицата в над трудоспособна възраст е за сметка на дела му в трудоспособна възраст, което има отражение върху количествените параметри на работната сила.
- Образователната структура на населението не е с добри параметри. Висок е дялът на по-ниско образованите лица (с основно и по-ниско образование).

- Общината е с по-нисък коефициент на трудова заетост в сравнение с по-високия относителен дял на активното население.
- Безработицата е в края на програмния период (към 2020 г.) е с висока вероятност да се очертае като сериозен проблем в пазара на труда в общината, което е резултат от закриване на рудодобива и отрицателното влияние на пандемията КОВИД 19.

2.4. Социална инфраструктура (бюджетни услуги)

Обект на аналитичната част на ПИРО –Рудозем 2021-2027 г. са социални дейности, които са ангажимент на държавата и на местните власти. Същите са с бюджетно финансиране и цялостно управление. В категорията „бюджетни“ социални услуги попадат:

- Образователните дейности и свързаната с тях образователна инфраструктура на предучилищното и училищно (общо и професионално) образование.
- Здравеопазването, включващо извънболничната и болнична помощ и свързаните с тях лечебни заведения, училищното здравеопазване, спешната медицинска помощ и детските ясли.
- Дейностите по социално подпомагане на определени категории лица и обектите, в които се реализират този тип социални услуги.
- Култура и обектите, и културните институции, в които се реализират различните видове културни дейности.
- Спорт и свързаните с него спортни клубове и спортни обекти.
- Държавно и местно управление – обслужващи институции на държавната, съдебната и местната власт.

Съобразно методическите изисквания за изработване на ПИРО, в аналитичните части на същите се анализира и оценява:

- състоянието на отделните бюджетни услуги към 2019 г.;
- тенденциите в досегашното им развитие за ретроспективен 5 или 6 годишен период (2014 – 2019 г.).

На основата на извършените анализи и оценки на бюджетните услуги се формулират изводи и се извеждат проблеми в развитието на същите. Изводите и разкритите проблеми се използват при S W O T анализа на ПИРО – Рудозем 2021-2027 г.

➤ Предучилищно и училищно образование в община Рудозем.

Анализите и оценките на предучилищното и училищно образование в общината се базират на официална статистическа информация и от теренни проучвания. На територията на община Рудозем са представени предучилищното образование, осъществявано в Детски градини (ДГ), общото и професионалното училищно образование, реализирано в два типа

общообразователни училища – основни и средни училища.

- *Предучилищно образование*

Предучилищното образование е насочено към определен възрастов контингент от населението – лицата от 3 до 6 годишна възраст. То се реализира в детски заведения, които в действащата нормативна уредба (*Закон за предучилищното и училищното образование – 2015 г.*) и са регламентирани като *Детски градини* (ДГ).

Броят и капацитетът (брой места и брой групи) на ДГ се определя от броя на лицата във възрастовата група от 3 до 6 годишна възраст, както и от действащите нормативи за минимален брой деца за образуване на детска група.

През учебната 2019/2020 г. в община Рудозем са действали общо 8 ДГ. Броят и капацитетът на ДГ за периода 2014-2019 г. са представени в таблица 19.

Таблица 19. ПРОМЕНИ В БРОЯ И КАПАЦИТЕТА НА ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Учебна година	Детски градини	Деца	Места		Детски учители	Детски групи
		Общо	общо	на 100 деца		
2014/2015 г.	7	359	385	107.2	35	14
2015/2016 г.	8	340	368	108.2	36	17
2016/2017 г.	8	324	370	114.2	36	17
2017/2018 г.	7	332	366	110.2	33	16
2018/2019 г.	7	304	368	121.1	34	19
2019/2020 г.	7	306	367	119.9	34	16

Източник: НСИ. ОБРАЗОВАНИЕ И УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

За анализирания период няма промени в мрежата от ДГ в общината. Капацитетът на детските градини е съобразен с броя на обхванатите деца. Така на 100 деца се падат малко над 100 места. Средната пълняемост на 1 група в ДГ е в рамките на действащите нормативи. В отделните години тя варира от 19 до 26 деца в една група.

Разположението на ДГ по населени места показват, че 8-те ДГ са разположени в 4 населени места, а именно – гр. Рудозем, с. Драгиново, с. Света Петка и с. Грашево. Броят и капацитетът на ДГ по населени места са представени чрез данните в таблица 20.

Таблица 20. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ДЕТСКИ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – УЧЕБНА 2019/2020 Г.

Населено място	Име на ДГ	Капацитет					
		обхванати деца			брой групи		
		Общо	в т.ч. до 3 г.	6 годишни	общо	В т.ч. яслени	Подготвителни 5 и 6 годишни
гр. Рудозем	ДГ „Снежанка“	127	25	29	6	0	3
	ДГ „Възраждане“	27	2	4	1	0	1
с. Рибница	ДГ „Слънце“	25	5	9	1	0	1
с. Чепинци	ДГ „Елица“	64	8	13	3	0	2
с. Войкова лъка	ДГ	15	7	3	1	0	1
с. Елховец	ДГ „Дъга“	30	7	6	2	0	1
с. Пловдивци	ДГ „Мечо пух“	12	2	0	1	0	1

Източник: ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ РУДОЗЕМ

В ДГ в община Рудозем няма разкрити яслени групи. Във всички ДГ са разкрити подготвителни групи, в които са обхванати 6 годишни деца. Средната пълняемост на групите в отделните ДГ варира в определени граници от 12 деца в група в ДГ „Мечо Пух“ в с. Пловдивци до 27 ДГ „Възраждане“ в гр. Рудозем

Две от ДГ – ДГ „Снежанка“ в гр. Рудозем и ДГ „Слънце“ в с. Рибница са със статут на „средищни ДГ“.

• Училищно образование

Образователната система (в частта ѝ училищно образование) е представена от мрежа от два вида училища:

- Общообразователни.
- Професионални.

Застъпеността на образователната степен в отделните училища (начална, основна, средна) е функция от наличието на достатъчни контингенти от лица в съответната възрастова група.

Общо образование

По сега действащата нормативна база в сферата на образованието, основната степен на образователно равнище (I – VII / VIII клас) е задължителна. Всички общообразователни училища в община Рудозем са от типа „неспециализирани“.

През учебната 2019/2020 г. училищната мрежа в община Рудозем включва 3 общообразователни училища. Данните за броя на училищата и техния капацитет през анализирания период са представени в таблица 21.

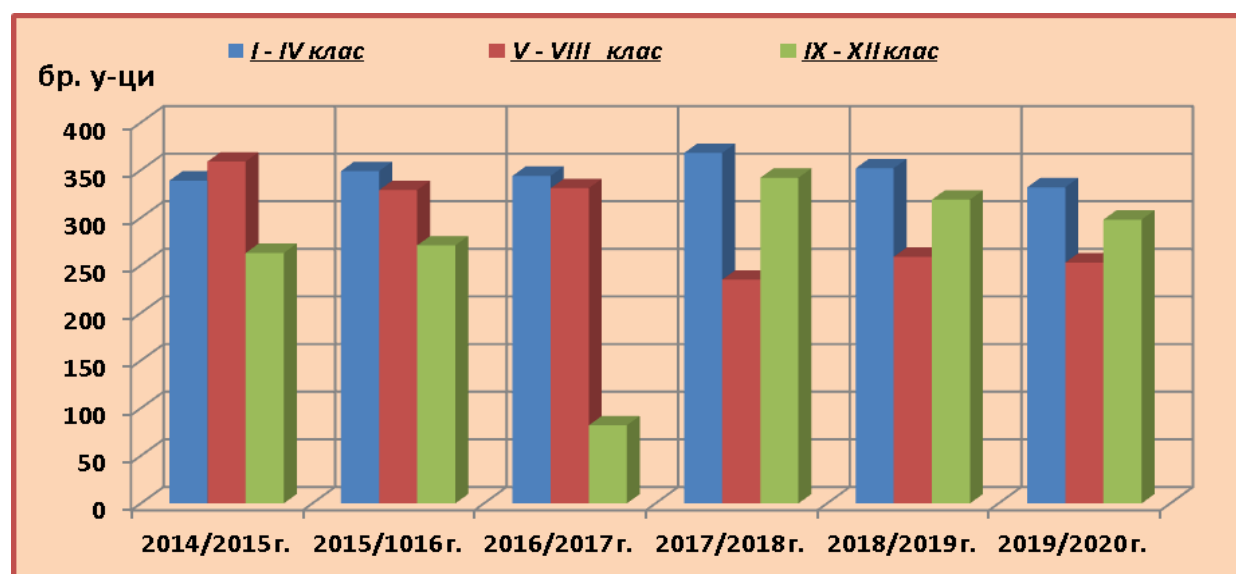
Таблица 21. ПРОМЕНИ В БРОЯ И КАПАЦИТЕТА НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2014-2019 Г.

Учебна година	Училища	Паралелки		Ученици		Ср. брой у-ци в парал.
		общо	в т.ч I - VIII кл.	общо	в т.ч I - VIII кл.	
2014/2015 г.	3	48	36	961	698	20
2015/2016 г.	3	48	36	949	678	20
2016/2017 г.	3	39	35	757	675	19
2017/2018 г.	3	48	33	945	603	20
2018/2019 г.	3	49	34	930	611	19
2019/2020 г.	3	49	34	883	585	18

Източник: НСИ. ОБРАЗОВАНИЕ И УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Данните от таблица 21 показват, че през анализирания период мрежата от общообразователни училища остава непроменена. Тя включва 2 Средни училища (СУ) и 1 основно училище (ОУ) За сметка на това се наблюдава и динамика в броя на учениците. Техният брой намалява през последните три учебни години, което е резултат от продължаващото неблагоприятно демографско развитие и свързаният с това спад в контингентите от лица в училищна възраст.

Разпределението на учениците в отделните степени на общообразователния процес показва, че основната част от тях са в началната и основната образователна степен. В основното образование са обхванати между 66 – 67% от общия брой на учениците. Това личи и от *фиг.8*.

Фиг.8. ПРОМЕНИ В БРОЯ НА УЧЕНИЦИТЕ ПО ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН В ПЕРИОДА 2014-2019 Г.

Териториалното разположение на училищата с данни за капацитета им е показано в таблица 22.

Таблица 22. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – УЧЕБНА 2019/2020 Г.

Населено място	Вид и име на общообр. у--ще	Брой ученици	Брой паралелки	Брой класни стаи
гр. Рудозем	СУ „Св. Св. Кирил и Методий“	590	31	31
с. Чепинци	СУ „Христо Ботев“	242	13	15
с. Елховец	ОУ „Христо Ботев“	59	7	14

Източник: ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ РУДОЗЕМ

Със статут на средищни са СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр. Рудозем, СУ „Христо Ботев“ в с. Чепинци и основно училище „Хр. Ботев“ в село Елховец. Освен със статут на средищно, ОУ „Хр. Ботев“ в село Елховец има и статут на защитено училище. Основанието за получаване на статут на средищно и на защитено училище е в недостатъчния брой ученици в преобладаващата част на населените места в общината и липсата на училища в тях. Случаят с ОУ в с. Елховец да е със статут на защитено училище, е недостатъчният брой ученици, което налага формиране паралелки със слети класове и с брой на учениците около и под минималния норматив за 10 ученика в самостоятелна паралелка. В тях се обучават и ученици от близки села, в които няма действащи училища.

За решаване на законовото право за осигуряване на условия за образование, местната власт на община Рудозем е създала съответната организация за обхващане на децата в ученическа възраст от населените места без действащи училища. Това се постига чрез ученически пътувания към съответните средищни училища.

Броят на пътуващите ученици към средишните училища през учебната 2019/2020 г. не е малък. В СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр. Рудозем от общо 590 ученика – 387 са от други населени места. По-голям е броят на пътуващите ученици от селата Сопотът (36 ученика), Войкова лъка (35), Рибница (34), Елховец (31) и др. Към СУ „Христо Ботев“ в с. Чепинци по линия на ученическите пътувания през учебната 2019/2020 г. са обхванати общо 85 ученика от съседните по-малки села. Към ОУ „Христо Ботев“ в с. Елховец от общо 59 ученика, 41 ежедневно пътуват от съседните населени места.

За учебната 2019/2020 година на територията на общината са определени съответни маршрути за ученически пътувания, обслужвани от общо 6 автобуса, от които 4 училищни и 2 – на частни фирми. Капацитетът на автобусите (брой места) е съобразен с броя на пътуващите ученици по съответния маршрут. Разписанията на маршрутите отчетат времето на започване и завършване на учебния процес.

Професионално образование

На територията на общината не е застъпено в община Рудозем. Учениците изявили желание за професионално образование се учат в професионалните гимназии в съседните общини.

Състояние на материалната база

Провежданата от местните власти политика в областта на образованието включва и мерки за осигуряване на инвестиции за подобряване материалната база на училищата и на детските заведения. Оценките за състоянието на училищната база и тази на детските градини е положителна. Наред с ежегодните ремонти по освежаване на класните стаи и останалите помещения в училищата са осъществявани и дейности по подобряване на физическите качества на образователната инфраструктура.

В анализирания период са осъществени дейности по подобряване на материалната база на образователните институции – със средства от фонд са санирани двете СУ в общината, включващо подмяна на дограми, ремонт на покриви, саниране на външни стени и др. Подобрили са качествата на СУ „Св.Св. Кирил и Методий“ в гр. Рудозем, вкл. и на отделната сграда, в която се обучават учениците от началния етап на общото образование.

СУ „Христо Ботев“ в с. Чепинци е с много добра материална база. Освен класни стаи, училището разполага и с кабинети по различни предметни области - Физика, Химия, Математика, Биология, История, два кабинета по Информатика и Информационни технологии, работилници по дървообработване. Модерна е и спортната база. Тя включва комбинирана спортна площадка с изкуствена настилка, напълно обновен футболен стадион, външни фитнес-уреди. Напълно реновирана е и материалната база на ДГ „Възраждане“ в гр. Рудозем.

Обобщената констатация за състоянието на материалната база на образованието е, че тя е в добро физическо състояние за провеждане на качествен учебно-възпитателен процес.

➤ **Здравеопазване**

Здравеопазването в община Рудозем и лечебните заведения, свързани с него са представени от доболничната помощ и от звено за бърза и неотложна медицинска помощ. Доболничната първична медицинска и стоматологична помощ са с изразен локален (в границите на общината) характер, а и специализираната доболнична помощ също е с общинско значение. Здравеопазването в общината се финансира основно с публични (бюджетни и по линия на НЗОК) средства. Лечебните заведения на територията на община Рудозем към 2018 г. се показани в таблица 23.

Таблица 23. ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ ПО ВИД И КАПАЦИТЕТ – 2018 Г.

Лечебни заведения по вид	Брой	Капацитет (легла)
Специализирани болници за долекуване и рехабилитация	1	151
Заведения за извънболнична лечебна помощ	4	0
Медицински центрове	1	0
Самостоятелни медико-техн. Лаборатории	3	0

Източник: НСИ. РАЙОНИТЕ, ОБЛАСТИТЕ И ОБЩИНИТЕ В Р. БЪЛГАРИЯ

- *Доболнична лечебна помощ*

Доболничната медицинска помощ е функция от броя на населението и неговото разпределение по населени места. Влияние оказва и броят на здравноосигурените лица, както и действащите нормативи за минималния брой на лицата в пациентските листи на общопрактикуващите лекари (ОПЛ). По своите функции доболничната медицинска помощ, организирана на територията на община Рудозем се диференцира на:

- Първична извънболнична медицинска помощ.
- Специализирана извънболнична медицинска помощ.
- Първична извънболнична дентална помощ.

Лечебните заведения за първична извънболнична лечебна помощ и за първична дентална помощ, на специализирана доболнична помощ са регламентирани като амбулатории, в които осъществяват дейността си ОПЛ, лекарите специалисти и лекарите-дентисти.

В актуалния Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ (поддържан от РЗИ – Смолян) са включени следните лечебни заведения:

- Лечебни заведения за първична извънболнична помощ – 6 бр.
в т.ч. регистрирани като индивидуални практики – 6 бр.
- Лечебни заведения за първична дентална помощ – 6 бр.

Териториалното разпределение на лечебните заведения за първична извънболнична помощ показва, че за седалища на лекарските практики, освен гр. Рудозем, са определени 2 от по-големите села на общината (Чепинци и Елховец) В района на обслужване на общопрактикуващите лекари от тези села са включени здравноосигурените лица от съседните по-малки села. В обхвата на практиката за първична извънболнична помощ със седалище с. Чепинци са включени и здравноосигурени лица от с. Бреза. В обхвата на практиката в с. Чепинци попадат и здравноосигурени лица от селата с.Витина, с.Поляна, с.Пловдивци, с.Коритата, с.Мочура. Хората от останалите села се обслужват от общопрактикуващите лекари в гр. Рудозем.

Аналогична и териториалната организация на амбулаториите за първична дентална помощ.

Специализираната извънболнична лечебна помощ включва 6 амбулатории (кабинети), обслужвани от лекари специалисти. Четири от

лекарите-специалисти са с втори кабинет в гр. Смолян и гр. Мадан.

Всичките 6 самостоятелни амбулатории за специализирана извънболнична помощ са разположени в гр. Рудозем – в Медицински център към Специализираната болница по рехабилитация „Родопи“ ЕООД. По видове болести лекарите специалисти са по следните медицински специалности – хирургия, акушерство и гинекология, педиатрия, вътрешни болести и кардиология, нервни болести и др.

- **Болнична лечебна помощ**

На територията на община Рудозем няма разкрита Многопрофилна болница за активно лечение. В гр. Рудозем има една Специализирана болница за рехабилитация „Родопи“ ЕООД. Болнична помощ населението получава в Областната МБАЛ „Братан Шукеров“ и в МБАЛ Мадан ЕООД.

- **Спешна медицинска помощ**

Спешната и неотложната медицинска помощ за населението от общината се извършва от филиал на ЦСМП – гр. Смолян. Към филиала е открит спешен кабинет. Част от по-сложните спешни случаи се пренасочват към лечебни заведения в гр. Смолян.

- **Кадрово осигуряване на здравната система**

Нормалното функциониране на здравната система, освен от наличната здравна инфраструктура е свързано и с кадровото обезпечаване с персонал от лекари, стоматолози (лекари дентисти) и медицински специалисти (акушерки, медицински сестри, фелдшери и др.).

Към 2019 г. общият брой на кадрите в здравеопазването на общината е както следва:

- Общ брой на заетите в здравната система – 39.
- Общ брой лекари – 13.
в т.ч. общопрактикуващи – 6.
- Общ брой стоматолози – 6.
- Медицински специалисти по здравни грижи – 20.

➤ **Дейности по социално подпомагане**

В сферата на услугите по социално подпомагане в община Рудозем тежестта е поставена върху превенция срещу социалното изключване на хората в неравностойно социално положение и на лицата в риск.

По данни на изнесеното звено в община Рудозем от Дирекция „Социално подпомагане“ - Мадан ,броят на лицата с увреждания в общината към 2019 г. е както следва:

- Деца с увреждания – 23, в т.ч. с физически увреждания 15, с умствени и психически – 6 и с психически увреждания – 2 деца.
- Пълнолетни лица с увреждания - 626 д.
- Самотно живеещи стари хора и самотни майки – 36 д.

На територията на община Рудозем няма социални институции. В 6 годишния период - предмет на анализа, местните власти провеждат политика за социалното подпомагане, което води до развитие на услуги в общността и в обичайната среда. Същите са насочени към: превенция на деца и семейства в риск, подпомагане на други целеви групи, нуждаещи се от подкрепа и социално подпомагане. Целта на провежданите социални дейности, освен превенция от изпадане в риск, е да се ограничават възможностите за социалното изключване и изолацията на лицата с физически и умствени увреждания. През анализирания период с разкритите услуги за социално подпомагане се дава възможност тези лица да останат в тяхната семейна и домашна среда и в среда близка до обичайната.

Към 2019 г. на територията на общината са разкрити 2 социални услуги от резидентен тип, а именно:

- Дневен център за деца и младежи с увреждания „Слънце“. Същият е в кв. „Възраждане“ на гр. Рудозем. Капацитетът на центъра е 30 места.
- Център за обществена подкрепа, също в гр. Рудозем – капацитет 30 места.

И двете социални услуги са делегирани от държавата дейности (ДДД). В общината не са разкрити социални услуги, които са общинска отговорност, т.е. финансирани от общината.

Периодично се предлагат социални услуги, финансирани по Оперативни и Национални ведомствени програми като:

- Социален асистент.
- Социален помощник и др.

➤ **Култура и културни институции**

От широкия набор на културни дейности, в община Рудозем е представена единствено комплексна читалищна дейност. Тя е свързана с културния живот в общината, тъй като се реализира в читалища в 11 от населените места. Всички те са включени в Регистъра на читалищата в Р. България. По – големи от тях са НЧ „ Христо Ботев 2000 „ гр. Рудозем , НЧ „ Нов Живот 1948 „ с. Чепинци и НЧ „ Звезда 1950 „ с. Елховец . В тях се помещават и трите най – големи за община Рудозем библиотеки с приблизителен библиотечен фонд в размер на 22 000 библиотечни единици .

Основните дейности, развивани в читалищата са:

- библиотечната;
- самодейната ;
- любителското творчество.

Библиотечната дейност е застъпена във всички читалища. С най-богат библиотечен фонд са посочените 3 читалища в гр. Рудозем и селата Чепинци и Елховец. В останалите 8 читалища библиотечния фонд е по-скромен.

Таблица 24. СПИСЪК И КАПАЦИТЕТ НА ЧИТАЛИЩАТА ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Име на читалищата	Населено място	Капацитет (бр. места в салони, площ, библиотечен фонд)	Състояние на сградния фонд
НЧ „Христо Ботев 2000”	гр. Рудозем	250 места, 522 кв.м. площ, 12693 б.е.	Добро състояние
НЧ „Нов живот 1948”	с. Чепинци	160 места, 434 кв.м. площ, 3035 библиотечен фонд	Добро състояние
НЧ „Звезда 1950”	с. Елховец	250 места, 370 кв.м, 5264 бр. библиотечен фонд	Добро състояние
НЧ „Пробуда 1967”	с. Пловдивци	180 места, 322 кв.м. площ, 6290 бр. библиотечен фонд	Добро състояние
НЧ „Кичика 2005”	с. Сопотот	68,51 кв.м., 820 бр. библиотечен фонд	Добро състояние
НЧ „Напредък 2006”	с. Войкова лъка	60 кв.м., 640 б.е. библиотечен фонд	Добро състояние
НЧ „Христо Ботев 1967”	с. Оглед	42 кв.м., 896 б.е. библиотечен фонд	Разрушено
НЧ „Развитие 2008”	с. Борие	70 кв.м. площ, 2100 б.е. библиотечен фонд	Сградата е ремонтирана
НЧ „Родопчанка 2008”	с. Рибница	313 кв.м., 3 254 б.ед. библиотечен фонд	Сградата е ремонтирана
НЧ „Зора 2008”	с. Витина	250 кв.м. площ, 100 б. ед. Библиотечен фонд	За ремонт
НЧ „Корита 2011”	с. Корита	300 бр. библиотечен фонд	За ремонт
НЧ „Възраждане 2013”	гр. Рудозем	687 кв.м. площ	Добро състояние

Източник: ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА НА ОУП НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

➤ **Спорт и спортна инфраструктура**• **Спортни клубове**

Спортните клубове са регистрирани по закон спортни обединения по отделни видове спорт. В общината осъществяват дейност 4 спортни клубове. По видове спорт са както следва:

- ФК „Палас“ гр. Рудозем (футбол) - включва детско-юношеска школа с мъжки футболен отбор.
- СК „Палас“ - гр. Рудозем (тенис на маса).
- СК „Карате Рудозем“ – гр. Рудозем (киокушин карате).
- СКХТ „Чепинци“ – с. Чепинци (хокей на трева).

От всичките 4 СК, 3 са с регистрация – гр. Рудозем, а този по хокей на трева в с. Чепинци. СК получават и бюджетна субсидия от община Рудозем.

• **Спортни обекти**

Спортните обекти, намиращи се на територията на общината са няколко. Те включват:

- Спортни обекти за различни видове спорт, ползвани от спортните клубове в общината.
- Училищна спортна база включва основно физкултурните салони в училищата и спортни площадки в училищните дворове.

Основните спортни обекти в общината с данни за капацитета им са показани в таблица 25.

Таблица 25. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА СПОРТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – 2020 Г.

Населено място	Вид на обекта	Капацитет (площ, бр.места)	Физическо състояние
Спортни обекти, ползвани от Спортните клубове			
гр. Рудозем	Спортна зала	1 823 кв. м., 244 седалки, 4 от които за хора в неравностойно положение.	добро
гр. Рудозем	Спортно игрище за тенис на корт	1 205,38 кв. м., 224	добро
гр. Рудозем	Футболно игрище	1 690,71 кв. м., 264	добро
гр. Рудозем	Спортно игрище за волейбол	885,70 кв. м., 168	
гр. Рудозем	Стадион	7 750 кв. м., 6 000	лошо
с. Чепинци	Спортно игрище за футбол	4 067 кв. м., 230 бр. седалки, от които и за хора с увреждания.	добро
с. Чепинци	Спортно игрище за хокей на трева	630 кв. м.	добро

с. Елховец	Спортно игрище за футбол и волейбол	1 320 кв. м.	добро
гр. Рудозем, кв. Възраждане	Спортно игрище за мини футбол и мини хокей на трева	946 кв. м., 48 бр. седалки	добро
гр. Рудозем, кв. Възраждане	Спортно игрище за баскетбол и волейбол	513 кв. м.	добро
Училищна спортна база (физкултурни салони, игрища, спортни площадки)			
Училище	Вид на обекта	Площ	Състояние на обекта
СУ „Св.св. Кирил и Методий“ гр. Рудозем	Физкултурен салон	480,69 кв. м.	добро
СУ „Св.св. Кирил и Методий“, Сграда 1 гр. Рудозем	Футболно и баскетболно игрище	1 154 кв. м.	добро
СУ „Св.св. Кирил и Методий“, Сграда 1 гр. Рудозем	Площадка за лека атлетика и пътеки за бягане	592 кв. м.	добро
СУ „Св.св. Кирил и Методий“, Сграда 2 Начален курс гр. Рудозем	Баскетболно и футболно игрище	909 кв. м.	добро
СУ „Христо Ботев“ с. Чепинци	Футболно игрище	4 067 кв. м.	добро
СУ „Христо Ботев“ с. Чепинци	Спортно игрище за хокей на трева	630 кв. м.	добро
СУ „Христо Ботев“ с. Чепинци	Физкултурен салон	2 × 150 кв. м. в сградата на училището	добро
ОУ „Христо Ботев“ с. Елховец	Физкултурен салон	308 кв. м.	добро
с. Елховец	Спортно игрище за футбол и волейбол	1 320 кв. м.	добро

Източник: ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ – РУДОЗЕМ

➤ **Административни дейности (Инфраструктура на местната и държавна власт)**

Административното обслужване в общината е представено от структури на местната власт, както и децентрализирани структури на централни държавни органи, структури на съдебната власт.

От структурите на местната власт в общината функционират Общинския съвет и Общинската администрация, както и кметствата в отделните население места.

На територията на община Рудозем са локализирани и няколко поделения – деконцентрирани, или децентрализирани структури на централни ведомства (министерства и агенции). Това са Общинска служба „Земеделие и гори“, Дирекция „Социално подпомагане“, изнесено звено на Дирекция „Бюро по труда“ – Смолян и др.

Правоохранителните институции в община Рудозем са представени от Участък Рудозем – поделение към Районно управление на МВР Мадан и Районна служба за пожарна безопасност и защита на населението (РСПБЗН). В кметствата са разкрити приемни на районните полицейски инспектори.

Седалищата на структурите за административното обслужване на населението са концентрирани в общинския център – гр. Рудозем.

*

* *

2.4.1. Основни изводи от анализа и оценките на бюджетните услуги

- В общината е развита и добре организирана система за публични услуги на населението. Броят и капацитетът на обектите за публични (бюджетни) услуги е съобразен с броя на потребителите и разпределението им по населени места.
- Финансирането на бюджетните услуги се осигурява от Държавния бюджет (за делегирани от държавата дейности) и със средства от общинския бюджет.
- Образованието (в неговите две структури – предучилищно и училищно) заема важно място в политиката на местните власти – Общинския съвет, Кмета и Общинска администрация.
- На общинско ниво, за анализирания 6 годишен период, няма съществени промени в мрежата от детски заведения и общообразователните училища.
- В общината е създадена организация (вкл. и по линия на безплатния училищен транспорт) за обхващане на учениците в задължителната основна степен на общото образование от селата, в които няма действащи училища.
- Училищата в общината са със статут на „средищни“ и „защитени“, което улеснява запазването им и при тенденция за намаляване броя на учениците.
- Здравната система е организирана в съответствие с действащата законова уредба – броят на лекарските практики в първичната доболнична помощ е съобразен с нормативите за броя на лицата в пациентските листи на общопрактикуващите лекари.
- Болничната помощ включва само 1 Специализирана болница за рехабилитация.
- Дейностите по социално подпомагане са организирани в съответствие с контингента от лица в риск и в неравностойно положение – с физически, психически и други ментални увреждания. Превес имат услугите от резидентен тип и услугите в общността и в обичайната среда.

- Инфраструктурата в сферата на културата и на спорта е предвидена за задоволяване на по-масово търсени услуги, които не са с елитарен и професионално изразен характер.
- В зависимост от концентрацията на обекти за бюджетни услуги (училище, детско заведение, амбулатория за доболнична лечебна и дентална помощ, читалище, кметство) в някои от населените места се формира мрежа от първични обслужващи центрове.
- Материалната база на обектите в образованието и в здравеопазването, в културата и социалното подпомагане е в добро състояние.

2.5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

2.5.1. Транспортна инфраструктура

Община Рудозем, намираща се в югоизточните части на Западните Родопи, притежава типични черти за Родопските райони по отношение на изградената вътрешна инфраструктура и връзките и със съседните региони. Топографските особености се отличават със силно пресечен релеф в по-голямата част от територията, като по този начин затрудняват и ограничават развитието на транспортната инфраструктура. Основната част от пътните връзки са изградени по протеженията на естесвено образувани долини. Посредством споменатия подход, използвайки естествените образувания на реките и потоците, се постига оптимално решение по отношение на необходимостта от изграждане и поддържане на инфраструктурни съоръжения.

Връзката на Община Рудозем с други населени места във вътрешността на страната се осъществява единствено чрез шосеен път. Общината е свързана с пет „изхода“ със съседни региони – два за Смолян, за Чепинци, Смилян и Елхово. В останалата си част, пътната мрежа е съставена от общински пътища, по-голямата част от които не са в добро състояние. Тъй като тази част от пътните комуникации е в основата на обслужването на населението в Общината и за достъпа им до общинския център, е необходимо планирането на значителни средства за поддържане и ремонтване на общинската пътна мрежа.

През територията на общината преминават четири пътни връзки, част от Републиканската пътна мрежа. Последващо изброените пътища са основната пътна мрежа на община Рудозем, като са с основополагащо значение за общинския център и региона:

- Път II-86, второкласен /Пазарджик – Пловдив/ - Асеновград – Бачково – Хвойна – Чепеларе – Соколовци – Смолян – Търън – Средногорци – Рудозем – Граница Гърция от 0+000 до км 145+503 0 от км 128+757 до км 145+503, разположен на територията на Община Рудозем, дължина 16,746км.
- Републикански път III-868 Рудозем – Смолян от км 0+000 до км 22+277 – от км 0+000 до км 9+900, разположен на територията на община Рудозем,

дължина 9,900км.

- Републикански път III-8608 Рудозем – Елховец – Пловдивни – яз. Пловдивци от км 0+000 до км 11+560, разположен на територията на Община Рудозем, дължина 11,560км.
- Републикански път III-8681 Рудозем – Смилян от км 0+000 до км 12+100 – от 0+000 до км 5+590, разположен на територията на Община Рудозем; дължина 5,590км.

Дължина на републиканските пътища II клас за Община Рудозем – 16,746км. Дължина на републиканските пътища III клас за Община Рудозем – 27,050 км.

Останалата част от пътната инфраструктура се състои от общински и местни пътища, повечето от които свързват отдалечени селища с общински център (град Рудозем). Това е и характерна черта на цялостното разпределение на отделните пътни връзки на територията на общината с местно и общинско значение.

Общинската пътна мрежа включва:

- SML1214 - /II-86, Рудозем-Граница Гърция/ - Чепинци – мах.Мамиевска;
- SML2210 - /II-8608/ - Пловдивци – Коритата - Мочуре;
- SML2211 - /II-86, Рудозем-Граница Гърция/ - Грамаде – Оглед;
- SML2212 - /II-8608, Рудозем- Елховец/ - Равината - Граница общ.(Рудозем-Смолян) – Вълчан - /III-8681/;
- SML2213 - /II-86, Рудозем-Граница Гърция/ - Рибница;
- SML2248 - /II-8683/ - Смилян – Букаците – Горово – Граница общ.(Смолян-Рудозем) – Витина – Елховец - /III-8608/;
- SML3216 - /II-86, Средногорци – Рудозем/ - Борие;
- SML3217 - /II-86, Рудозем – Граница Гърция/ - Брежа;
- SML3218 - /II-86, Средногорци – Рудозем / - Боево;
- SML3220 - /II-86, Рудозем – Граница Гърция/ - мах.Дуревци;
- SML3221 - /II-86, Рудозем – Елховец/ - мах.Черешово;
- SML3222 - /II-8608, Елховец – Пловдивци/ - мах.Хаджарско;
- SML3223 - /III-868, Рудозем – Смолян/ - Добрева череша;
- SML3224 - /SML2212/ - Равнината – Иваново;

В община Рудозем функционира Масов Обществен пътнически транспорт, който работи с разписание на определени интервали от време през деня. Общественият транспорт в общината, се реализира според общинската транспортна схема, и на конкурсни начала, се осъществява от частни транспортни фирми. Чрез областната транспортна схема е осигурена ежедневна пряка автобусна връзка с Пловдив, Смолян, София, Златоград, Мадан и други населени райони.

На територията на Община Рудозем не функционира жп линия, която да е категоризирана съгласно „Наредба за категоризация на железопътните линии в Република България включени в железопътната инфраструктура, и закриване на отделни линии и участъци от линии“.

На територията на Община Рудозем няма действащи летища, но чрез шосейните си пътища има достъп до националните летища, сертифицирани от международните институции. През преминаването на ГКПП Златоград-Термес или ГКПП Маказа-Нимфея има връзка с международните летища Кавала и Солун в Гърция, а през ГКПП Капитан Андреево-Капъкуле и до международното

летище Истанбул Ататюрк в Турция.

2.5.2. Инженерна инфраструктура

➤ **Водоснабдяване**

Населението и бизнеса в Община Рудозем се обслужват от оператора В иК ЕООД гр.Смолян . Водоснабденото население е над 98% с централно водоснабдяване и включено във водопроводната мрежа. 2% са изградили собствени водопроводни мрежи към местни водоизточници. За ПБВ се използват предимно подземни води чрез водоохващания осъществени чрез каптаж на естествени извори 27 бр.

Проблемите с ограничените водни ресурси за ПБВ с ярко изразени годишни колебания отчасти се дължат и на изсичане на широколистните гори и замаяната им с широколистни дървесни видове, както и неправилното стопанисване на горските масиви довежда и до увеличаване в някои случаи на повърхностния отток, който е силно ерозивен, а в същото време захранването на подземните води е недостатъчно.

Основно значение за решаване на съществуващите проблеми е окончателното завършване и въвеждане в експлоатация на водоснабдителната система Мадан-Рудозем (Хидровъзел „Пловдивци“). Хидровъзелът ще гарантира доброто водоснабдяване на 37 населени места от общините Рудозем и Мадан.

Язовир „Пловдивци“

Язовир „Пловдивци“ е първият язовир за питейно-битово водоснабдяване, който е изграден и въведен в експлоатация в България през последните 30 години. Завиреният му обем е 2,45 млн. куб.м. Към момента е пълен на 80%, съобщиха от ВИК.

Към момента от него се захранват следните населени места: град Мадан, част от град Рудозем, село Войкова лъка, кв. "Койнарци", село Пловдивци (община Рудозем), село Средногорци, махала Ломе, село Ловци.

Язовир „Пловдивци“ е от голямо значение за община Рудозем и цялата област. Задържайки екстремните валежи, язовирът спаси от наводнение прилежащите територии. „Пловдивци“ е проектиран и построен като многогодишен изравнител - с обем да събира вода от няколко сезона.

➤ **Канализация**

Канализационна мрежа е изградена само в гр. Рудозем и то частична с дължина около 10 км. Обхваща 58% от населението и части от града. Предстои доизграждане на канализационната мрежа и включване в ГК на кварталите „Възраждане“ и „Койнарци“, както и реконструкция на някои технологични възли на съществуващата ГПСОВ в гр. Рудозем. Липсата на канализация в останалите населени места и на ефективни пречиствателни съоръжения за отпадъчните

води (използване от населението на неефективни септични,изгребни, попивни ями и др.)са предпоставка за създаване на условия за:

- Екологичен риск за околната среда (замърсяване на почви, подземни и повърхностни води, застрашаване развитието на биоразнообразието и цялостното устойчиво развитие на екосистемата в района).

- Здравен риск за населението в общината.

➤ **Енергоснабдяване**

В Община Рудозем всички населени места са електрифицирани. Мрежите с високо и средно напрежение са добре развити с изключение на тези с ниско напрежение. Изисква се да се изследва необходимостта от реконструкция на съществуващите и и изграждане на нови ВЕИ, за да се отговори на инвеститорските интереси за изграждане на алтернативни енергийни източници.

Преносът, трансформацията и продажбата на електроенергия в община Рудозем се осъществява от ЕВН-КЕЦ - Златоград, клон Мадан. На територията на Община

Електроенергийната инфраструктура на общината осигурява захранване за всички населени места в общината. Тя е свързана с енергийните пръстени на страната с ел. проводни с напрежение 20 kV.

Някои от общинските сгради имат внедрени мерки за енергийна ефективност и монтирани инсталации за добив на слънчева енергия, които осигуряват част от необходимия ресурс за функционирането им.

Възобновяемите източници на енергия, които могат да имат значение за развитието на общината, чрез използването им, са енергията от слънцето и в известна степен на водата.

➤ **Телекомуникации**

Далекосъобщителната мрежа в община Рудозем обезпечавя населението с достъп до: телефон (фиксиран и мобилни абонати), интернет и телевизия.

Поддръжката и експлоатацията на мрежите и съоръженията в територията се осъществява основно от три национални мобилни оператора: „БТК“ ЕАД, „А1“ ЕАД и „Теленор България“ ЕАД.

„БТК“ ЕАД е единственият оператор с изградена телефонна кабелна мрежа за обслужване на населението в общината. Той предлага фиксирани телефонни услуги (при 100% степен на цифровизация) на територията на цялата община.

Всички оператори предлагат две основни мобилни услуги: мобилен телефон (по GSM технология) и мобилен интернет (по UMTS технология). По предоставени от „Мобилтел“ ЕАД данни:

- GSM покритието обхваща 96,9% от територията и 99,95% от населението на община Рудозем;
- UMTS покритието обхваща 89% от територията и 99,93% от населението на община Рудозем.

Това означава, че почти цялото население на общината е обезпечено с мобилен достъп до телефон и интернет. Извън обхвата на операторите остават единствено отделни зони в южната и западната високопланински части на общината.

Кабелен достъп до интернет (по ADSL технология) се предлага единствено от „БТК“ ЕАД и то само в общинския център – село Рудозем.

„БТК“ ЕАД предлага телевизионна услуга по сателитна технология Direct to the Home TV (DTH TV), в обхват 100% от територията на общината.

Операторите не са заявили други инвестиционни намерения за изграждане на допълнителни обекти на телекомуникационната инфраструктура на територията на община Рудозем в обхват до 2035г.

2.6. Анализ на състоянието на селищата мрежа и на жилищния сектор

2.6.1. Селищна мрежа – функционална и типологична характеристика на населените места

По своя генезис селищната мрежа на община Рудозем не се отличава от начина на възникване и развитие на селищата в някои от източните и западните части на Родопите. Тя е с пръснат характер и включва голям брой селища, повечето от които в миналото имаха статут на махали. С приемането на Закона за административно-териториалното устройство през 2015 г. махалите получиха статут на села. Генезисът на бившите махали в Западните Родопи е свързан с икономически причини – недостиг на обработваеми земи и силно пресечен релеф.

Повечето от населените места в общината попадат в пояса с надморска височина 700 -999 м. Най-високо разположени (в пояса над 1000 м.) са селата Брежа, Мочуре и Поляна. Най-ниско разположени (в пояса 500-699 м. н.в.) е гр. Рудозем.

В структурата на селищната мрежа са се формирали и населени места от т.нар. „купни“ селища, които са със средищен характер. Такива са с. Чепинци, Елховец .

В сега действащия *Класификатор на населените места в Р. България* на територията на община Рудозем са включени общо 22 населени места, от които 1 град и 21 села. За състоянието на селищната мрежа представа дава показателят „*гъстота на селищната мрежа*“, изразена чрез брой на селищата на 100 км² от територията на общината. За община Рудозем този показател е 11,3, при среден за област Смолян – 7,5, а за страната – 7,4 селища на 100 км².

Типологичната характеристика на населените места в общината се определя на основата на различни критерии, а именно:

- Демографски критерий – брой на населението.
- Административен статут – вид на населеното място и административни функции.
- Обслужващи функции и др.

В таблица 26 са посочени типа и категорията на населените места към 2019 г.

Таблица 26. ТИПОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Населени места	Брой население 2019 г.	Вид категория		
		градоустройств.	функционална	адм. статут
Общ. Рудозем	8917	много малка община		4 Община
с.Боево	4	много малко село		8
с.Борие	216	много малко село		7 км. наместн.
С.Бреза	4	много малко село		8
с.Бърчево	177	много малко село		6 км. наместн.
с.Бяла река	244	много малко село		6 км. наместн.
с.Витина	143	много малко село		7 км. наместн.
с.Войкова лъка	315	малко село		6 кметство
с.Грамаде	137	много малко село		7 км. наместн.
с.Добрева череша	4	много малко село		8
с.Дъбова	1	много малко село		8
с.Елховец	969	малко село		5 кметство
с.Иваново	44	много малко село		8
с.Коритата	179	много малко село		8 км. наместн.
с.Мочуре	15	много малко село		7
с.Оглед	160	много малко село		8 км. наместн.
с.Пловдивци	212	много малко село		7 км. наместн.
с.Поляна	68	много малко село		7
с.Равнината	124	много малко село		7 км. наместн.
с.Рибница	307	малко село		6 кметство
гр.Рудозем	3364	Много малък град		4 общ. център
с.Сопотот	343	малко село		8 кметство
с.Чепинци	1887	средно село		5 кметство

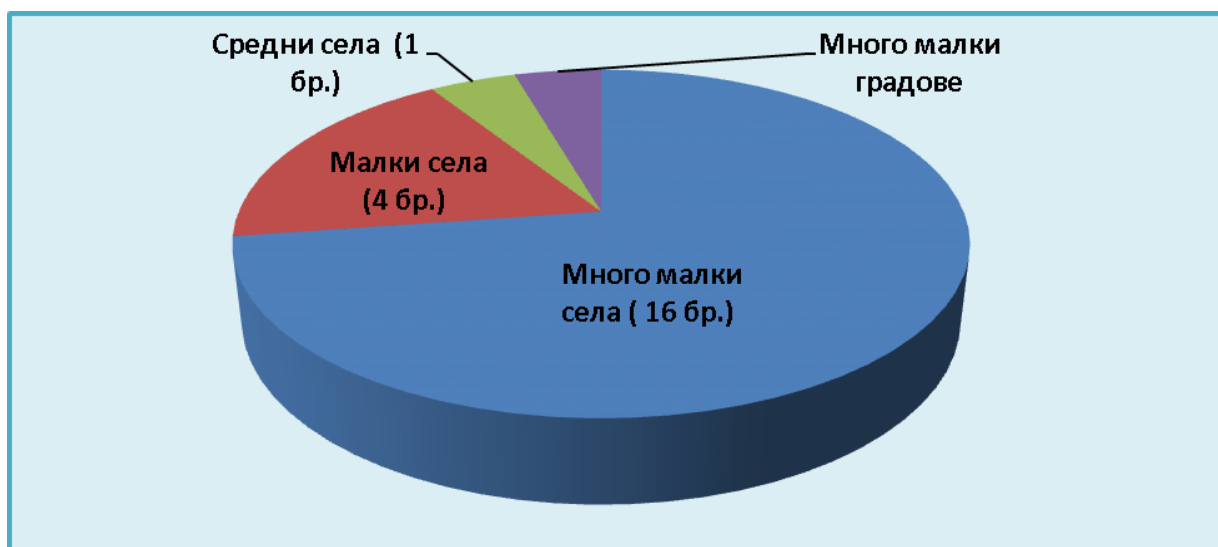
По отношение на *демографския критерий* – брой на населението, се прилага, нормативно определената т.нар. „*градоустройствена категория на населените места*“. По този критерий населените места в общината попадат в следните групи:

- Много малки села (до 250 д.) – 16 бр.
- Малки села (от 251 до 1000 д.) – 4 бр.
- Средни села (от 1000 до 2000 д.) – 1 бр.
- Много малки градове (до 10000 д.) -1 бр.

Графична представа за разпределението на броя на населените места по градоустройствената категория дава *фиг.9*.

По *административен статут* населените места в общината попадат в три групи:

- Център на община – гр. Рудозем.
- Кметства – 5 села.
- Кметски наместничества – 9 села.
- Съставни към кметства или км. наместничества – 7 села.

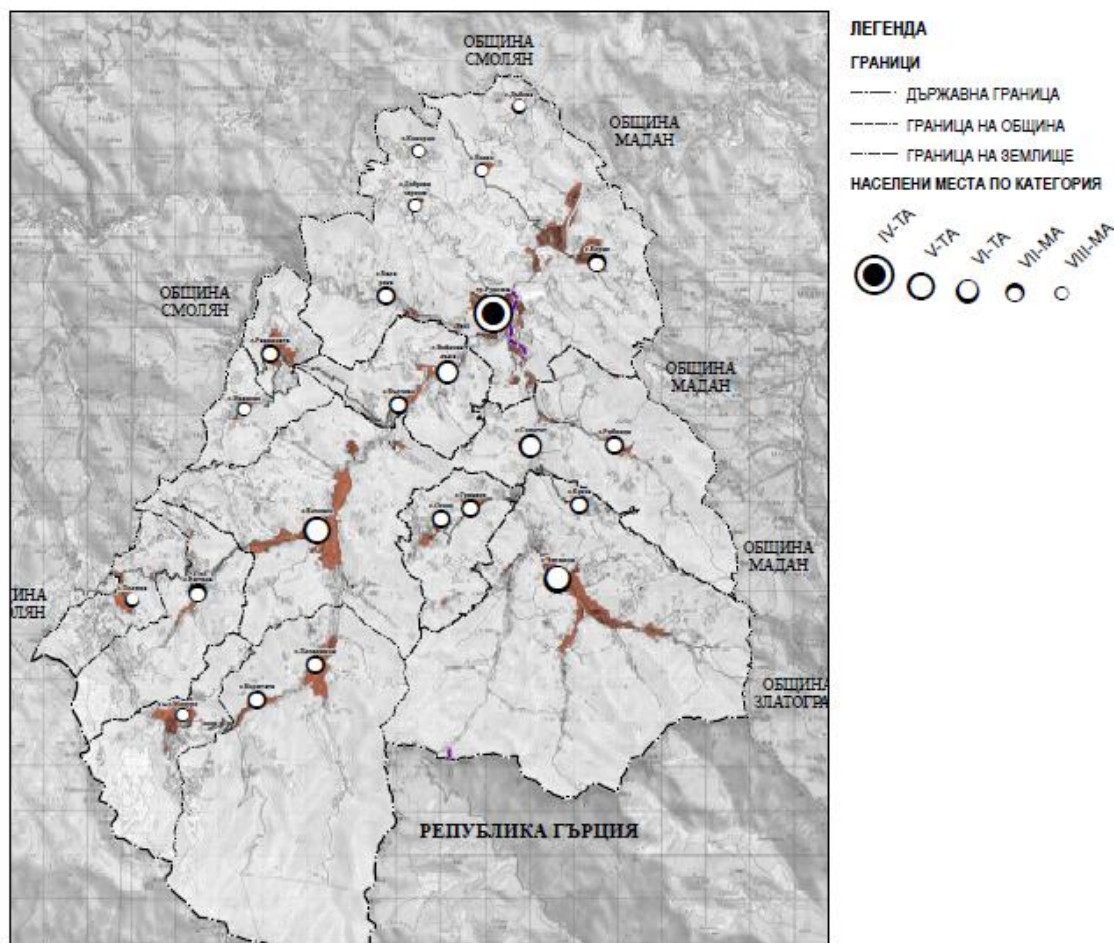
Фиг. 9. ГРАДОУСТРОЙСТВЕНА КАТЕГОРИЯ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

Критериите за административния статут на населените места са нормативно определени – като критерият е отново демографски: за кметство – минимален брой население 350 д. и за наместничество – до 350 д. .

Функционалната категоризация също е нормативно определена. Населените места от общината попадат в следните категории:

- Категория 4 – 1 населено място (гр. Рудозем).
- Категория 5 – 1 населено място (с. Чепинци).
- Категория 6 - 4 населени места (с. Бърчево, с. Бяла река, с. Войкова лъка, с.Рибница).
- Категория 7 – 7 населени места (с. Борие, с. Витина, с. Грамаде, с. Мочуре, с. Поляна, с. Равнината).
- Категория 8 - останалите 8 населени места (с. Боево, с. Брежа, с.Добрева чешма, с. Дъбова, с. Иваново, с. Коритата, с. Оглед, с. Сопотът).

Структурата на селищната мрежа по три от критериите (брой на населението, функционален тип и административен статут) е представена на *фиг.10*.

Фиг.10. КАТЕГОРИЯ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

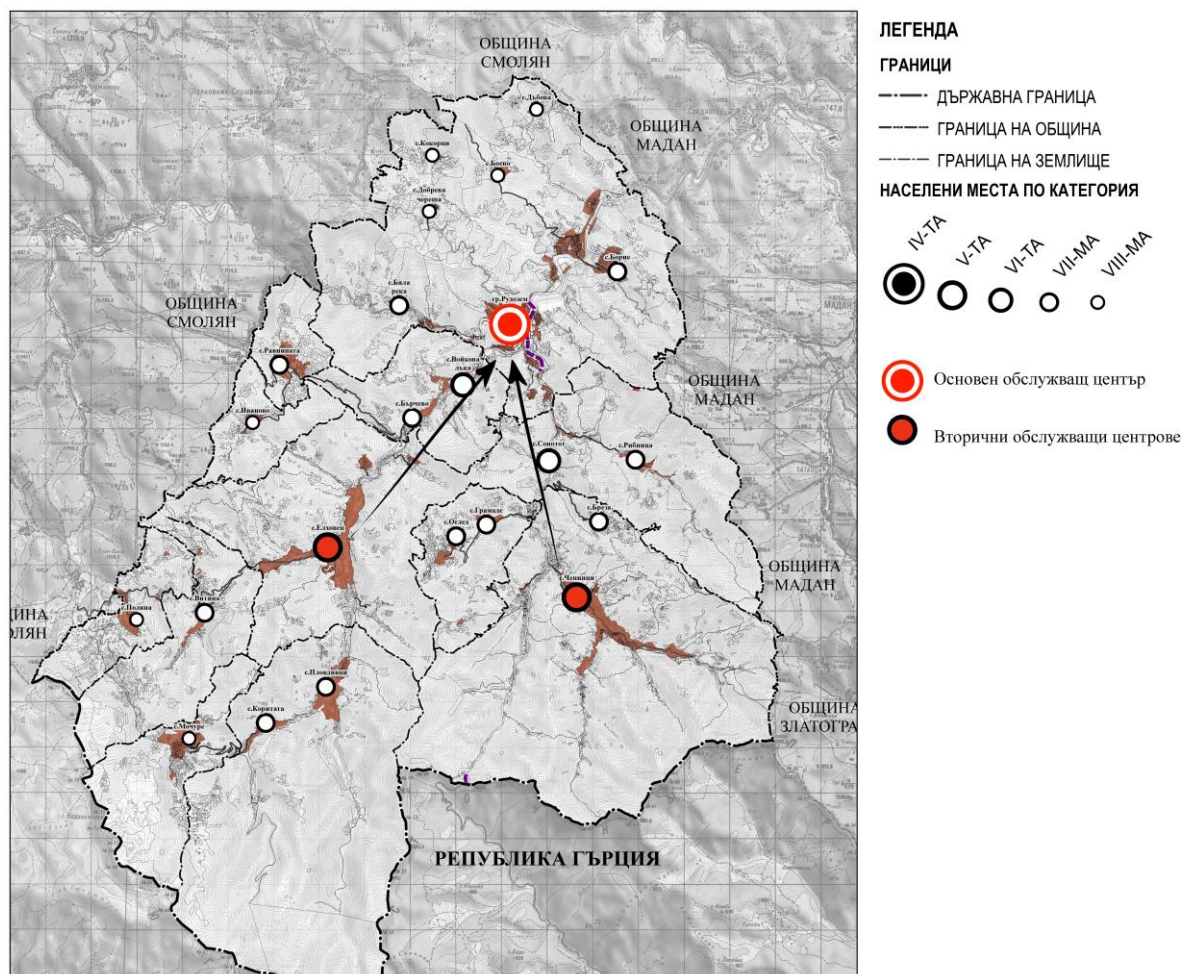
Опорни обслужващи центрове. Една от важните селищни функции на населените места е обслужващата. Тя е свързана с функционирането на определен вид обслужващи обекти – на образованието, здравеопазването, културата, местното самоуправление, вероизповеданията. Критерий за разкриване на съответните обслужващи обекти е наличието на определен брой потребители.

Наличието на комплекс от обслужващи обекти е основание съответното населено място да изпълнява функциите на обслужващ център. Категорията на селищните обслужващи центрове се определя от набора на обслужващи обекти и честотата на възникване на потребностите от услуги.

На базата на анализите и оценките на *бюджетните социални услуги* в община Рудозем се разкрива следната мрежа от опорни обслужващи центрове:

- *Основен обслужващ център* (гр. Рудозем).
- *Вторични обслужващи центрове* (селата Чепинци и Елховец).

Позиционирането на двата типа обслужващи центрове на територията на община Рудозем е показано на *фиг.11*.

Фиг.11. ОБСЛУЖВАЩИ ЦЕНТРОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

Състояние на селищната среда. Представа за облика на населените места дават физическите качества на селищната среда. Една от основните функции на местната власт е свързана с подобряване на елементите на селищната среда, които са с публичен характер – улици и прилежащите им тротоари, площадни пространства, зелени площи, улично осветление и др.

Ежегодно с приемането на общинския бюджет и на Капиталовата програма се осигуряват инвестиции за подобряване облика на населените места. Освен със собствени средства с инвестиционен характер, се подготвят и проекти с външно финансиране, насочени към подобряване качествата на публичните пространства на населените места.

Основните резултати, постигнати в анализирания период насочени към подобряване физическите качества на селищната среда са свързани и с изпълнение на мерки и проекти, включени в два основни планови документа на общината:

- *Общински план за развитие на община Рудозем - 2014-2020 г.*
- *Капиталови програми на община Рудозем.*

С проекти, финансирани по Програмата за развитие на селските райони са извършени ремонти и рехабилитация на улици в по-големите села. С проекти, свързани с ремонти и реконструкция на водопроводната мрежа в някои населени места в общината се асфалтират и уличните платна.

За анализирания период (2014-2020 г.) е осъществено мащабно

подобряване качествата на селищната среда на гр. Рудозем.

2.6.2. Жилищен сектор

Обитаването, като една от основните селищни функции е свързано и със състоянието на жилищния сектор. Анализите и оценките на този сектор включват оценка на количествените показатели и качествена характеристика на жилищата.

➤ *Количествени параметри на жилищния сектор*

Обект на анализа е състоянието на жилищния фонд. За целта се ползват утвърдени в практиката показатели като:

- брой жилищни сгради;
- брой жилища;
- размер на жилищната площ.
- *Жилищни сгради*

Последната официална статистическа информация за жилищния сектор е за 2018 г. Към тази година на територията на община Рудозем има общо 2435 жилищни сгради. Основната част от тях са еднофамилни и една малка част – многофамилни. Последните се намират главно в гр. Рудозем, а единични – в някои от селата на общината.

За анализирания период в общината не са въведени в експлоатация нови жилищни сгради (в т.ч. и с ново разширение на съществуващи жилищни сгради).

По отношение на *материала, от който са изградени жилищните сгради* в община Рудозем, същите се разпределят по същия начин:

- Общ брой на жилищните сгради – 2435 , в т.ч.
- Панелни - 17 бр., или 0,7% от общия брой на сградите.
- Стоманобетонни – 38 бр., или 1,6%.
- Тухлени – 1011 бр., или 41,5%.
- От друг материал – 1369 бр., или 56,2%.

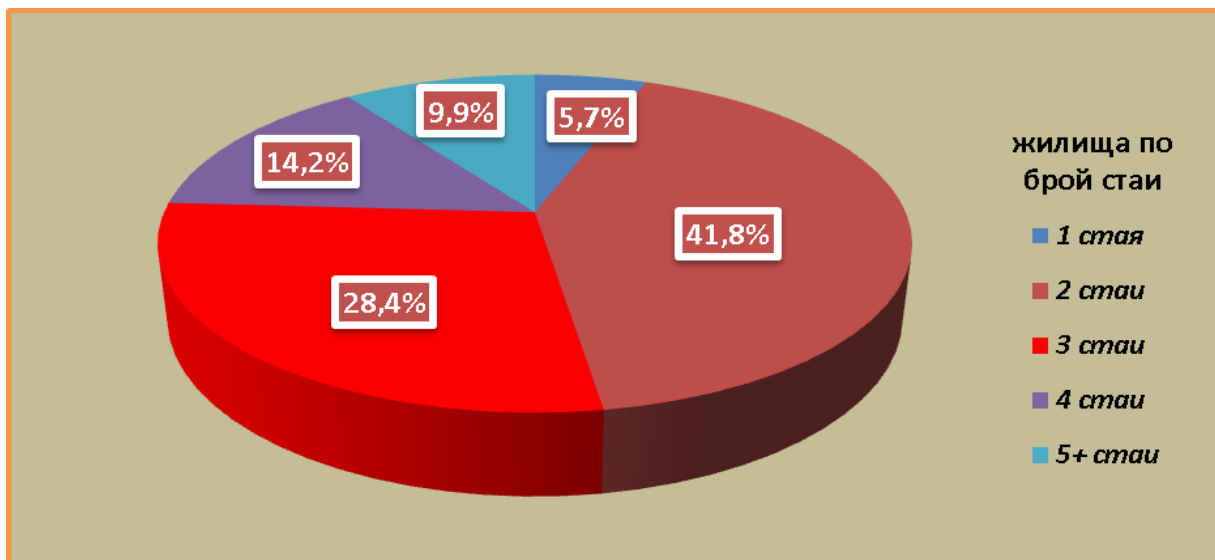
Жилищните сгради, изградени от тухли се диференцират на такива с бетонна плоча, като преобладават тези с гредоред. Не малка част от сградите в по-малките села са от традиционния за тази част на Родопите строителен материал – камъка и дървото.

• *Жилища*

Вторият важен показател за количествена оценка на жилищния сектор е броят на жилищата. Към 2018 г. броят на жилищата в община Рудозем е 4925. Немалката разлика между броя на жилищните сгради (2435) и броя на жилищата (4925) се обяснява с това, че част от жилищните сгради са многофамилни.

Важен показател, характеризиращ жилищния сектор е „брой стаи в жилищата“. По този показател данните показват, че преобладават жилищата с три и с повече стаи. Броят на едностайните жилища не е голям – 283 от всичките 4925 жилища, което е 5,7% от броя на всички жилища в общината.

Двустайните жилища са с най-голям брой - 2060. Броят на тристайните и четиристайните жилища е съответно 1397 и 699 бр. Жилищата с 5 и повече стаи са общо 486 бр. Структурата на жилищата по броя на стаите в тях, представена като относителни дялове за общината и за гр. Рудозем е представена графично на фиг.12.

Фиг.12. СТРУКТУРА НА ЖИЛИЩАТА ПО БРОЙ НА СТАИТЕ В ОБЩИНА РУДОЗЕМ – ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ (%) 2018 Г.

Посочените данни за структурата на жилищата по показателя „брой на стаите“ показват, че масово срещания тип жилище както в селата, така и в общинския център е с 2 и 3 стаи.

По населени места, анализите показват, че многостайните жилища са по-често срещани в по-малолюдните населени места. Обяснението за това е, че тези жилища са изградени когато обитателите на едно домакинство са били повече на брой и това е налагало да се строят жилища с повече стаи.

По *форма на собствеността* жилищният сектор в общината не се различава съществено от тази в страната. Основната част от жилищата са частна собственост. Такива са 4842 жилища (98,3% от целия жилищен фонд в общината). Държавна и общинска собственост са 49 жилища, а частна собственост на юридически лица – 34 жилища.

- *Жилищна площ*

Жилищната задоволеност на населението се изразява с размера на полезната и на чистата жилищна площ. Жилищата в общината могат да бъдат характеризирани със следните площни параметри:

- Полезна площ на жилищата – 390 277 м².
- Жилищна площ – 299 096 м².
- Спомагателна площ – 55 074 м².
- Площ на кухните – 36 107 м².

Жилищната задоволеност включва полезната и чистата жилищна площ, отнесена към 1 лице от населението. За 2018 г. тези показатели са със следните стойности:

- Полезна площ на лице от населението – 43,6 м².

- Жилищна площ на лице от населението - 33,5 м².

Други показатели за жилищната задоволеност са:

- Брой жилища на 1000 д. от населението – 544,5.
- Среден брой обитатели на 1 жилище – 1,89 д.

Важна особеност в характеристиката и оценките на жилищния фонд е, че всичките анализи са за целия наличен жилищен фонд. В него са включени както обитаемите, така и наличните, но необитаеми жилища.

2.6.3. Изводи за състоянието на селищната мрежа и жилищния фонд

- Териториалната структура на селищната мрежа е типична за Родопите - включваща много на брой, но малолюдни населени места. Това е резултат от съвкупното влияние на икономическия и на природния фактор върху селищното развитие в тази част на Родопите.
- Независимо от разпокъсания характер на селищната мрежа са създадени условия за функциониране на редица дейности с обслужващ характер чрез дейността на обекти на бюджетните услуги – училища, лекарски практики, административни услуги и др.
- Ежегодно с общинските бюджети се осигуряват средства с инвестиционен характер за етапно подобряване качествата на публичните елементи на селищната среда. За целта се използват и възможностите за привличане на финансов ресурс от външни източници – действащи Оперативни програми, от други публични фондове и др.
- Политиката на местните власти е да стимулират развитието на системата от опорни центрове в селищната мрежа, в които са локализирани обслужващи обекти с масов и ежедневно възникващ характер. Тяхното съществуване и функционирането им като първични обслужващи центрове осигурява доближаването на бюджетните услуги до населението от съседните по-малки населени места.
- Преобладаващият тип жилищни сгради са от типа „еднофамилни“, като не са малко и многофамилните сгради и то основно в общинския център и по-големите села в общината.
- Налице е недостиг на общински жилища, което затруднява политиката на общината за настаняване на картотекирани лица (крайно нуждаещи се и социално слаби граждани – без собствено жилище) в общински жилищен фонд.
- Жилищата са с различен брой стаи – като е висок делът на тези с 2 -3 и повече стаи. Нисък е и средния брой на обитателите на 1 жилище, което е резултат от демографското състояние.

- Стандартът на обитаване, изразен с показателя „жилищна площ на обитател“, е в границите на нормативно необходимия.

2.7. Бюджетна политика на община Рудозем. Общински бюджет

➤ Бюджетна политика на общината

Осигуряването на съответен финансов ресурс е едно от основните условия за изпълнението на Програмата за реализация на ПИРО – Рудозем. Финансовото осигуряване на голяма част от мерките (проектните идеи, готови проекти и други дейности) с публичен характер, заложен в Програмата за реализация се очаква да бъде със средства от Оперативните програми, които ще действат през програмния период 2021-2027 г. Друга, и то немалка част от мерките ще бъдат финансирани със средства от общинския бюджет. По правилата на действащите Оперативни програми, общините участват със собствени средства за *съфинансиране на мерки с публичен характер*, финансирани със средства от Европейския съюз. Това налага да се анализират и оценят общинските бюджети на община Рудозем за последните 3-4 години.

➤ Общински бюджети. Анализи и оценки

Предмет на анализа на бюджетите на общината са:

- Размерът и структурата на собствените и на привлечените приходи.
- Размерът и структурата на разходните части на общинските бюджети.

При обосноваване на размера на бюджетните приходи и на бюджетните разходи за отделните години, се спазват изискванията на Наредбата за условията и реда за съставяне на *бюджетната прогноза* за местните дейности за следващите три години.

- *Анализ на приходната част на средствата за бюджетната 2020 г.*

Планираният размер на общите приходи в бюджета на общината за 2020 г. като *трансфери от Републиканския (Централния) бюджет* са както следва:

- Общ размер на приходите за делегирани от държавата дейности (ДДД) – 6 931 589 лв. и преходен остатък в размер на 671 854 лв.
- За местни дейности – 2 963 677 лв., . в т.ч. преходен остатък 360 179 лв.

Прегледът на приходните части в отчетите на общинските бюджети за последните четири години показва, че размерът на трансферите от Централния бюджет бележат ръст. Така за бюджетната 2019 г. трансферите диференцирани за издръжката на държавни дейности (5,900,502 лв.) и на местни дейности (1,105 900 лв.) са по-ниски от планираните в бюджета за 2020 г. привлечени

средства. Този ръст на трансфера от Централния бюджет в 2020 спрямо 2019 г. се обосновава с нарастването на издръжката на основните делегирани от държавата дейности в сферата на образованието, на социалното подпомагане и др. Аналогична е и ситуацията с приходите по линия на трансфера от Централния бюджет и за 2018 г.

Приходната част в бюджета от *собствени средства* е по-ниска от тази от привлечените от Централния бюджет средства. В бюджета за 2020 г. са планирани собствени приходи в размер на 2 073 391 лв. По структура те са диференцирани като:

- *Данъчни приходи.*
- *Неданъчни приходи.*

Данъчните приходи се формират от *имууществените данъци* – данък сгради и данък върху превозните средства. Приходите от имуществени данъци, планирани в приходната част на бюджет 2020 са в размер на 462 000 лв. Същите са диференцирани както следва:

- Данък върху недвижими имоти – 65 000 лв.
- Данък върху превозни средства – 340 000 лв.
- Други данъци – 57 000 лв.

Неданъчните приходи са няколко пъти по-високи от данъчните. Неданъчните приходи са от:

- общински такси (планирани в бюджет 2020 г. – 628 237 лв., при отчетени в бюджет 2019 г. – 423 408 лв.).
- продажби на нефинансови активи (общинска собственост) – планирани в бюджет 2020 – 782 154 лв. при отчетени в бюджет 2019 – 243 036 лв.
- приходи от концесии – планирани за 2020 -120 000 и отчетени за 2019 г.- 114 162 лв.
- Други неданъчни приходи – глоби, доходи от собственост, дарения и др., като в бюджет 2020 г. са планирани общо 232 000 лв.

В бюджета за 2018 г. неданъчните приходи са по-ниски от тези, заложиени в следващите бюджети, но също са доста по-високи от данъчните приходи. В структурата на *неданъчните приходи* с най-висок размер са приходите от продажба на нефинансови активи и др. таксите за битови отпадъци, приходите и доходите от собственост и др.

Съпоставката между планираните приходи в бюджетите за последните три години и отчета на същите показва, че се постига добра събираемост на същите. Относително по-ниска е събираемостта при данъците от недвижими имоти.

➤ **Анализ на разходната част на бюджет 2020 г.**

От гледна точка на изпълнението на ПИРО, интерес представлява разходната част от бюджета. В нея се включват средствата, необходими за издръжката на дейности, без които общината не може да функционира. Една немалка част от т. нар. текущи разходи са насочени за заплати, възнаграждения и издръжка. За издръжката на делегирани от държавата

дейности (държавни дейности) се използват целевите средства по трансфери от Централния бюджет и бюджетите на централните ведомства.

Разходите по дейности, планирани в бюджет 2020 г. са в размер на 9 895 266 лв. Същите са насочени в две основни направления – за издръжка на:

- *държавни дейности (ДДД)* – 6 937 589 лв. (вкл. просрочени задължения и преходни остатъци;
- *местни дейности* – 2963 677 лв. (също с включени преходни остатъци и просрочени задължения).

Анализите на планираните и на отчетените средства в разходни части на бюджетите 2018- 2020 г. показват следното:

- бюджет 2018 г. - планирани 12 330 034 лв. и отчетени 10,255,281 лв.
- бюджет 2019 г. – планирани 14 145 715 лв. и отчетени 12 355 501 лв.
- бюджет 2020 г. – планирани 9 859 266 лв.

В бюджетите и за трите последни години (2018, 2019 и 2020) разходите са основно за заплати, възнаграждения, осигуровки на персонала, за текуща издръжка, за придобиване на нефинансови активи и капиталови трансфери, за осигуровки и др. Тези разходи са за издръжка на бюджетните дейности – образование, социално бюджетни разходи за 2019 г. 47,5% са за заплати и възнаграждения на персонал; 27,2% за придобиване на нефинансови активи, и др.

Разходите по функции, независимо от абсолютния размер на средствата, които варират и са с тенденция на нарастване, се запазват като относителни дялове. Това се потвърждава от следните данни:

- Относителен дял на разходите за образование са в диапазона от 46,0 - 51,9%, като преобладаващата част от тях са по линия на ДДД.
- Относителен дял на разходите за държавни служби – от 10,3 до 12,5% - основно като местна дейност, допълнена по линия на ДДД.
- Относителен дял на разходите за БКС и околна среда – от 17,4 до 23,1, които са изцяло по линия на местните дейности.
- Относителен дял на разходите за социални дейности – от 3,7 до 4,5% - основно от ДДД и частично по линия на местни дейности и др.

Капиталови разходи. Планираните капиталови разходи в бюджет 2020 г. вкл. и от преходни остатъци и са в размер на **7975419** лв. От тях 610 300 лв. са по линия на целеви субсидии и трансфери от Централния бюджет, преходен остатък от целеви субсидии и трансфери от Централния бюджет – 1188688 лв, собствени средство – 302233 лв. и средства по Оперативните програми на ЕС – 5874198 лв. Тези разходи са с конкретно разпределение в Капиталовите програми, които се приемат от Общинския съвет заедно с общинския бюджет.

*

*

*

2.7.1. Изводи

От извършените анализи и оценки на общинските бюджети могат да бъдат направени следните изводи:

- При планирането на общинските бюджети (в техните приходни и разходни части) са съобразени изискванията на действащата в страната нормативна уредба, касаеща публичните финанси (ЗДБРБ, Закона за публичните финанси, Решения на Министерския съвет и др.).
- Отчитани са изискванията и възможностите за осигуряване на:
 - по-висока събираемост на собствените приходи;
 - ограничаване на обема на просрочените вземания от данъчните и неданъчните приходи;
 - осигуряване на необходимия бюджетен ресурс за издръжка на дейности от сферата на бюджетните услуги;
 - увеличаване на обема на привлечения ресурс и на инвестициите с публичен характер и др.;
- В бюджетите на община се планира ръст на собствените приходи.
- Като недостатък на бюджетите е наличието на диспропорция между планираните и отчетените собствени данъчни и неданъчни приходи.
- В разходната част на бюджетите се залага стабилност в относителните дялове на средствата за издръжка на функции и дейности в сферата на образованието, социалните дейности, държавни служби и др.

2.8. Административен капацитет

Основни ангажименти по реализацията на ПИРО – Рудозем 2021-2020 след приемането му от Общинския съвет ще имат местните власти. Съгласно разпоредбите на *Закона за регионалното развитие*, това са органите на местната власт – Кмета на общината и на Общинската администрация.

От тази гледна точка е важно да се направи съответния анализ на административния капацитет на общинската администрация. Този анализ има за цел да направи оценки на:

- административната структура;
- квалификационните характеристики на административния персонал.

Важно е да се оценят преките (основни) и допълващите ангажименти на отделните структурни звена в общинската администрация към провежданите политики, насочени към местното, комплексно и интегрирано развитие на общината, заложено в ПИРО.

➤ *Управленска структура на общинската администрация*

Структурата, функциите и числеността на общинската администрация са приети с Решение №8 на Общинския съвет от 08.11.2019 г. Структурата и

функциите на звената в общинската администрация са в съответствие с принципите и изискванията на действащата в страната нормативна уредба (Конституция на Р.България, Европейската харта за местното самоуправление, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за администрацията, Административно процесionalен кодекс и др.).

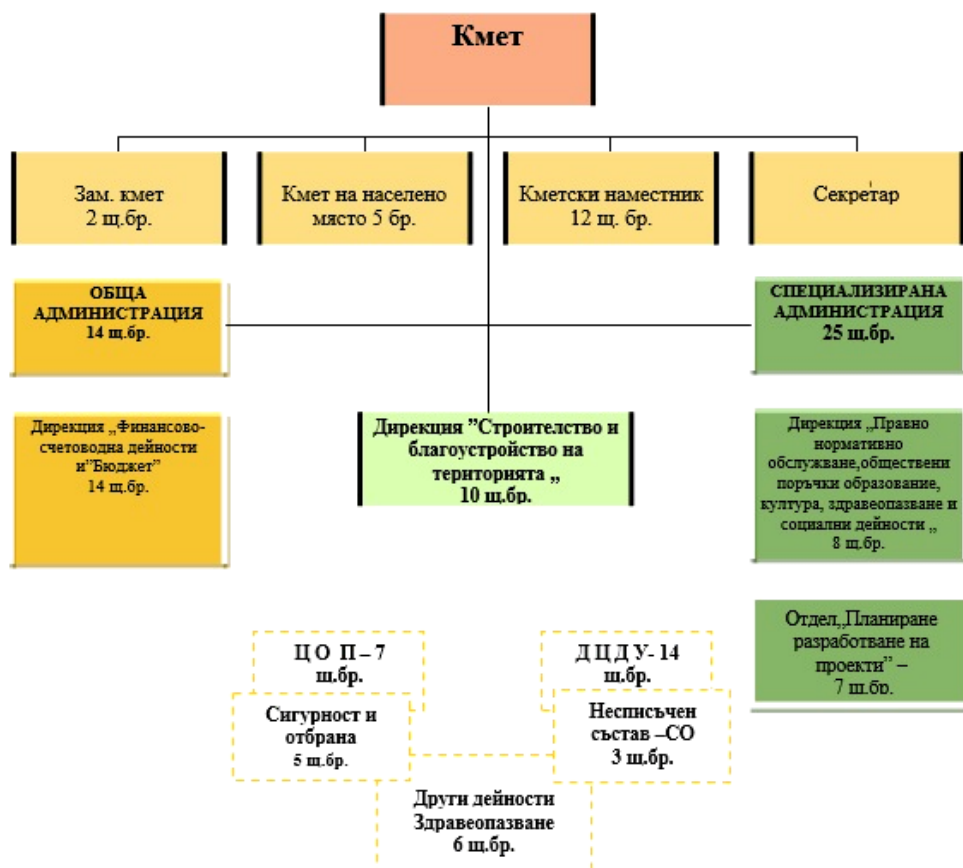
Дейността на общинската администрация се контролира и утвърждава от *Общинския съвет*. Последният има 17 члена (съветници), представители на различни политически партии. Към Общинския съвет са формирани 4 постоянни комисии и . Те са в състав от 5 до 7 членове, вкл. председател. На практика общинските съветници са членове на повече от 1 комисия.

Кметовете на населените места изпълняват бюджета на общината в частта му за кметството, организират благоустройствени, комунални и др. мероприятия, упражняват контрол за законосъобразно използване, поддържане, охрана и опазване на общинската собственост.

Действащата административна структура на община Рудозем е в съответствие с чл.21, ал.1, т.2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и е предложена от Кмета на общината и е приета с решение на Общинския съвет. Сега действащата структура на общинската администрация е в сила от 01.01.2020 г. Основните звена в нея са:

- **Териториални органи на изпълнителната власт**
 - Кмет на общината.
 - Заместник кметове.
 - Кметове на кметства.
 - Кметски пълномощници.
- **Общинска администрация**
 - Секретар.
 - *Обща администрация*.
 - Дирекция „Финансово счетоводна дейност и бюджет.
 - *Специализирана администрация*
 - Дирекция „Строителство и благоустройство на територията“.
 - Дирекция „Правно нормативно обслужване ,обществени поръчки образование, култура, здравеопазване и социални дейности“.
 - Отдел „Планиране и разработване на проекти“.

Структурата на Общинската администрация е представена графично на фиг.13.

Фиг.13. СТРУКТУРАТА НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Функциите, компетенциите и числеността на отделните структурни звена са определени с действащата нормативна уредба и основно със *Закона за местното самоуправление и местната администрация* и общи и частни закони, които уреждат определени страни от дейността на Общинския съвет и на Общинската администрация. Числеността на персонала в двете структурни звена на Общинска администрация е съобразен с вменените им функции.

Анализът на действащата структура на общинската администрация в ПИРО – Рудозем 2021-2027 г. има конкретна цел, а именно да установи кои структурни звена и длъжностни лица имат определено отношение към изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината.

Вторият акцент в анализа е да се установи дали е налице административен капацитет, който да поеме отговорните функции по прилагането на ПИРО и по-точно по Програмата за неговата реализация. Този акцент има пряко отношение към квалификационните умения и качествата на служителите от Общинската администрация.

Звената от двете основни структури - дирекции и отдели - в рамките на предоставените им правомощия, осигуряват изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове и решенията на Общинския съвет, като подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му, осигуряват технически дейността му и извършват дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

От основните звена, които имат пряко отношение към реализацията както на ПИРО – Рудозем 20121-2020 г., така и на отделни общински секторни стратегически, планови и програмни документи, са следните:

- Обща администрация
 - Дирекция „Финансово-стопански дейности“.
- „Специализирана администрация“
 - Дирекция „„Строителство и благоустройство на територията“.
 - Дирекция „Правно нормативно обслужване ,обществени поръчки образование, култура, здравеопазване и социални дейности“.
 - Отдел „Планиране и разработване на проекти“.

Някои от посочените структурни звена ще имат завишени ангажменти и отговорности по прилагане на ПИРО- Рудозем 2021-2027. Такива „Правно нормативно обслужване ,обществени поръчки образование, култура, здравеопазване и социални дейности“ и отделът в тази дирекция „Планиране и разработване на проекти“

Кметът на общината, освен вменените му правомощия по Закона на администрацията като едноличен орган на изпълнителната власт в общината има и ангажменти, и правомощия и по Закона за регионално развитие. По отношение на Плана за интегрирано развитие на общината, кметът на общината:

- организира изработването на плана за интегрирано развитие на общината и го внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;
- представя (в тримесечен срок след приемане от Общинския съвет) ПИРО – Рудозем 2021-2027 в Областния съвет за регионално развитие;
- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината;
- представя годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината за одобряване от общинския съвет;
- осигурява публичност и прозрачност на плана за интегрирано развитие на общината, както и на действията по реализацията му.

През анализирания период *Общинският съвет* е утвърдил, разработените от общинската администрация стратегически, планови и програмни документи, които имат пряко отношение към комплексното икономическо, социално, инфраструктурно развитие на общината, а именно:

- *Общински план за развитие на община Рудозем за плановия период 2024-2020 г.*
- *Общ устройствен план на община Рудозем.*
- *Общинска дългосрочна програма за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници и биогорива в община Рудозем 2013 – 2023 г.*
- *План за действие за устойчиво енергийно развитие на Община Рудозем 2015 –2020 г.*
- *Годишна програма за управление и разпореждане с имотите-общинска собственост в община Рудозем за 2020 г.*
- *Общински план за младежта в община Рудозем за 2020 г.*
- *Общинска програма за закрила на детето 2017 г.*

➤ **Квалификационна характеристика на персонала**

Подборът на кадрите, ангажирани в общинска администрация, е осъществяван съобразно изискванията на действащата нормативна уредба. Такива са изискванията за съответстващо на длъжността образователно равнище и практически опит.

Независимо от тези основни изисквания, политиката на община Рудозем е свързана с повишаване на квалификационните умения на служителите в общинска администрация. Това се постига с провеждани периодични обучителни курсове и програми.

В анализирания период са провеждани различни квалификационни курсове, конференции и др., организирани основно от Института по публична администрация (ИПА), НСОББ – Актив ЕООД и други консултантски фирми, финансирани по ОП „Добро управление“ („Административен капацитет“). Целите на обучителните мероприятия е да се повиши компетентността и мотивацията за самоусъвършенстване на водещи специалисти в администрацията. Провежданите курсове и конференции са краткосрочни – 2-3 дни.

През 2014 г. община Рудозем е бенефициент по проект, финансиран по ОПРЧР „Повишаване качествата на служителите в община Рудозем“

Няколко са квалификационните курсове по темата „Административно управление“ и Финансова и стопанско управление – Одит и Система за финансово управление и контрол –(СФУК).

Подобряване на административната среда. За успешното реализиране на правомощията и отговорностите на местните власти е необходима и съответстваща на нормативните изисквания административна среда. В това отношение като слабост може да се отбележи слабото предлагане (почти липса) на административни услуги в електронен вариант.

Това налага в следващия програмен период да се акцентира върху политиката за внедряване на електронното управление. То е свързано с утвърждаване на съвременни информационни технологии, което неминуемо води до повишаване на ефективността и качествата на административната среда. Най - добри възможности в това отношение са свързани с предоставяне на услуги в електронен вариант в следните направления:

- местни данъци и такси;
- гражданска регистрация и актосъставяне;
- административно-технически услуги в сферата на устройство на територията и др.

Утвърдени са правилата и реда за прилагане на системата, в това число и системата от процедури за финансово управление и контрол.

В общината е въведена процедура П-09 "Подготовка, разработване, управление и контрол на проекти. Одобрени и внедрени са Вътрешни правила за възлагане на обществени поръчки, съобразени с изискванията на действащия Закон за обществените поръчки.

➤ **Привличане на средства по Оперативните програми**

Част от специалистите в Дирекция „Специализирана администрация“ през анализирания 6 годишен период са участвали в подготовката на проекти, с които общината кандидатства за финансиране по действащите в миналия програмен период Оперативни програми.

Според информацията на система ИСУН, през посочения период, община Рудозем е спечелила няколко проекта, финансирани основно по ПРСР, средства по трансфер от Централния бюджет и собствени средства. За програмния период 2014-2020 г. са приключили, или са в процес на реализация, както и очаквано приключване, следните проекти:

- *Мерки за енергийна ефективност: "Административна сграда гр. Рудозем", "НЧ "Родопчанка-2008" с. Рибница", "Бивша сграда НУ "Васил Априлов". Финансиращ орган - ДФЗ по ПРСР 2014-2020.*
- *Проект № 21/321/01239 „Изграждане на спортни съоръжения в община Рудозем“. Финансиращ орган - ДФЗ по ПРСР 2014-2020.*
- *Проект № 21/321/01495 „ Реконструкция и рехабилитация на общинска пътна мрежа и вътрешна водопроводна мрежа – с. Бяла река” (Пловдивци – Корита – Мочура). Финансиращ орган - ДФЗ по ПРСР 2014-2020.*
- *Проект № 21/321/01241 „ Реконструкция и рехабилитация на съществуващи общински пътища и вътрешна водопроводна мрежа” (Рудозем – Борие, Рудозем – Рибница и граница Гърция – махала Дуревска). Финансиращ орган - ДФЗ по ПРСР 2014-2020.*
- *„Повишаване на енергийната ефективност на общински сгради, предоставящи социални и образователни услуги на населението в ОДЗ „Снежанка” – сграда 1 и сграда 2”. Финансиращ орган - ДФЗ по ПРСР 2014-2020.*
- *"Рехабилитация на градски парк гр. Рудозем и изграждане на кръстовището до него".*
- *"Рехабилитация на детски площадки и съоръжения към тях в гр. Рудозем, с. Бърчево и с. Елховец."*
- *Реконструкция на вътрешни улици с. Чепинци, ул."Средна", с. Бърчево, улици "1" и „2" мах. "Хаджарско" с. Елховец, общ. Рудозем.*
- *Възстановяване на улица и водосток в кв. 79 и 80 на с. Елховец, както и в кв. 24 с. Пловдивци, общ. Рудозем.*
- *"Пешеходни алеи в с. Оглед и с. Грамаде, общ. Рудозем.*
- *"Канализация за отпадъчни води кв. "Възраждане" гр. Рудозем.*
- *„Довеждащи колектори до ПСОВ Рудозем-в двете направления по поречието на р. Чепинска и р. Елховска и изграждането на вътрешна канализационна и водоснабдителна мрежа на населените*

места по двете поречия р. Чепинска и р. Елховска”.

*

* *

2.8.1. Основни изводи

Анализите и оценките на структурата и Общинска администрация и на квалификационните умения на специалистите дават основание за формулиране на следните основни изводи:

- В структурата на общинска администрация са обособени управленско-изпълнителни звена, които ще имат отношение към подготовката и последващата реализация на Плана за интегрирано развитие на община Рудозем за периода 2021-2027 г.
- В обхвата на стратегическите и планови документи е подчертана ролята на общинските стратегии за развитие на основни сектори и дейности, като акцентът е поставен върху годишните планове и програми.
- Положителен е процесът за оптимизиране на структурата на общинската администрация, чиято цел е изграждане на ефективно функционираща администрация.
- В практиката на администрацията се прилагат принципите за доброто управление - изразяващи се в откритост, прозрачност, ефективност и ефикасност.
- Траен е процесът за повишаване на личните професионални, организационни и управленски умения на служителите в общинската администрация - чрез изграждане и развитие на система за непрекъснато обучение, квалификация и развитие на човешките ресурси.
- Постигната е ефективна координация между отделните административни звена и подобряване на организацията за работа на общинската администрация с цел по-добро обслужване на гражданите.
- В периода на изработване на ПИРО – Рудозем 2021-2027, със заповед на Кмета на общината е сформирана целева група от специалисти, които да отговарят за:
 - необходимото информационно осигуряване;
 - координацията между експертите от отделните звена на Общинската администрация;
 - реализация на Комуникационната стратегия;
 - подпомагане на Кмета на общината в дейността му по реализацията на Интегрирания план.

2.9. Културно-историческо наследство**2.9.1. Материални културни ценности и културни забележителности**

Според предоставената информация от Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН), НАИМ-БАН и областния регистър на военните паметници в обл. Смолян, недвижимите културни ценности на територията на община Рудозем са общо 37 броя.

Културното наследство в даден регион е неповторимата комбинация от традиции, ценности и вярвания, фолклор, занаяти и технологии, кухня, произведения на изящни и приложни изкуства, сгради. Обектите на културното наследство са археологически, исторически, архитектурни, етнографски обекти и комплекси, художествени културни ценности, паметници на урбанизма и индустриалното наследство, културния пейзаж, на парково изкуство, нематериални съкровища като занаятчийски технологии, обичаи, вярвания, песенен, танцов, музикален, приказен фолклор.

В района на община Рудозем е налице значително и характерно за тази част от страната културно и историческа наследство. Земите на територията на общината имат древна история.

Интересни възможности биха могли да бъдат разработвани в няколко насоки, подходящи за оформяне в конкретен туристически продукт:

На територията на община Рудозем са запазени следните културно-исторически традиции, занаяти, обичаи:

- Традиционен бит и поминък - напр. демонстрации и обучение в старинно тъкане (напр. шиене и плетене на родопски терлици на ръка и на машина, изработване на битови възглавници, одеала и текстилни пана, плетенето на терлици, възстановяване и други традиционни занаяти, като чепкане, боядисване и влачене на вълна, тъкане на месали, торби и мендили/престилки/на дървен стан и др.), като се използват възможностите/сградния фонд и човешкия ресурс, които предлага фабриката за старинно тъкане в Рудозем;
- Фестивали, посветени на музиката, изкуството и традициите (традиционни и съвременни) - разработване на серия от събития, които да привлекат разнообразна публика и да използват съществуващи събития или новосъздадени, които отговарят на посочените в методология критерии. Създаването на празници на интересни или емблематични животински или растителни видове, кулинарни продукти или други типични теми (под формата на „Празник на ...“) също ще насити културния календар на община Рудозем и ще спомогне за разнообразяването на предлагането, на публиката и ще генерира приходи за населението под различна форма. В миналото в общината се е провеждало традиционно

карнавално шествие в Деня на хумора.

- Религиозни празници - например голямото посрещане на Гергьовден в църквата „Св. Георги Победоносец“. Друга подобна възможност предлага празнуването на традиционните празници, както и Курбан Байрам и Рамазан Байрам.
- Спортни събития - напр. развиване и разширяване на ежегодно провежданите спортни състезания за празника на града и деня на миньора.
- Екопътеки - природата на община Рудозем е подходяща за пешеходни маршрути за всякакви сезони и възраст на изградените екопътеки на територията на общината. За да бъде осигурено равномерното разпределение на екомаршрутите се изисква разработването на нови екопътеки в близост до с. Чепинци.
- Други атракции - добра идея би било да се използва потенциала на водните площи, които са на разположение – напр. в близост до Рудозем се намират два от вирове на Елховска река, наричани от местното население Мъжкия и Женския вир, които са често място за посещение през лятото. Оформянето на терена като място за посещение – платформи за риболов, пейки и беседки, места за пикник - не само на местното население може да привлече и туристи и да обогати предлагането на района. Други подходящи идеи са свързани с разработването на поне една пещера като туристически обект – т.е. облагородяването ѝ и социализиране на подходите към и около нея. Интересни обекти могат да бъдат създадени и в различни населени места, които да използват особеностите на релефа - изграждане на маршрути за скално катерене, подходящи за различни възрасти и с различна трудност, виа ферата и др. подобни спортно-ориентирани дейности също биха имали успех сред по-младите посетители на общината.

Въпреки разнообразието от природни и културни ресурси, които са оформени в конкретни туристически продукти, все още на територията на община Рудозем има неизползвани туристически ресурси, които представляват съществен потенциал за развитието на общината като туристическа дестинация.

Впечатление прави, че акцентът при разработване на туристическите ресурси на територията на общината е поставен върху природните ресурси (разнообразни пешеходни преходи), докато културните все още отстъпват и са по-слабо застъпени. Успешни са опитите за съчетаване на двата типа ресурси в единен туристически ресурс, напр. някои екопътеки, по трасето на които могат да се посетят исторически места, крепости, светилища. Това обаче не е достатъчно и не обхваща останалите налични културни ресурси, като например традиционни празници и обичаи, култови (религиозни) места, традиционни занаяти и поминък.

2.9.2. Недживими културни ценности

Община Рудозем е район с богато културно-историческо наследство и е разположена в най югоизточните части на Западните Родопи. Заема долините на реките Арда, Чепинска и Елховска , изградена е от 23 населени места – 1 град и 22 села . Град Рудозем е общински административен , културен и икономически център .

Изградена е материална база в сферата на културата в общината, местоположение на културните обекти по квартали, зает персонал в цялата културна инфраструктура – читалища, библиотеки, спортни зали, стадиони, центрове по изкуства.

Културната инфраструктура на общината се състои главно от 11 народни читалища с библиотеки към тях. По – големи читалища са „ Христо Ботев 2000 „ гр. Рудозем „ Нов Живот 1948 „ с. Чепинци и „ Звезда 1950 „ с. Елховец . В тях се помещават и трите най – големи за община Рудозем библиотеки с приблизителен библиотечен фонд в размер на 22 000 библиотечни единици .

Персонала в тях е определен в зависимост от отпуснатите субсидирани щатни бройки от Министерството на културата на Република България.

Културните обекти по квартали и зает персонал в тях:

1. „ Христо Ботев 2000 „ гр. Рудозем , бул. „ България „ N: 13 -3 щ.бр. – председател , секретар и библиотекар на читалището .
2. „ Нов Живот 1948 „ с. Чепинци , ул. „ Демокрация „ N : 8- 3 щ.бр.- председател , секретар и библиотекар на читалището .
3. „ Звезда 1950“ с. Елховец -2 щ. бр. – председател и секретар на читалището.
4. „ Пробуда 1967“ с. Пловдивци – 1 щ. бр. – секретар на читалището.
5. „ Кичика 2005 „ с. Сопота – 1 щ.бр. – секретар на читалището.
6. „ Напредък 2006 „ с. Войкова лъка – 1 щ. бр. – секретар на читалището.
7. „ Христо Ботев 1967 „ с. Оглед – 1 щ.бр. – секретар на читалището.
8. „ Развитие 2008 „ с. Борие – 1щ. бр. – секретар на читалището.
9. “ Родопчанка 2008“ с. Рибница – 1 щ. бр. – секретар на читалището.
10. „ Зора 2008 „ с. Витина – 1 щ. бр. – секретар на читалището.
11. „ Корита 2011 „ с. Корита – 1 щ. бр. – секретар на читалището.

За периода 2011-2014г. културната дейност се развива слабо и с минимални темпове на разтеж. Като основна причина за това е липсата на достатъчен финансов ресурс , който да стимулира , развива и обогатява културната дейност на общината . Именно поради този основен фактор в основата на културната дейност като цяло стоят народните читалища .

Народните читалища успяват по свой начин да развиват , съхраняват и представят местната и национална култура и прогрес през годините . Въпреки ,че за съжаление по – голямата част от действащите в тях имат голяма нужда от финансова помощ за основни и козметични ремонти , както и нужда от ново оборудване .

2.10. Екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община

2.10.1. Защитени зони и територии, природни забележителности и биоразнообразие

По отношение на животинския и растителен свят, районът се характеризира с богато видово разнообразие. В биоекографско отношение, община Рудозем принадлежи към Рило-Родопския подрайон на Южнобългарския биогеографски район.

Прекрасната природа на община Рудозем е съчетание от преливащи тъмно зелени хълмове, диви и недокоснати кътчета, красиви панорамни гледки, кристално чист въздух и невероятно разнообразие от растения и животни. В доскоро недостъпните гори зад граничния кльон и бившите минни полета са се запазили редица защитени растителни и животински видове. Два растителни вида - родопски силивряк и родопски скален копър, които са в списъка на защитените растителни видове от „Червената книга“ се срещат на територията на община Рудозем. В ЗЗ „Циганско градище“ е установено разнообразие от 11 ценни природни местообитания, сред които много добре запазени букови, дъбови-габарови гори, гори бял бор, както и богати на биоразнообразие тревни съобщества, планински сенокосни ливади. От голямо значение е опазването на някои ендемични видове като родопски крем. Община Рудозем е една от общините в България със силно застъпен горски фонд. Обработваемата земя е малко и с малки изключения отговаря на изискванията за развитие на екологично земеделие. При полагането на целенасочени усилия и мерки е възможно развитието на ловен туризъм в горските територии, които обхващат значителна част от територията на общината. Специално внимание в бъдеще следва да се насочи към промяна видовото разнообразие на горския фонд като се увеличи дела на широколистните дървесни видове.

В териториалният обхват на община Рудозем попадат частично две защитени зони от НЕМ Натура 2000 за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна :

- BG0001030 "Родопи Западни" за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - засяга землищата на населени места в Община Рудозем.
- BG0000372 "Циганско градище" за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна - засяга землищата на населени места в Община Рудозем.

На територията на община Рудозем попада Защитена Зона „Циганско градище“, която е част от Натура 2000. Предмет на опазване в зоната са значими за общността животински видове като: глухар, вълк, мечка, дива коза и

пъстър пор. Защитени са също осемте вида прилепи: широкоух прилеп, малък подковонос, голям подковонос, средиземноморски подковонос, а също и видавете: дългоух, остроух, голям и трицветен нощник.

В териториалният обхват на община Рудозем не попадат защитени територии по смисъла на ЗЗТ.

В Родопите са регистрирани общо 291 вида птици. 115 от регистрираните в Родопите птици са включени в Анекс II на Бернската конвенция, 90 са признати за важни за опазване в Европа, а 4 са застрашени в глобален мащаб: царски орел, белошипа ветрушка, ливаден дърдавец, малък корморан/малка дяволица. В Родопите се срещат общо 27 от 36-те вида прилепи в Европа.

Родопите са дом на уникални породи домашни животни като ендемичните родопско късорого говедо, среднородопска овца и каракачанска овчарка, които са адаптирани към условията в региона, но са застрашени от изчезване. Тук живеят видовете жаба дървесница и големият гребенест тритон, които са световно защитени видове. От земноводните и влечугите се опазват двата вида сухоземни костенурки – шипобедрена и шипоопашата, както и дребната жаба, жълтокоремната бумка, която се среща в чисти реки, ручеи и дори в коритата на някои планински чешми. Установените безгръбначни, предмет на опазване в зоната са: ручейния рак, алпийската розалия, буковия сечко, обикновения сечко и бръмбара – рогащ. В „Циганско градище“ е установено разнообразие от 11 ценни природни местообитания, сред които много добре запазени букови, дъбови-габарови гори, гори бял бор, както и богати на биоразнообразие тревни съобщества, планински сенокосни ливади. От голямо значение е опазването на някои ендемични видове като родопски крем.

2.10.2. Ландшафт

Територията на общината притежава разнообразни типове ландшафти. Запазени са възможности за естествено развитие на ландшафти, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост.

Горите на територията на общината заемат 80% . Наличието на такъв голям процент гори е приоритет за развитието на общината и формиране на самостоятелно горско стопанство. В горските територии влизат: иглолистни (39.21%); широколистни (24.81%); издънкови гори (8.05%); гори за реконструкция (4.80%) и други. Собствеността на горския фонд е държавна (95%) и частна (5%).

Горският фонд има значение за икономическата база на общината главно като суровинен източник на дървесен материал, за развитие на дивечовото стопанство, за отглеждане на диворастващи плодове, билки и др. Тази особеност е един от сериозните аргументи за прилагане на специфични действия и мерки за развитието, устройството и защитата на планинските територии.

III. SWOT АНАЛИЗ

Формулираните изводи и констатациите от анализите на състоянието и очертаните тенденции в развитието на основните функционални системи, които формират социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината служат за SWOT анализа на ПИРО.

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод, се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическите и планови документи на провежданата регионална политика. С него се дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на общината и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието.

Същевременно териториалният SWOT анализ следва да се разглежда като ситуационен анализ. Чрез него се идентифицират както *силните страни* – тези с изключително значение за общината, така и *слабите страни* – тези със значителни проблеми. В SWOT-анализ се съдържат още *възможностите* – нереализираните потенциали и *заплахите* – възможните конфликти и сериозни проблеми.

SWOT-анализът в ПИРО – Рудозем 2021-2027 се представя под формата на утвърдена в практиката матрица (под формата на таблица), както е представен по-долу:

Таблица 27. SWOT-АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Наличие на качествени компоненти на природната среда, оценявани като ресурс за развитие на биоземеделие и биоживотновъдство, на специфични форми на туризъм и рекреация и др.; - Разнообразна и качествена характеристика на компонентите на природната среда; - Крайгранично положение, стимулиращо развитието на трансграничното сътрудничество с общини от Р. Гърция; - Провеждане на трайна политика за междуобщински сътрудничество със съседните общини за решаване на въпроси от общ интерес; - Оползотворен потенциал на общината за предстоящо разкриване на Граничен контролно-пропускателен пункт Рудозем – Ксанти (Елидже); - Наличие на находища на нетрадиционни за общината	- Периферно положение на общината по отношение на водещи административни, икономически, обслужващи центрове, на висококласни транспортно-комуникационни и логистични трасета и центрове; - Отдалеченост от трасета на висококласни пътища от РПМ; - Засилваща се неблагоприятна тенденция в демографското развитие на общината - процеси на обезлюдяване и на застаряване на населението; - Неефективно използване на потенциала и наличните ресурси (природни, човешки, инвестиционни и др.) за развитие на иновативни производства в сектори „Земеделие“ и „Услуги“; - Силно разпокъсани обработваеми земи, пречатстващи въвеждане на ефективни форми на използването им;

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
минерално-суровинни източници като облицовъчни материали от конгломерат, термални минерални извори и др., подходящи за инвестиционен интерес; - Наличие на потенциал за развитие на възобновяеми енергийни източници; - Съхранени производства в сферата на козметиката, флотацията на рудни изкопаеми, производство на облекла и др, които оформят индустриалния профил на общината; - Развито екологично картофопроизводство, определящ облика на растениевъдството в общината; - Развити публични (бюджетни) услуги, съобразени с потребностите на населението; - Прилагане на подходяща организация за обхващане на лицата в ученическа възраст чрез организиране на ученически пътувания до средишните училища; - Успешно прилагане на делегираните бюджети в образователната система; - Подкрепа за развитие на опорните обслужващи центрове в структурата на селищната мрежа; - Провеждане на местна политика за намаляване на различията по оста „център-периферия“; - Стимулиране на инвестиционни дейности за подобряване публичната среда в повече на брой населени места - Провеждане на бюджетна политика за ръст в местните приходи и рационално изразходване на публичните финансови ресурси; - Наличие на разнообразни елементи на културно-историческото наследство; - Натрупан опит на общинската	- Преобладаваща част от земеделски земи с нисък бонитет; - Подчертана монокултурност на растениевъдството, основаваща се главно на картофопроизводството; - Ограничени възможности за диверсификация на растениевъдството с цел преодоляване на монокултурността; - Нарастващ дял на необработваемите земеделски земи, вкл. и на самозалесени изоставени ниви; - Липса на алтернативи за насочване на заетите в рудодобива след очертаните тенденции за неговата поетапна ликвидация; - Лошо състояние на инженерната инфраструктура в по-малките и отдалечени населени места в общината; - Ограничени общински финансови ресурси с инвестиционно предназначение; - Недооценени възможности на речните и водни басейни за целите на отдиха и рекреацията; - Липса на стратегически и програмни документи за използване на наличните туристически ресурси и за стимулиране на развитието на туристическия сектор; - Слабо развитие на туристическата инфраструктура – малък брой и ниска категория на местата за настаняване и на заведенията за хранене и развлечения; - Слабо популяризиране на общината като разпознаваема туристическа дестинация; - Нисък дял на населението, осигурено с канализационна мрежа; - Сезонни проблеми с водоснабдяването на населението в

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
администрация в разработване на стратегически, планови и програмни документи, на проекти, финансирани по Оперативните програми и др. външни финансови източници; ;	част от населените места на общината;

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
• Разширяване на трансграничното сътрудничество чрез влизане в експлоатация на ГКПП Рудозем-Ксанти • Насърчаване на инвеститорския интерес за използване на термо-минералните води в гр. Рудозем; • Използване на качествените туристически ресурси в общината за развитие на различни видове туризъм; • Оползотворяване потенциала на културно-историческото наследство както за целите на туризма, така и за съхраняване на традициите и обичаите; • Използване на реални стимули за подготовката и последващата реализация на проекти, насочени към подобряване на селищната среда • Институционална подкрепа на инициативи за усвояване на средства от европейски фондове за: - подобряване качествата на публичните услуги; - по-ефективно използване на човешките ресурси, - подобряване качествата на базисната инфраструктурата; инвестиции в туризма и селското стопанство; - благоустрояване на населените	• Потенциални въздействия и негативни последици от периодично възникващи кризи (икономически, политически, пандемични и др.) и неблагоприятното им отражение върху социално-икономическия комплекс на общината; • Подценяване на заплахите от климатичните промени и негативното им въздействие върху важни системи на социално-икономическия и инфраструктурен комплекс • Продължаване на негативните тенденции в застаряване на населението с произтичащите от това последици; • „Свиване“ на възможностите за усвояване на ресурсите и потенциалите на общината поради намаляващия капацитет на човешкия ресурс; • Продължаващо прилагане на разрешителни режими, ограничаващи възможностите за развитие на малкия и среден бизнес;

места; - повишаване на предприемачеството и иновациите; • Провеждане на местни политики, насочени към превенция на изолация на рискови групи от населението • Развитието на пазара на труда чрез активни политики • Намаляване на административната тежест и на регулаторните режими за бизнеса; • Стимулиране на политиките и на формите за развитие на междуобщинското и на трансграничното сътрудничество; • Промотиране и подкрепа на потенциален инвестиционен интерес на местни и чужди инвеститори за целите на икономическото развитие на общината.	
---	--

IV. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

4.1. Общи и методически изисквания

Стратегическият раздел на ПИРО е рамкиран от изискванията за разработване на документа, съдържащи се в утвърдените „Методически изисквания.....“. В съдържателно отношение, Стратегическата част на ПИРО – Рудозем 2021-2020 включва следните елементи:

- Визия на общината.
- Приоритети на развитие на общината, диференцирани по основни направления.
- Специфични цели на развитието.
- Мерки за реализация на ПИРО.

Практиката показва, че структурата на *стратегическата част* на документите за регионалното планиране и регионалното развитие се залага система от предварително набелязани приоритети и цели, които да бъдат достигнати в програмния период.

Важно принципно изискване е че при посочените елементи на стратегията всеки следващ конкретизира предходния. Приоритетите в развитието отчитат визията, целите дефинират приоритетите, а мерките представят подробно формулираните дейности (проектни идеи, проекти, програми и др.).

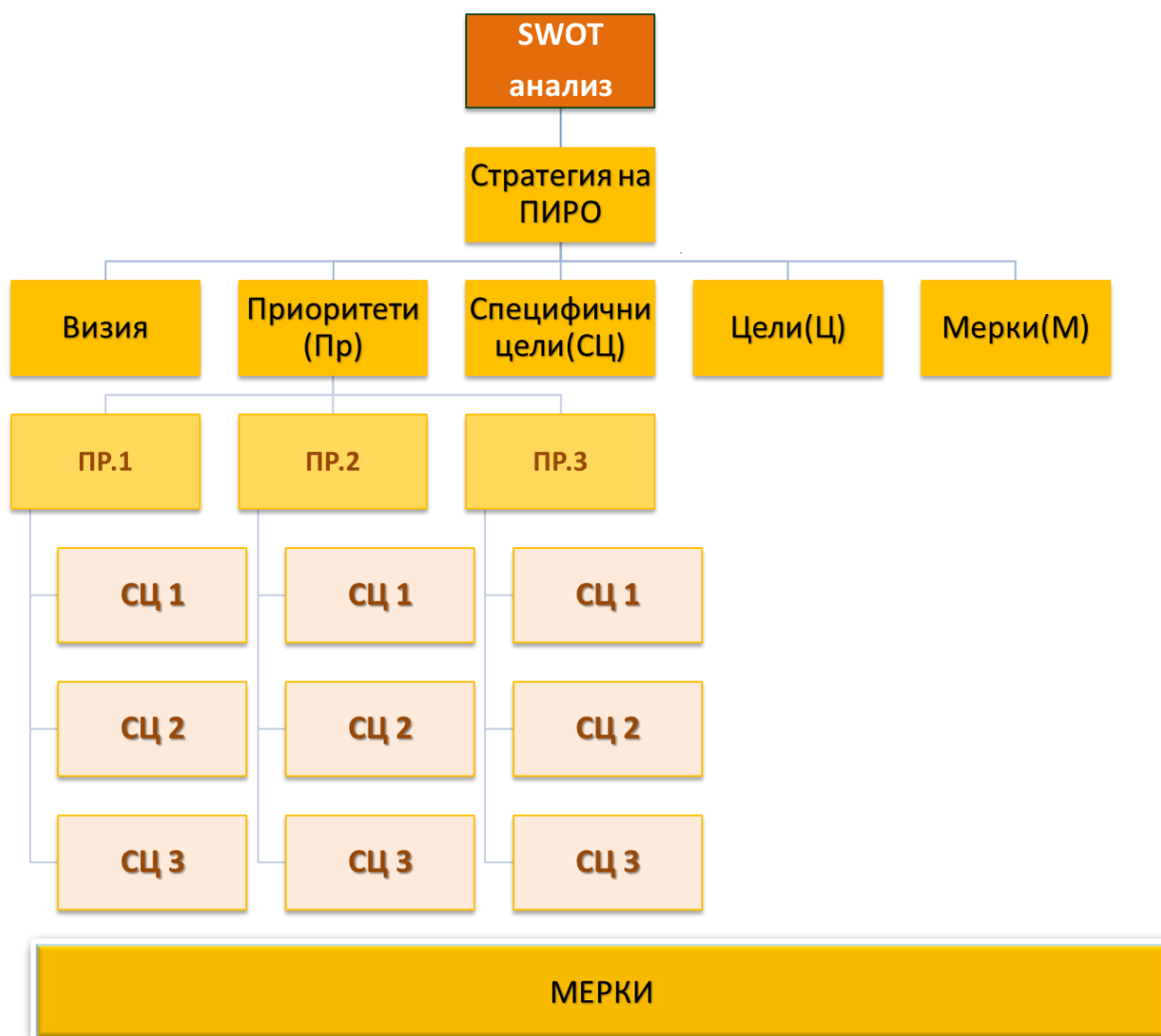
Визията, по своята същност формира дългосрочната рамка за комплексното интегрирано и устойчиво развитие на общината. Чрез нея се изразява представата за желаното развитие на общината.

Приоритетите определят основните направления в развитието, рамкирани от формулираната визия. Те не са много – 3 или 4 броя. Всеки приоритет се конкретизира с по няколко специфични цели. От своя страна всяка специфична цел е изразена с по няколко мерки.

Този подход в структурата и в съдържанието на ПИРО – Рудозем 2021-2027, е съобразен с подхода, заложен в Стратегическите документи от по-високите йерархични нива - *Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) 2013 – 2025* и *Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния Централен регион 2021-2027 г.*

При формулировките на Визията, Приоритетите и Специфичните цели, съдържащи се в Стратегическата част на ПИРО – Рудозем 2021 -2027 изцяло са отчитани и изискванията на Методическите указания на МРРБ за изработване и прилагане на ПИРО.

Методическият подход и последователността на стъпките по изработване на Стратегическата част на ПИРО е представен на блок-схема- фиг.14. Прилагането на този подход се изисква при разработване на всички Интегрирани планове на общините. Същия се използва и при разработване на Стратегическата част на ПИРО – Рудозем 2021-2027.

Фиг.14. МЕТОДИЧЕСКИЯТ ПОДХОД И СЪПКИТЕ ПО ИЗРАБОТВАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЧАСТ НА ПИРО

4.2. Визия за развитие на общината през програмния период 2021 -2027 г.

По своята същност, Визията следва да се разглежда като предизвикателна формулировка, кратко формулирано послание за нещо желано, което си представяме и което искаме да се случи.

В *съдържателно отношение*, Визията за общината е трайната представа за качествените ѝ характеристики, за нейния облик, който искаме тя да притежава през следващите години.

Принципно изискване е Визията да не се променя често. Тя е с дългосрочен характер от 7 годишните периоди, за които се изработват общинските планови документи. Това не ограничава възможността при променени условия в социално-икономическите условия, при промени, породени от инфраструктурното развитие и в състоянието на околната среда, Визията да не може да се бъде надградена и преформулирана, т.е. тя може да бъде модифицирана.

Във формулировката на Визията следва да бъдат включени няколко ключови думи/изрази, които да подчертават съдържанието на Визията. Тя трябва да отчита ресурсите и потенциалите на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие.

В новите условия, в очертаните в националните и регионални стратегически документи, на перспективите в регионалното развитие и на пространственото планиране Визията на общината следва да съдържа следните ключови думи/изрази:

- *Жизненост на общината.*
- *Икономически и социален просперитет.*
- *Запазено биоразнообразие.*
- *Интегрираност в развитието.*
- *Местни ресурси.*
- *Малък и среден бизнес.*
- *Качествен туристически продукт.*
- *Добро място за живеене (Качествена жизнена среда).*

В действащите 2 общински плана на община Рудозем (за програмните периоди 2007-2013 г. и 2014 -2020 г.) формулираната Визия за общината отговаря на изискването за „трайна представа“ поради което тя търпи незначителни корекции.

В ОПР на община Рудозем 2014-2020, формулировката за Визия е следната:

ВИЗИЯ: „*Просперираща община със стабилен бизнес и повишено благосъстояние на населението, с модерна техническа и социална инфраструктура, съхранена околната среда, развиващ се туризъм, утвърден административен, стопански и духовен център на района, равноправен партньор на общините от Европейския съюз*”

В тази формулировка на Визията в действащия ОПР на община Рудозем 2014-2020 се съдържат част от посочените ключови думи. Някои от елементите на визията, заложена в ОПР (2014-2020) не са напълно реализирани, което налага те да се съдържат и в адаптираната към новите условия формулировка на визията за програмния период 2021-2027 г.

В модифицираната версия на Визията в ПИРО – Рудозем 2021-2027, която се базира на формулировката на сега действащия ОПР се съдържат следните принципни взаимоотношения:

- Общината – ползвателите на териториалните ресурси като потенциал за развитие.
- Общината – желанията на хората, които я населяват.
- Общината - желанията на бизнеса за подобряване на потенциала за развитие.
- Общината – съхранената природна среда в благо на хората.

В ПИРО – Рудозем 2021-2027 се предлага следната ВИЗИЯ:

Община Рудозем – жизнена и хармонично развита самоуправляваща се териториална общност, с възможности за устойчиво, комплексно социално-икономическо и инфраструктурно развитие на основата на собствените ресурси и потенциали, с подобрена селищна среда и съхранена природа, предоставяща на своите жители равни възможности за образование, отдих, предприемачество и лична реализация

Така формулирана, Визията за община Рудозем, кореспондира и конкретизира (съобразно конкретните условия на община Рудозем) Визията в Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния Централен регион 2021-2027 г.

4.3. Приоритети и стратегически цели на ПИРО

ПИРО отчита стратегическите насоки за развитие, съдържащи се в стратегическите и планови документи от по-високите йерархични нива. По такъв начин той е свързан с цялостната система на стратегическото и планово програмиране в страната. От това произтича и едно от методическите изисквания при разработване на стратегията на ПИРО (в неговата целева част), а именно формулираните цели и приоритети на ПИРО да отчитат целите и приоритетите, заложи в стратегически и планови документи от по-високо йерархично ниво. В конкретния случай, това се отнася за „Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен район за планиране“.

Същевременно изискването за формулиране на приоритетите и целите на ПИРО е да не се пренасят механично приоритетите и целите на Интегрираната регионална стратегия в целевата част на ПИРО – Рудозем 2021-2027. Корелацията изисква да се отчитат специфичните особености и оценките за разполагаемите ресурси и потенциали на община Рудозем.

Реалистичността на приоритетите и целите, както и на конкретизиращите ги мерки, изисква от една страна да се отчита базовото състояние и от друга - възможностите за осъществяване на планираните положителни промени.

Общинската политика за развитие на община Рудозем в програмния период 2021-2027 г. следва да е в унисон с регионалната и със секторните политики за развитие на страната и на Южния Централен регион, отразени в „Националната програма за развитие на България – 2030“ и в „Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен регион – 2021-2027 г.“. Това изисква, както вече бе отбелязано, да се отчитат заложените в тези документи приоритети, които да бъдат трансформирани и в ПИРО – Рудозем 2021-2027.

Методическият подход за връзката на приоритетите и целите на двата документа на регионалното развитие е илюстриран със следващата блок-схема (фиг.15).

Фиг. 15. МЕТОДИЧЕСКИЯ ПОДХОД ЗА ВРЪЗКАТА НА ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ НА ДВАТА ДОКУМЕНТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

➤ **Приоритети на ПИРО**

В *Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен регион – 2021-2027 г.* са формулирани три приоритета:

- **ПРИОРИТЕТ 1:** Засилване на конкурентните позиции на Южен централен район чрез инвестиции във факторите на растежа.
- **ПРИОРИТЕТ 2:** Подобряване на социалната и екологичната среда.
- **ПРИОРИТЕТ 3:** По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата.

Прегледът на така формулираните приоритети в *Интегрираната регионална стратегия на Южен Централен регион* показва, че те са с по-общ характер. Не е възможно формулировките в документ от по-високо йерархично ниво да отчитат специфичните особености на отделните общини, включени в териториалния обхват на региона. Това изисква те да бъдат конкретно прилагани в ПИРО, като се отчитат спецификите и потенциалите за развитие на отделните общини.

Две са основните изисквания при обосноваване и при формулиране на приоритетите, а именно:

- Съобразяване с общите насоки за развитие на община Рудозем, съдържащи се във формулираната Визия.

- Отчитане на изводите и констатираните проблеми в досегашното развитие на отделните дейности и функционални системи (представени в *SWOT анализа*).

В ПИРО – Рудозем 2021-2027 се предлагат 4 приоритета. Всеки от тях е свързан с по няколко специфични цели, а те от своя страна – с по няколко по-конкретно формулирани мерки. В плана са включени следните четири приоритета, формулирани както следва:

- **Приоритет 1:** *Постигане на балансиран, устойчив растеж чрез прилагане на иновативни подходи за утвърждаване на водещите функции на традиционни икономически сектори и икономически дейности и развитие на нови функции в сферата на туризма и отдиха.*
- **Приоритет 2:** *Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението.*
- **Приоритет 3.** *Прилагане на съвременните екологични и урбанистични изисквания и отчитане на климатичните промени при опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда.*
- **Приоритет 4.** *Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции.*

Основанията и аргументацията за формулиране на *Приоритет 1*, насочен към постигане на балансиран и устойчив растеж не само в традиционни, а и в нови дейности. Изискванията за обективност и реалистичност налагат да бъдат отчетени потенциалите на общината и специфичните условия за реализацията на така формулирания приоритет. От аналитичните проучвания и от *SWOT анализа* се констатира, че местната икономика е повлияна от развитите в общината функции в индустриалния сектор и в обслужващата сфера изразявани в:

- Флотацията на руди и на химическата (козметичната) промишленост, които са водещи икономически дейности.
- Обслужващи дейности, развивани на пазарни принципи и на бюджетни услуги.
- Наличие на високо квалифицирани кадри в сферата на традиционните индустриални дейности и на бюджетните услуги и дефицит на такива в някои традиционни икономически дейности.
- Очертаващ се колапс в рудодобива и свързаните с него дейности.
- Слаба предприемаческа дейност към иновативни производства извън туризма и строителството и др.

За програмния период 2021-2027 г. следва да бъдат запазени предимствата в икономическото развитие на общината. Същевременно следва да се обърне внимание на възможностите за стимулиране на предприемаческата дейност в туризма, и други иновативни производство. Изискванията за обективност и реалистичност налагат да бъдат отчетени потенциалите на общината и на разполагаемите ресурси (природни, кадрови, финансово-инвестиционни и др.) и специфичните условия в общината за реализацията на така формулирания приоритет.

Вторият приоритет е не само с местни, а и с регионални и национални измерения. Той присъства в *стратегическите и планови документи на всички йерархични нива*. Така формулиран приоритетът има насоченост към

хората, които са човешкия капитал на общината. Този приоритет е заложен и в действащия до 2020 г. Общински план за развитие на община Рудозем 2014-2020 г. Акцентът в разглеждания приоритет е в подкрепа на политиката на местните власти в подобряване състоянието на публичните услуги в т.ч. и на тези с бюджетен характер.

Третият приоритет е свързан с необходимостта от съхраняване на природния ресурс на общината и неговото разумно използване. Този приоритет ще придобива още по-голяма значимост в условията на протичащите климатични промени. Освен с чисто екологични измерения, този приоритет има отношение не само към опазването на природната среда, а и към подобряване на селищната среда, към развитието туризма, екологично земеделие, на горското и ловното стопанство и др.

Четвъртият приоритет е насочен към дефиниране на стратегически цели за подобряване на разнообразните връзки (на само в транспортното направление), което ще води до изпълване с качествени характеристики териториалната общност, регламентирана като община. По-добрата свързаност ще има като резултат намаляване на териториалните различия (диспропорции) между селската част на общината (с всичките ѝ специфични особености) и общинския център. Реализацията на четвъртия приоритет в известна степен има отношение към целите и мерките свързани с втория и третия приоритет.

➤ **Специфични цели на ПИРО**

Формулираните приоритети, добиват конкретизация чрез формулираните специфични цели. Последните отчитат специфичните условия в общината, поради което и тяхната формулировка има по-конкретен характер. По всеки приоритет са обособени по няколко – от 2 до 4 специфични цели.

Приоритет 1 на ПИРО – Рудозем 2021-2027 *„Постигане на балансиран, устойчив растеж чрез прилагане на иновативни подходи за утвърждаване на водещите функции на традиционни икономически сектори и икономически дейности и развитие на нови функции в сферата на туризма и отдиха“* се обвързва с реализацията на следните специфични цели.

- Специфична цел 1.1. *„Подкрепа на предприемаческата активност за създаване на нови иновативни малки и средни предприятия“.*
- Специфична цел 1.2. *„Повишаване на конкурентоспособността чрез привличане и задържане на инвеститорите в секторите на растеж (преработваща промишленост, туризъм, , горско и ловно стопанство)“.*
- Специфична цел 1.3. *„Развитие на конкурентни сектори, базирани на местни ресурси – биологично земеделие и животновъдство, ,ВЕИ, дейности развивани на базата на термо-минералните води и др.“.*
- Специфична цел 4. *„Устойчиво развитие на туризма“.*

По **приоритет 2** на ПИРО *„Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“* се предлагат следните специфични цели:

- Специфична цел 2.1. *„Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение“.*
- Специфична цел 2.2 . *„Придобиване на образователни и*

професионални умения за пазара на труда“.

- Специфична цел 2.3. „Предоставяне качествени бюджетни услуги в сферата на здравеопазването, социално подпомагане, културата и спорта“.

Приоритет 3 на ПИРО „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени“, включва следните специфични цели:

- Специфична цел 3.1. „Пестеливо използване на природните ресурси“.
- Специфична цел 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“.
- Специфична цел 3.3. „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура в контекста на глобалните изменения на климата“.

Приоритет 4. „Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции“ е конкретизиран със следните стратегически (специфични) цели:

- Специфична цел 4.1. „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност“.
- Специфична цел 4.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“.
- Специфична цел 4.3. Добро управление, насочено за намаляване на териториалните диспропорции.
- Специфична цел 4.4. „Разширяване на междубщинското сътрудничество“.

➤ **Корелация на приоритетите на ПИРО с Приоритетите от документи от по-високи йерархични нива**

Едно от методическите изисквания при разработване на стратегията на ПИРО (в неговата целева част) е формулираните цели и приоритети да отчитат целите и приоритетите, заложи в стратегически и планови документи от по-високо йерархично ниво.

При формулиране на целите и приоритетите на ПИРО – Рудозем 2021-2027 е отчитано изискването за определена корелация с тези, заложи в „Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южен Централен район“, в чийто териториален обхват попада и община Рудозем. Това изискване за формулиране на приоритетите и целите на ПИРО е да не се пренасят механично приоритетите и целите на посочената „Интегрирана регионална стратегия....“ в целевата част на ПИРО – Рудозем 2021-2027. Корелацията изисква да се отчитат специфичните особености и оценките за разполагаемите ресурси и потенциали на община Рудозем.

Методическият подход за връзката на приоритетите и целите на двата документа на регионалното развитие е илюстриран с блок-схемата на *фиг. 15*.

Нагледна представа за корелацията на стратегическите цели и приоритети на ПИРО – Рудозем 2021-2027 г. с приоритетите и целите на Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южен Централен регион за планиране дава следната таблица 28.

Таблица 28. НАЛИЧИЕ НА СЪОТВЕТСТВИЕ С ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПИРО - РУДОЗЕМ И ИНТЕГРИРАНАТА РЕГИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ НА ЮЖНИЯ ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ

Цели и приоритети на ПИРО – Рудозем 2021-2027	Интегрирана регионалната стратегия за пространствено развитие на Южен Централен район за планиране 2021-2027 г.
Приоритет 1: <i>Прилагане на иновативни подходи за постигане на балансиран, устойчив растеж чрез утвърждаване на водещите функции на туризма и отдиха, както и на останалите традиционни икономически сектори и икономически дейности</i>	ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен централен район чрез инвестиции във факторите на растежа;
Приоритет 2: <i>Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението</i>	ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на социалната и екологичната среда
Приоритет 3. <i>Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени;</i>	ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на социалната и екологичната среда
Приоритет 4. <i>Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции</i>	ПРИОРИТЕТ 3: По-БАЛАНСИРАНО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА НЕРАВЕНСТВАТА

➤ **Мерки на ПИРО**

От инструментите на Стратегията на ПИРО – Рудозем 2021-2027 с най-висока конкретност са мерките, чрез които се реализират специфичните цели. Съобразно възприетия методически подход, всяка специфична цел включва няколко мерки.

Инструментите на Стратегията на ПИРО – Рудозем 2021-2027 са представени в следната матрица:

Таблица 29 . ИНСТРУМЕНТИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА НА ПИРО – РУДОЗЕМ 2021-2027

Приоритет (П)	Специфична цел (СЦ)	Мярка (М)
П.1., „Постигане на балансиран, устойчив растеж чрез прилагане на иновативни подходи за утвърждаване на водещите функции на традиционни икономически сектори и икономически дейности и развитие на нови функции в сферата на туризма и отдиха“	• СЦ 1.1. „Подкрепа на предприемаческата активност за създаване на нови иновативни малки и средни предприятия“	○ М.1.1.1. Стимулиране на местното предприемачество ○ М.1.1.2. Създаване на публично-частни партньорства и инициативи за икономическо развитие
	• СЦ 1.2 „Повишаване на конкурентоспособността чрез привличане и задържане на инвеститорите в секторите на растеж (преработваща промишленост, туризъм, , горско и ловно стопанство)“	○ М 1.2.1 Създаване, промоциране и подкрепа на местни иновационни стратегии; ○ М 1.2.2. Популяризиране на общината като място за развитие на бизнес
	• СЦ 1.3. „Развитие на конкурентни сектори, базирани на местни ресурси – биологично земеделие и животновъдство, ,ВЕИ, дейности развивани на базата на термо-минералните води и др.“	• М.1.3.1. Развитие на високопланинско биологично земеделие и животновъдство; • М.1.3.2. Ефективно използване на водния потенциал (вкл. минералната вода и поземлените ресурси на общината
	• СЦ 1.4. Устойчиво развитие на туризма	• М.1.4.1 Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите • М.1.4.2. Развитие на природни, исторически, културни и други атракции, свързани с туризма; • М.1.4.3. Модернизация на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура
	• СЦ 2.1 „Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение“	• М 2.1.1. Прилагане на съвременни форми на обучение в общото образование • М 2.1.2. Провеждане на политики за пълен обхват в предучилищното и

• П. 2. „Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“		училищното образование на децата
	▪ СЦ 2.2. „Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда“	• М.2.2.1. Обучение през целия живот; • М. 2.2.2: Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила
	▪ СЦ 2.3. „Предоставяне качествени бюджетни услуги в сферата на здравеопазването, социално подпомагане, културата и спорта“.	• М. 2.3.1. . Подобряване достъпа до специализирана извънболнична помощ за населението от селата в общината; • М 2.3.3. Осигуряване на условия за социално подпомагане на уязвими групи и лица в неравностойно положение • М 2..3.4 Подкрепа за културни институции • М 2.3.4. . Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство • М 2.3.5. Изграждане на нова и подобряване качествата на съществуващата спортна инфраструктура
П. 3. „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени“	• СЦ 3.1. „Пестеливо използване на природните ресурси“	○ М 3.1.1. Съхраняване на наличните земеделски земи; ○ М. 3.1.1.2. Опазване на качествените горски ресурси; ○ М.3.1.1.3. Опазване и ефективно използване на водния ресурс (вкл. термо-минералните води)
	• СЦ 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“	○ М 3.2.1. Планово осигуряване на населените места с актуални устройствени планове; ○ М 3.2.2. Благоустроени публични пространства в населените места
	• СЦ 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната	○ М 3.3.1. Подобряване състоянието на В и К инфраструктурата; ○ М 3.3.2. Подобряване на енергийната инфраструктура;

	инфраструктура в контекста на глобалните изменения на климата “	○ М 3.3.3. Внедряване на съвременни системи за отпадъците; ○ М 3.3.4. Превенция и защита от рискове и бедствия
• П. 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции	• СЦ 4.1. „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност“	○ М 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа; ○ М4.1.2. Развитие на електронни услуги
	• СЦ 4.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“;	○ М 4.2.1. Създаване на условия за развитие на зоните за целево въздействие;
	• СЦ 4.3. Добро управление, насочено за намаляване на териториалните диспропорции	○ М.4.3.1. Осигуряване на публични инвестиции за развитие на селата
	• СЦ 4.4 „Разширяване на междуобщинското сътрудничество“	○ М.4.4.1. Сътрудничество със съседните общини в сферата на туризма; ○ М.4.4.2. Сътрудничество за решаване на проблеми от общ интерес

Целият набор от мерки по отделните специфични цели е включен в Програмата за реализация на ПИРО.

В съдържателно отношение, всяка една от мерките по отделните специфични цели съдържа набор от дейности – проектни идеи, проекти и др. В зависимост от характера на дейностите същите са диференцирани на такива, които са с подчертан инвестиционен характер и на дейности, които нямат инвестиционна насоченост. Последните са познати като т.нар. „меки“ мерки. Такива са дейности с подчертан програмен и планов характер – административни документи, общински планове и програми, дейности от организационен характер и др. Те, макар и да нямат инвестиционен характер, имат пряко отношение към редица дейности с инвестиционно предназначение.

Дейностите по формулираните мерки, съдържащи се в приоритетите и специфичните цели са включени в *Индикативен списък* на предвидените за реализация проектни идеи и проекти. Същият е отразен като отделно приложение на ПИРО – Рудозем 2021-2027 (Виж Приложение 1А). Индикативния списък включва:

- Информация за приоритета, специфичната цел и мярката към съответната цел.
- Индикативния финансов ресурс.
- Източника на финансиране на дейността (проектната идея/проект, програма, стратегия и друг вид административен документ, свързани с реализацията на ИПГВР).
- Срока за реализация на дейността.
- Отговорната институция за реализация на мярката.

Индикативния списък е представен в табличен вид, чийто формат е утвърден с Методическите указания за изработване на ПИРО. Същият е включен в *Програмата за реализация на ПИРО* (представен като Приложение 1).

V. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД (ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ)

5.1. Същност на приоритетните зони за въздействие

Едно от изискванията, залегнало в „Методическите указания.....“ е в ПИРО да бъдат териториално обособени зони, наречени *„Приоритетни зони за въздействие“*. Това са части от територията на общината, развитието на които е свързано с прилагане на интегриран подход. Същият се изразява в целево насочване на инвестиции, за да се постигне развитието им и превръщането им в двигател за устойчивото развитие на общината.

В аналитичната част на Интегрирания план се констатира, че на територията на община Рудозем съществуват части от територията, които са с неизползван потенциал за развитие, които при целенасочена местна политика могат до получат добри възможности за развитие. Идеята за появата на приоритетните зони за въздействие е, на базата на изводите от аналитичните проучвания за състоянието на отделните сектори и на възможностите за използване на ресурсите и потенциалите на общината, да се открият части от територията ѝ, към които да се насочат и съсредоточат финансови ресурси за постигане на стратегическите цели и задачи на ПИРО.

Тези части от територията на общината, които са с възможности за развитие са идентифицирани и в Общия устройствен план на община Рудозем. Наличието на ОУП на общината е един от факторите, допринасящ за обективността при определяне на характера, функциите и на териториалния обхват на приоритетните зони за въздействие.

Влияние за разкриване на зони за въздействие, оказват и редица идеи, съдържащи се в действащи стратегически документи на общината. Идеите за функционалната характеристика и за териториалния обхват на приоритетните зони за подпомагане се съдържат и проведеното анкетно проучване.

В *Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.* на МРРБ, е заложено изискването в определените приоритетни зони за въздействие да бъдат насочена значителна част от мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

В обобщен вид, всяка зона за прилагане на интегриран подход (идентифицирана още и като зона за въздействие) се разглежда като обособена територия в границите на общината, която е с определена функционална характеристика допълнена с характеристики за състояние на

физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове.

Определянето на териториалния обхват на приоритетните зони за въздействие, освен от резултатите от аналитичните проучвания, представени в синтезен вид в SWOT анализа, както вече би отбелязано, се съобразява и с устройствените решения заложи в Общия устройствен план на община Рудозем. Така се постига изискването за реализация на водещия принцип за „единство на социално-икономическото и пространственото планиране“.

5.2. Определяне на приоритетните зони за въздействие в ПИРО – Рудозем - 2021-2027

Подход при определянето на зони за въздействие в ПИРО – Рудозем 2021-2027 г. се основава на отчитането на редица фактори. Основните от тях засягат части от територията на общината, които разполагат с:

- неусвоени потенциали за развитие;
- концентрация на определени функции (например в сферата на водещи икономически сектори, специфичното природоползване, функции, свързани с човешкия жизнен цикъл и др.);
- устройствени предпоставки за тяхното формиране и функциониране, определени като специфични устройствени зони в приетия ОУП на община Рудозем и др.

Предложенията за зони за въздействие в ПИРО – Рудозем 2021-2027, отчитат изискванията на „Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“ за следните два вида:

- *градски зони за въздействие;*
- *други зони за въздействие (със специфични характеристики).*

➤ Градска зона за въздействие (Общински център)

Липсата на Интегриран план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) на гр. Рудозем е основание да се предложи една градска зона за въздействие. Поради това, че гр. Рудозем, попада в категорията на много малките градове и е с подчертано компактен характер, предложението е цялата територия на града да бъде определена като *градска зона за въздействие*.

Към градската зона за въздействие са обособени и три подзони, които са с функции в сферата на:

- *Допълващо икономическо развитие.*
- *Балнеолечение и рекреация.*

➤ Зони за въздействие със специфични характеристики

Вторият тип зони за въздействие, които са със специфични характеристики са свързани със стимулирано развитие на функцията за икономическо развитие и на междубщинска зона (съвместно с община Мадан)

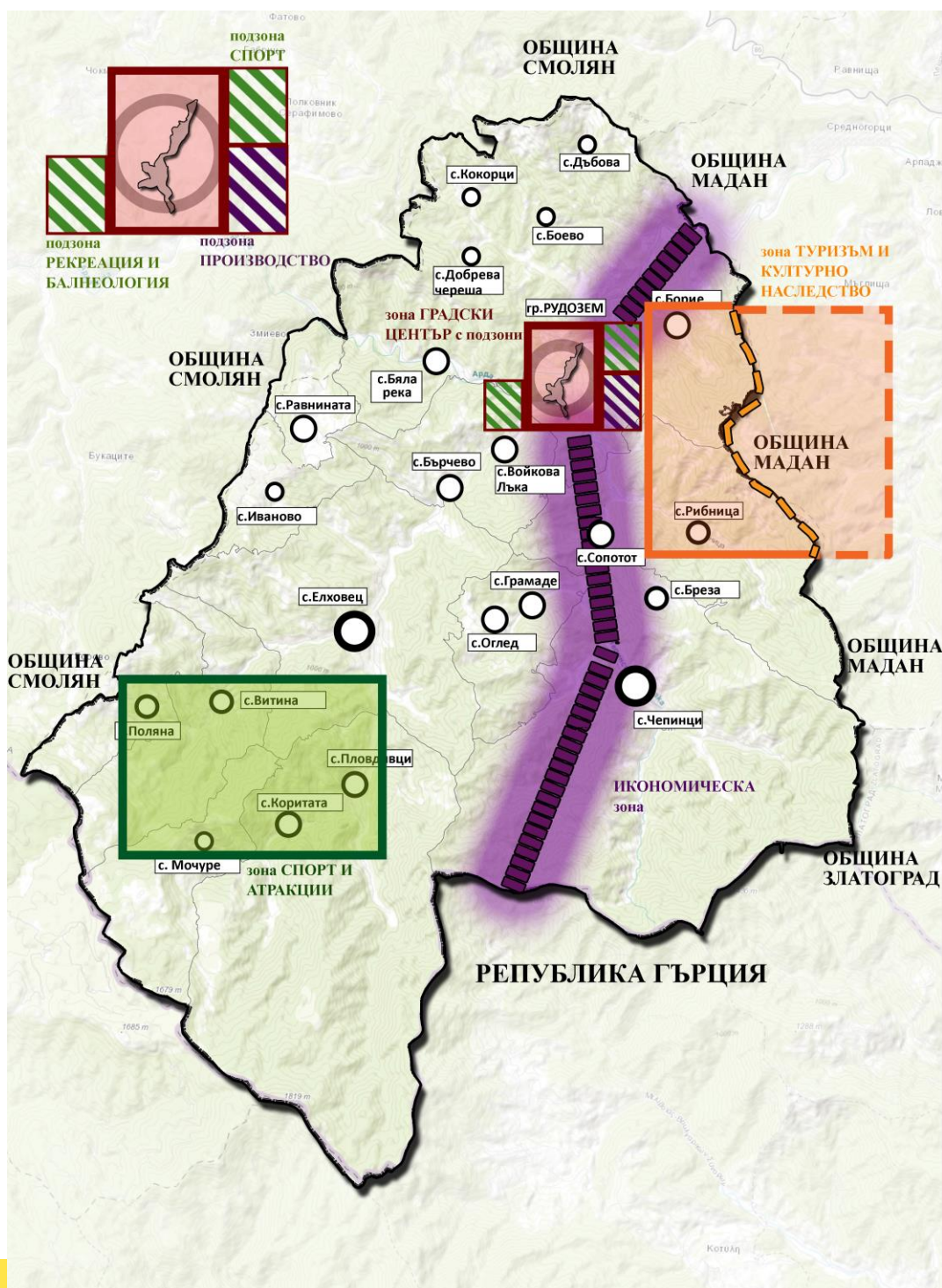
в сферата на туризма.

Предложенията са в обхвата на ПИРО Рудозем 2021-2027 да бъдат обособени следните две зони, определени на функционален признак:

- Зона за спорт и атакции (Зона 2).
- Междубщинска зона за развитие на туризъм (зона 3).

5.3. Териториален обхват на зоните за въздействие

Определените 3 зони, от които едната е с 3 подзони, включват различни части от територията на община Рудозем. Те са с различен териториален обхват. Това личи и от фиг.16.

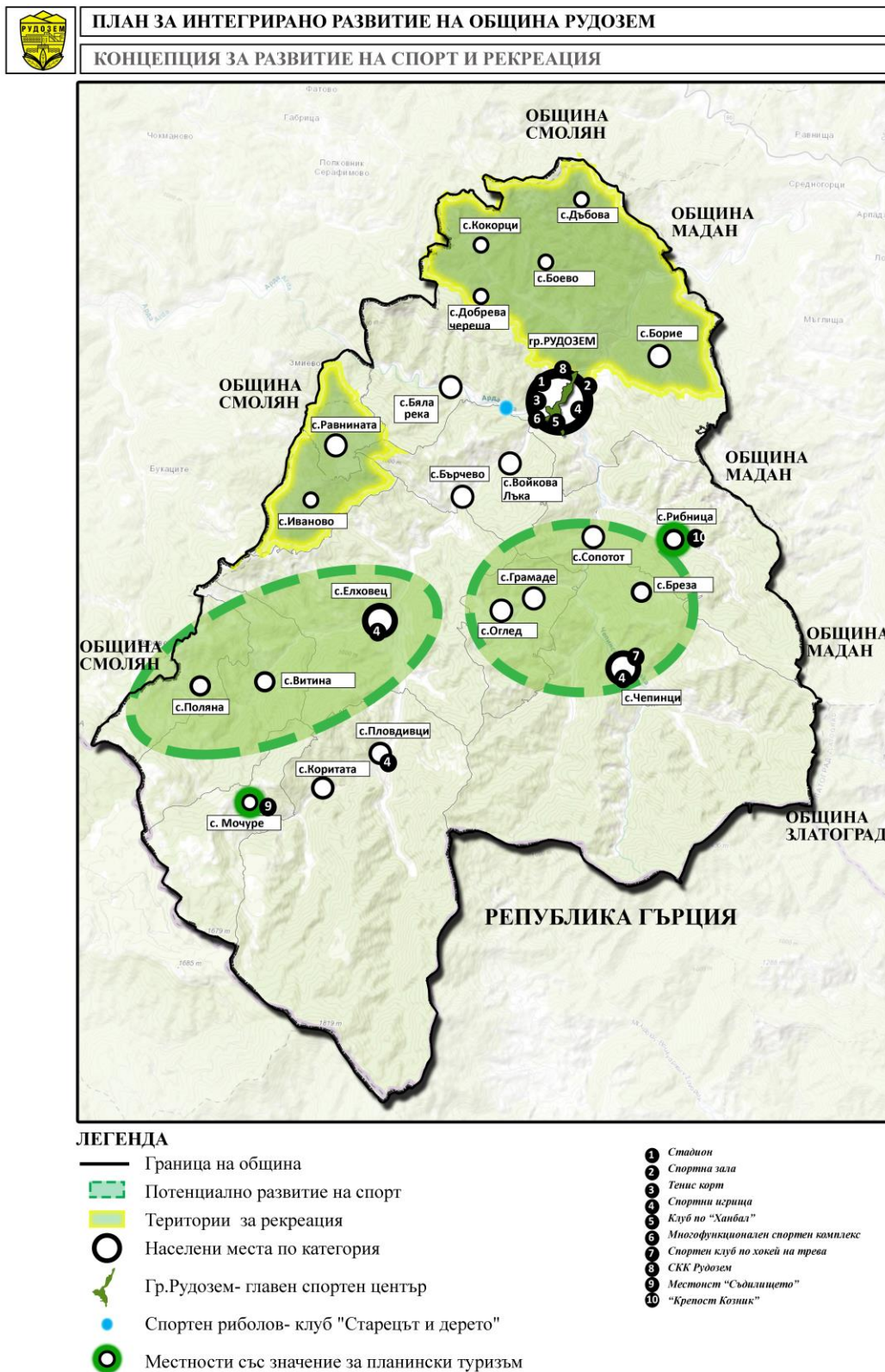

Фиг.16. ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Градската зона (Общински център), както бе посочено, включва територията на целия град Рудозем. Във функционално отношение, тя е с подчертан комплексен характер и има отношение към развитието на общинския център. Функциите на гр. Рудозем в сферата на икономиката, социалните бюджетни и други услуги, на местното самоуправление, обитаването и др. го отличават като водещ селищен център в общината. В това отношение гр. Рудозем се явява и като основен притегателен център на инвестиционния капитал в границите на общината. Това е и основният фактор за това немалка част от проектите идеи по редица мерки да са териториално ориентирани към гр.Рудозем, т.е. към градската зона за въздействие.

Към Градската зона за въздействие е обособене и 3 подзони, които излизат извън строителните граници на гр. Рудозем, но функционално са тясно обвързани с града. Те са предвидени за Функциите „производство“, „рекреация“ и „спорт“. Териториалния обхват на разглежданата зона и подзона е отразен на фиг.16.

Втората зона е за отдих и спорт в ненарушена природна среда. Териториално тя е ситуирана в югозападната част на общината. Идеята за обособяване на тази зона за въздействие е функциите ѝ свързани основно с отдиha да бъдат разширени и с някои специфични форми на туризъм (познавателен и еко туризъм). Тази зона, рекламирана по подходящ начин ще допринесе за популяризиране на общината като туристическа дестинация. Териториалния обхват на разглежданата зона и подзона е отразен на фиг.16.

Фиг.17. РАЗВИТИЕ НА СПОРТ И РЕКРЕАЦИЯ

Третата зона отново е свързана с развитието на различни форми на туризъм. Тя е с междубщински характер. Идеята за нейното предлагане е да се използват по-ефективно туристическите функции на общините Рудозем и Мадан.

За всяка от 3- зони (вкл. и трите подзони в обхвата на зона 1) са посочени проектните идеи/проекти и меки мерки, които са предвидени в Програмата за реализация на ПИРО Рудозем -2021-2027. В Индикативния списък с приоритети, цели, мерки и проектни идеи е отбелязано, кои от тях са териториално насочени към съответните зони за въздействие.

За целта са направени извадки от Индикативния списък с проектните идеи/проекти за всяка от определените зони за въздействие.

Извадката от Индикативния списък за зона 1 е отразен в таблица 30.

Таблица 30 . ПРОЕКТНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЗОНА 1 (ЗАЕДНО С 3-ТЕ ПОДЗОНИ)

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране
П. 1. Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване на водещите икономически функции				
СЦ 1.1. „Подкрепа на предприемаческата активност за създаване на нови иновативни малки и средни предприятия“				
Приоритет 1	Мярка 1.1.1. Стимулиране на местното предприемачество			
Приоритет 1	Мярка 1.1.1	1.1.1.1.Инвестиции за подобряване на производствения капацитет, МТБ и увеличаване на експортния потенциал на местния бизнес	506,4	ОПИК/частно финансиране
Приоритет 1	Мека мярка 1.1.1	1.1.1.2.Развитие на архитектурни и инженерни дейности в проектирането на енергоефективни сгради	125,0	ОПИК/частно финансиране
Приоритет 1	Мярка 1.1.1	1.1.1.3. Проектиране и изграждане на предприятие за бутилиране на минерална и на изворна вода в гр. Рудозем	200,0	ОПИК/частно финансиране
Приоритет 1	М.1.3.2. Ефективно използване на природния (водния потенциал вкл. минералната вода) и поземлените ресурси на общината+A11			
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.1. Инвестиране в нови геоложки проучвания за нови сондажи на термо-минерални води	80,0	ЕФ/ОБ/
СЦ 1.4. Устойчиво развитие на туризма				
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.4. Разкриване на музейно-етнографска и археологическа експозиция в гр. Рудозем	100,0	ЕФ/ОБ/
Приоритет 1	Мярка 1.4.3. Модернизация на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура			
Приоритет 1	Мярка 1.4.3	1.4.3.2. Изграждане на места за настаняване (хотели) от средна и висока категория в гр. Рудозем	1000,0	частни инвестиции

П. 2. „Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“				
СЦ 2.3. „Предоставяне качествени бюджетни услуги в сферата на здравеопазването, социално подпомагане, културата и спорта“.				
Приоритет 2	Мярка 2.3.5	2.3.5.2. Изграждане на спортни площадки (2 бр.) върху рекултивирания терен на хвостохранилището в гр. Рудозем	600,0	ЕФ/ОБ
П. 3. „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени“				
СЦ 3.1. „Пестеливо използване на природните ресурси“				
Приоритет 3	Мярка 3.1.2	3.1.2.1. Етапно изграждане на лесопарк в землището на гр. Рудозем	2400,0	ЕФ/ОБ/КР/РБ
Приоритет 3	М.3.1.3. Опазване и ефективно използване на поземления и водния ресурс (вкл. термо-минералните води)			
Приоритет 3	Мярка 3.1.3	3.1.3.1. Използване на минералните води за балнеолечение	960,0	ЕФ/ОБ/КР/РБ
Приоритет 3	Мярка 3.1.3	3.1.3.2. Разкриване на минерален плаж	300,0	ЕФ/ОБ/КР/РБ
СЦ 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“				
Приоритет 3	Мека мярка 3.2.1	3.2.1.1. Изработване на ПУП на бъдещия лесопарк в землището на гр. Рудозем	80,0	ОБ
Приоритет 3	М 3.2.2. Благоустроени публични пространства в населените места			
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.1. Реконструкция и рехабилитация на улици в община Рудозем	1133,4	ПРСР
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.2. Трасиране и изграждане на нова улица до бъдещия лесопарк	120,0	ЕФ/ОБ
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.3. Обособяване на крайречна пешеходна зона в централната част на гр. Рудозем	100,0	ЕФ/ОБ
СЦ 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура в контекста на глобалните изменения на климата “				
Приоритет 3	М 3.3.1. Подобряване състоянието на В и К инфраструктурата;			
Приоритет 3	Мярка 3.3.1	3.3.1.3. Рехабилитация на участъци от съществуващата канализационна мрежа в гр. Рудозем	1000,0	ПРСР/ПУДООС
Приоритет 3	Мярка 3.3.1	3.3.1.4. Изграждане на нова канализационна мрежа в новоусвоявани територии на гр. Рудозем	800,0	ПРСР/ПУДООС
Приоритет 3	М 3.3.2. Подобряване на енергийната инфраструктура;			
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.1. Изграждане на газификационна мрежа в гр. Рудозем	1500	Публично - частно партньорство

Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.2. Газифициране на обекти публична (общинска и държавна) собственост в гр. Рудозем	1200	ЕФ/ОБ
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.3. Изграждане на фотоволтаичен парк върху рекултивираното хвостохранилище	800,0	Публично - частно партньорство
Приоритет 3	М 3.3.3. Внедряване на съвременни системи за отпадъците			
Приоритет 3	Мярка 3.3.3	3.3.3.1. Рекултивиране на хвостохранилището в землището на гр. Рудозем	600,0	ЕФ/ОБ

Индикативният списък на проектните идеи по зона 2 е представен в таблица 31.

Таблица 31 . ПРОЕКТНИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЗОНА 2

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране
П. 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции				
Приоритет 4	СЦ 4.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“			
Приоритет 4	М.4.2.1. Създаване на условия за развитие на зоните за целево въздействие			
Приоритет 4	Мека мярка 4.2.1	4.2.1.1. Изготвяне на маркетингов профил на зоните за въздействие	10,0	Отдел "ПРП"
Приоритет 4	Мярка 3.2.1	4.2.1.2. Изграждане на базисна инфраструктура (ВиК, енергийна и др.)	200,0	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 4	М.4.3.1. Осигуряване на публични инвестиции за развитие на селата			
Приоритет 4	Мярка 4.3.1	4.3.1.1. Подготовка на инвестиционни проекти насочени към селата от зона 2	200,0	Отдел "ПРП"

Дейностите, предведени за реализиране в третата зона за междуобщинско сътрудничество с община Мадан до голяма степен са функция от договореностите между двете общини. С приоритет е дейността 4.4.1.1. „Разработване на междуобщинска програма с община Мадан за обща туристическа зона“. В тази програма следва да бъдат включени редица конкретни дейности за да се изпълни със съдържание посочената зона.

Предлаганите интервенции за насищане на отделните зони за въздействие включват редица проектни идеи, чиято реализация ще допринесе

за по-пълното усвояване на наличните ресурси на територията на общината и постигане на ефекта за интегрирано, комплексно използване на природния потенциал и развитие на социално-икономическия и инфраструктурния комплекс на община Рудозем. Конкретните проектни идеи с индикативния финансов ресурс за всяка от предлаганите 3 зони за въздействие са отразени в Приложение 1 към Програмата за реализация на ПИРО – Рудозем 2021-2029 (*Виж Приложение 1*).

VI. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО

6.1. Прилагане на интегриран подход в Програмата за реализация

Програмата за реализация е с оперативен характер. Нейното изпълнение е във фокуса и отговорностите на местните власти (Общинския съвет, Кмета на общината и Общинската администрация) и на останалите партньори. Изпълнението на приоритетите, целите, мерките и дейностите (проектните идеи/проекти), заложи в Програмата за реализация ще се отчита с Годишните доклади и с Междинната и Последващата оценка.

Програмата за реализация на ПИРО на община Рудозем е със средносрочен – 7 годишен - характер. Тя е отворена и в нея могат да бъдат правени промени, които се обосновават с Годишните доклади и с Междинната оценка за изпълнението на ПИРО. В тази връзка е възможно след приемането на ПИРО от Общински съвет, когато общината има готовност с друг проект, който не е включен в Програмата за реализация, той да бъде добавен по-късно. Това става чрез актуализация на програмата за реализация на плана.

Интегрираният подход, прилаган при разработване на ПИРО – Рудозем 2021-2027 в частта Програма за реализация се изразява в прилагането на различни по своя характер интервенции в рамките на отделните приоритети на плана. Така по всеки от приоритетите на плана са включени мерки от различни сектори, които в своята съвкупност постигат комплексен ефект, насочен към устойчивото развитие на общината. Резултатът от това е постигане на синергичен ефект. Същността му се изразява в това, изпълнението на всеки от приоритетите на плана да води до генериране на общ кумулативен ефект върху устойчивото развитие на общината. Подходът за прилагане на принципите за интегрирано, комплексно развитие на общината, широко се използва и в Програмата за реализация на плана.

Същността на така представеният подход, приложен при разработване на Програмната част на ПИРО се изразява в съблюдаване на изискването мерките и дейностите, отнесени към всеки от петте формулирани приоритета да бъдат насочени към решаване на комплекс от проблеми не само в отделните сектори, а във всички основни направления на развитието. Така се осигурява и изпълнението на предварително поставената задача за устойчива развитие на общината.

Изискването за прилагане на интегриран подход на първо място, е отразено при всеки от петте формулирани приоритета, съдържащи се в Стратегическата част на ПИРО – Рудозем 2021-2027. На второ място, този подход е използван при отчитане на принципа за интегрираност и за комплексното развитие на всяка от определените зони за целенасочено въздействие.

Приложението на този подход най-добре е изразено с формулировките както на *приоритетите на плана*, така и на съдържащите се в тях *мерки*. Като примери за интегриран подход могат да бъдат посочени зоните за целенасочено подпомагане. В тях са предвидени мерки, съдържащи широк кръг от проектни идеи – в сектора на благоустройството на средата, на икономиката, на социалната сфера.

6.2. Основни инструменти на Програмата за реализация

Както бе отбелязано, процесът на изпълнение на ПИРО – Рудозем 2021-2027 в систематизиран вид е представен в отделен раздел на плана с название – „Програма за реализация“ Като елемент на ПИРО Програмата за реализация включва определени инструменти, характерни за програмните документи.

В съответствие с цитираните многократно Методически указания за изработване на плана, основните инструменти на *Програмата за реализация* на ПИРО – Рудозем 2021-2027 са:

- *Индикативен списък* на проектните идеи и проектите, които са с проектна готовност.
- *Индикативна финансова таблица*.

Предлаганите проектни идеи/проекти, съдържащи се в Индикативния списък са структурирани по:

- Формулираните приоритети на плана.
- Мерките, съдържащи се в отделните приоритети.

Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съдържащи се в 5-те приоритета на плана. В тях са включени дейности, обединени по функционален признак. Така се постига една от задачите на плана за решаване на проблеми на отделните сектори. На второ място, проектните идеи са и териториално ориентирани – по населени места и по зони за целенасочено въздействие.

Съгласно одобрените Методически указания за изработване на ПИРО, *индикативната финансова рамка* включва двата основни инструмента на Програмата за реализация – Индикативния списък на проектните идеи и Индикативната финансова таблица. В плана те са представени като две отделни приложения (Виж Приложение 1, Приложение 2).

➤ *Индикативен списък с приоритети, цели, мерки и дейности*

В Индикативния списък са включени и проектни идеи/проекти, които са с приоритетен характер. Условието за значимост и неотложност на тези проекти и проектни идеи са:

- Подчертана значимост на проекта за развитието на общината, свързана с решаване на проблеми, които не търпят отлагане във времето.
- Степента на проектна готовност (наличие на идеен или работен проект).
- Осигурен целеви финансов ресурс за реализацията на съответния проект или проектна идея.

Проектните идеи и конкретните проекти, отнасящи се за определените 3 зони за целенасочено въздействие – *Зона Център (с подзона Икономическа зона за земеделски и свързани със земеделието промишлени дейности)*, *Зона за рекреация и туризъм „Лесопарка“* и в *Зоната, за устойчиво развитие на съставните села* са маркирани в Индикативния списък чрез териториалната

им насоченост към съответната зона за въздействие.

С предвидения финансов ресурс, по отделните приоритети и съдържащите се в тях мерки, се определят и *финансовия, административен и кадрови ресурс* на поетите ангажименти по реализацията на ПИРО. Реализацията на дейностите (мерките и проектните идеи и проекти) е конкретизирана с отговорностите на ангажираните участници (партньори) – структурни звена на Общинската администрация, оператори на публични услуги (ВиК, електроразпределително дружество), частен бизнес и др. Естествено е, *водещи отговорности по изпълнението на ПИРО* да имат Общинския съвет, Кмета и Общинската администрация.

Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти. Механизма за това да се случи е определен чрез актуализация на ПИРО.

В Индикативния списък преобладават *проектните идеи*, а по-малко на брой са *конкретните проекти*. Това е разбираемо, тъй като ПИРО е разработен в началото на програмния период. С влизането в действие на ПИРО, ще се пристъпи към разработването на самите проекти, които корелират със заложените в плана проектни идеи.

Важна особеност във формулировката на проектните идеи е това, че същите се представят в по-обобщени формулировки.. Това е направено с цел в тази формулировка да се представят в по-конкретен вид самото наименование на конкретния проект.

При определяне на Индикативната стойност на предлаганите Проектни идеи са използвани стойностите на проекти – аналози, които са финансирани в програмния период 2014-2020 г. Размерът на финансовия ресурс е индикативен, а неговата конкретна величина ще се определи с разработването на самия проект.

При някои от предлаганите проектни идеи, свързани с мерки в сферата на образованието са предложени финансови параметри, базирани на средствата по линия на делегираните бюджети в образованието, определени за учебната 2019/2020 г. Също така се включват и проекти, финансирани чрез ежегодните Целеви субсидии от Централния бюджет.

➤ *Индикативна финансова таблица*

Това е другият важен инструмент на Програмата за реализация на ПИРО-Рудозем 2021-2027. Основното предназначение на индикативната финансова таблица е да се представят предварителни, ориентировъчни разчети за необходимия финансов ресурс за отделните приоритети на ПИРО. В структурата на индикативната финансова таблица се съдържат и основните източници на финансиране.

Общият индикативен финансов ресурс и източниците за финансиране на ПИРО представени по приоритети определят съдържанието на Индикативната финансова таблица. Това е вторият основен инструмент на Програмата за

реализация на ПИРО на община Рудозем, представен под формата на таблица. База за нейното съставяне е Индикативния списък на приоритетите, целите, мерките и дейностите.

Финансовият ресурс, включен в Индикативната финансова таблица на ПИРО – Рудозем се генерира от всички финансови ресурси (собствени и привлечени). По своя характер те са основно за инвестиции, но и има и такива, които нямат инвестиционен характер. Същите са идентифицирани като *меки мерки*.

Макар и да не са с инвестиционен характер, меките мерки имат отношение към стратегическите инструменти на плана – приоритетите, мерките и др. Те създават условия (основно институционални) за реализация на същите. Насочени са към изработване и приемане на стратегии, програми, планове и др. Те включват и мерки (с подчертано нефинансов характер), свързани с безвъзмездно подпомагане от страна на структури на Общинската администрация на конкретните бенефициенти при подготовка на проектите.

Важно е да се уточни, че чрез някои от меките мерки, включващи стратегически и програмни документи се определят политиките на местните власти (в лицето на Общинския съвет, Кмета и Общинската администрация) за реализиране на приоритетите, стратегическите цели и мерките, заложи в ПИРО.

➤ *Индикативен списък на проектни идеи/проекти*

Основните източници на финансиране на Програмата за реализация на ПИРО – Рудозем -2021-2027 са същите, които действат и в програмния период 2014-2020 г., а именно:

- Средства от Общинския бюджет (собствен финансов ресурс), допълнен с привлечен финансов ресурс по действащите в програмния период 2021-2027 г. Оперативни програми.
- Оперативни програми на ЕС.
- Средства от Държавния бюджет.
- Бюджетите на отделни министерства.
- Други източници, в т.ч. и собствени средства на проекти с частно финансиране.

Индикативната финансова таблица, както се разбира от наименованието ѝ е представена в таблична форма. Същата е включена като отделно приложение на ПИРО – Рудозем 2021-2027 (Виж т.IX в документа). В нея е представен общия финансов ресурс (с инвестиционен и неинвестиционен характер) за реализация на мерките по трите формулирани приоритета на плана. База за разработване на Индикативната финансова таблица е *Индикативния списък на предлаганите проектни идеи и готови проекти*.

При финансиране на проекти с привлечени външни донори, е предвидено съфинансиране със собствени средства от страна на община Рудозем и от страна на частни бенефициенти в размер на 20 – 25% от цялото финансиране на отделния проект.

За реализиране на всички проектни идеи и проекти, по четирите приоритета и включените в тях мерки индикативния финансов ресурс за целия програмнен период възлиза на 21425 хил. лв. Предвидено е, основната част от

тях да бъдат средства от ЕС - общо 12950 хил. лв., или 60,4% от целия индикативен финансов ресурс. Собственият финансов ресурс от общинския бюджет е 2775 хил. лв. (13,0%), а от Републиканския бюджет – 5300 хил. лв. (24,7%), основно по линия на целевите субсидии. По-ограничен е финансовият ресурс, заложен в Индикативната финансова таблица (400 хил. лв., или 1,9%) се очаква да бъде осигурен от други източници.

По приоритети на ПИРО – Рудозем 2021-2027 с най-голям размер са средствата по Приоритет *„Опазване на природната среда и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните екологични и урбанистични изисквания*. Те са свързани с проектни идеи насочени към висококапиталоемки дейности – изграждане на канализационни мрежи, реконструкция и разширяване на водопроводни мрежи, енергоефективни дейности и др. (Виж Приложение 1 и Приложение 2).

6.3. Програма за развитие на туризма

Включването в структурата на ПИРО на нов елемент – Програма за развитие на туризма – е по препоръка на МРРБ. Тя произтича от чл.11 от Закона за туризма (Изм. ДВ бр. 17 от 2020 г.), съгласно който в провежданата политика от Общинския съвет и Общинската администрация през програмния период 2021-2027 г. следва да бъде конкретизирана с целево разработена *„Общинска програма за развитие на туризма“*.

В ПИРО Рудозем - 2021-2027 се съдържат само основните насоки за развитие на туризма. Секторна програма за развитие на туризма, като програмен документ на община Рудозем, следва да бъде разработена след приемане на ПИРО. В настоящия планов документ (ПИРО Рудозем – 2021-2027) се предлагат идеи за структурата и съдържанието на бъдещата програма за развитие на туризма. Те следва да намерят място в конкретно разработена бъдеща *„Общинска програма за развитие на община Рудозем“*. Основен изпълнител следва да бъде общината с участието на представители на туристическия бранш.

От аналитичната част на ПИРО – Рудозем 2021-2027 се констатира, че общината разполага с достатъчно на брой и с добри качества туристически ресурси с *природен характер*. Налице са и туристически ресурси с *антропогенен характер*. Така при наличната ресурсна база за развитие на туристически функции, но при много слаба разпознаваемост на общината като туристическа дестинация, е необходимо да се предложи работеща Програма за развитие на туризма в община Рудозем, като бъдат изяснени обективните възможности за развитие на устойчив туризъм.

Независимо от тази констатация, следва да се създадат предпоставки за използване на ограничените туристически ресурси за развитие на туристическата функция и на функцията отход и рекреация на населението на общината. За целта е важно в тази част на ПИРО да бъдат очертани някои от тези възможности за развитие на подходящи форми на туризъм (съобразно разполагаемите местни туристически ресурси).

Друга от възможните насоки е да се използват формите на междубщинското сътрудничество в сферата на туризма. Тъй като и съседните общини разполагат с туристически ресурси, пътят е за коопериране, с цел подобряване на привлекателността на групата от съседни общини за привличане на туристически интерес. В това отношение с приоритет е

сътрудничеството с община Мадан, като не следва да се изключват и другите съседни общини.

Основанията за необходимостта от подробни проучвания на възможностите за развитие на туризма в общината са очевидни, и те следва да бъдат отчетени при разработване на Общинската програма за развитие на туризма. Те са следните:

- Неизползваните туристически ресурси, с които разполага общината, са един от задържащите фактори за слабото представяне на туристическата функция в община Рудозем.
- Туристическия бранш е слабо развита дейност, което е видно от участието му в местната икономика.
- Инвестиции за развитие на туристическата инфраструктура са ограничени, поради което наличната леглова база в местата за настаняване разполага с малко легла, разкрити в обекти с ниска категория.
- Политиката за развитието на туризма има периферно място в политиката на местните власти за комплексното социално-икономическо и инфраструктурно развитие на община Рудозем.

Независимо от посочените ограничители за развитието на устойчив туризъм, следва да бъдат създадени условия за пълноценно използване на наличните туристически ресурси. Обективността налага да се приеме тезата, че туризма макар и да не е бързо водеща икономическа дейност, ще допълва осезателно останалите дейности, които ще формират бъдещия облик на местната икономика.

Развитието на туризма, макар и като съпътстваща, но важна икономическа дейност, следва да бъде една от целите на политиката за устойчивото, комплексно развитие на общината. Тази задача изисква стимулиране на туристическия бранш, неговото укрепване и участието му като основен партньор за развитие на туризма. И едни от приоритетните задачи в това отношение са:

- *Легитимиране на туристическия бранш като партньор на общинската администрация.*
- *Разработване на Общинска програма за развитие на туризма.*

Основните цели на бъдещата Общинската програма за развитие на туризма в община Рудозем могат да бъдат:

- Преглед и оценка на разполагаемите туристически ресурса на община Рудозем, в т.ч. такива с природен и с антропогенен характер.
- Анализ на състоянието и насоки за по-нататъшното развитие на туризма в общината.
- Социализация и активен маркетинг на значими културно-историческите активи и събития, представляващи туристически интерес.
- Потенциали на общината за развитие на специфични форми на туризъм:
 - *Селски туризъм.*
 - *Познавателен туризъм.*
 - *Културен туризъм.*

- *Балнеоложки (с елементи на СПА) туризъм.*
- *Спортно-риболовен туризъм и др.*
- Развитие на туристическата инфраструктура в обхвата на:
 - Нови, с високо качество, места за настаняване.
 - Атракции, свързани с развитието на туризма (събори, местни празници, запазени автентични обичаи, фолклор и др.).
 - Съпътстваща развитието на туризма инфраструктура – в т.ч. пътища до туристически обекти, еко - и туристически пътеки и др.
 - Виртуален туристически информационен център и др.
 - Организиране на други събития и мероприятия с местно и регионално значение, които допринасят за развитието на туризма.
- Рекламирање на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения.
- Междубщинско сътрудничество със съседни общини в сферата на туризма и др. Партньорството със съседни общини за разработване на общи туристически маршрути, обща реклама и изпълнение на проекти за устойчив туризъм.

Въпреки слабото развитие на туристическата функция на община Рудозем, има идеи за развитие на туризма в общината, които са заложиени в някои програмни документи на общината. Така например, един от приоритетите, заложиени в приетата *Програма за управление на община Рудозем – мандат 2019-2023 г.* е *„Опазване и надграждане на природното и културно-историческото наследство“*. Именно някои от природните ресурси и обекти и събития свързани с културно-историческото наследство са и ресурс за развитие на познавателен, еко и културен туризъм.

В Програмата за развитие на туризма, освен проекти и проектни идеи с инвестиционен характер се предвиждат и меки мерки, свързани с организиране на събития и мероприятия с местно значение, реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения и др.

В нея следва да бъдат включени конкретни проекти, включващи мероприятия и дейности за:

- изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти.
- изграждане и функциониране на общински туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите.

В един от приоритетите на ПИРО – Рудозем 2021-2027 (П.1. „*Постигане на балансиран, устойчив растеж чрез прилагане на иновативни подходи за утвърждаване на водещите функции на традиционни икономически сектори и икономически дейности и развитие на нови функции в сферата на туризма и отдиha*“) е формулирана *Стратегическа цел 1.4. „Устойчиво развитие на туризма“*, включваща три мерки:

- **М.1.4.1. Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите.**

- **М.1.4.2.** Развитие на природни, исторически, културни и други атракции, свързани с туризма.
- **М.1.4.3.** Модернизация на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура.

Проектни идеи има и по Стратегическа цел СЦ 4.4. „Разширяване на междуобщинското сътрудничество“ по Приоритет 4, които са насочени към изграждане на междуобщинската зона за туризъм съвместно с община Мадан. Конкретните мерки и дейностите, включени в тях са намерили място в Индикативния списък с приоритети, специфични цели, мерки и дейности (проектни идеи) представени в *Приложение 1* на ПИРО. Същите са отразени в таблица 32, която е извадки от самия Индикативен списък.

Таблица 32 . ПРОЕКТНИ ИДЕИ, СВЪРЗАНИ С РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Проектна идея
Приоритет 1: Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване на водещите икономически функции		
Специфична цел 1.4. „Развитие на устойчив туризъм“		
Приоритет 1	Мярка 1.4.1. Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите	
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.1	1.4.1.1. Разработване на общинска стратегия за развитие на устойчив туризъм
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.1	1.4.1.2. Създаване на консултативен съвет по туризъм
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.1	1.4.1.3. Разработване на междуобщински маркетингови и рекламни стратегии и програми за съвместни туристически дейности с общините от туристически подрайон Средни Родопи
Приоритет 1	Мярка 1.4.2. Развитие на природни, исторически, културни и други атракции, свързани с туризма	
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.1. Социализиране на природни забележителности за целите на туризма
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.2. Проучвания, консервация и експониране на археологически ареали "Козник" и "Циганско градище"
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.3. Благоустрояване на пещера "Голяма Боевска дупка"
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.4. Разкриване на музейно-етнографска и археологическа експозиция в гр. Рудозем

Приоритет	Мярка	Проектна идея
Приоритет 1	Мярка 1.4.3. Модернизация на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура	
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.3	1.4.3.1. Стимулиране на инвестиционния капитал за изграждане на нова туристическа инфраструктура;
Приоритет 1	Мярка 1.4.3	1.4.3.2. Изграждане на места за настаняване (хотели) от средна и висока категория в гр. Рудозем
Приоритет 1	Мярка 1.4.3	1.4.3.3. Изграждане на туристически и екопътеки в междуобщинската зона за туризъм (заедно с община Мадан - в района на местност "Кичика")
Приоритет 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции		
СЦ 4.4 „Разширяване на междуобщинското сътрудничество		
Приоритет 4	М.4.4.1. Сътрудничество със съседните общини в сферата на туризма	
Приоритет 4	Мека мярка .4.4.1.	4.4.1.1. Разработване на междуобщинска програма с община Мадан за обща туристическа зона

Реализацията на посочените в таблица 32 проектни идеи, допълнени с конкретни проекти от Общинската програма за развитие на туризма ще способства за развитие на туристическата функция на общината. Това ще е свързано с пълноценното представяне на природните дадености, културно-историческото наследство, живите традиции и автентичен фолклор, чрез създаване на модерна визия за устойчиво развитие на сектора.

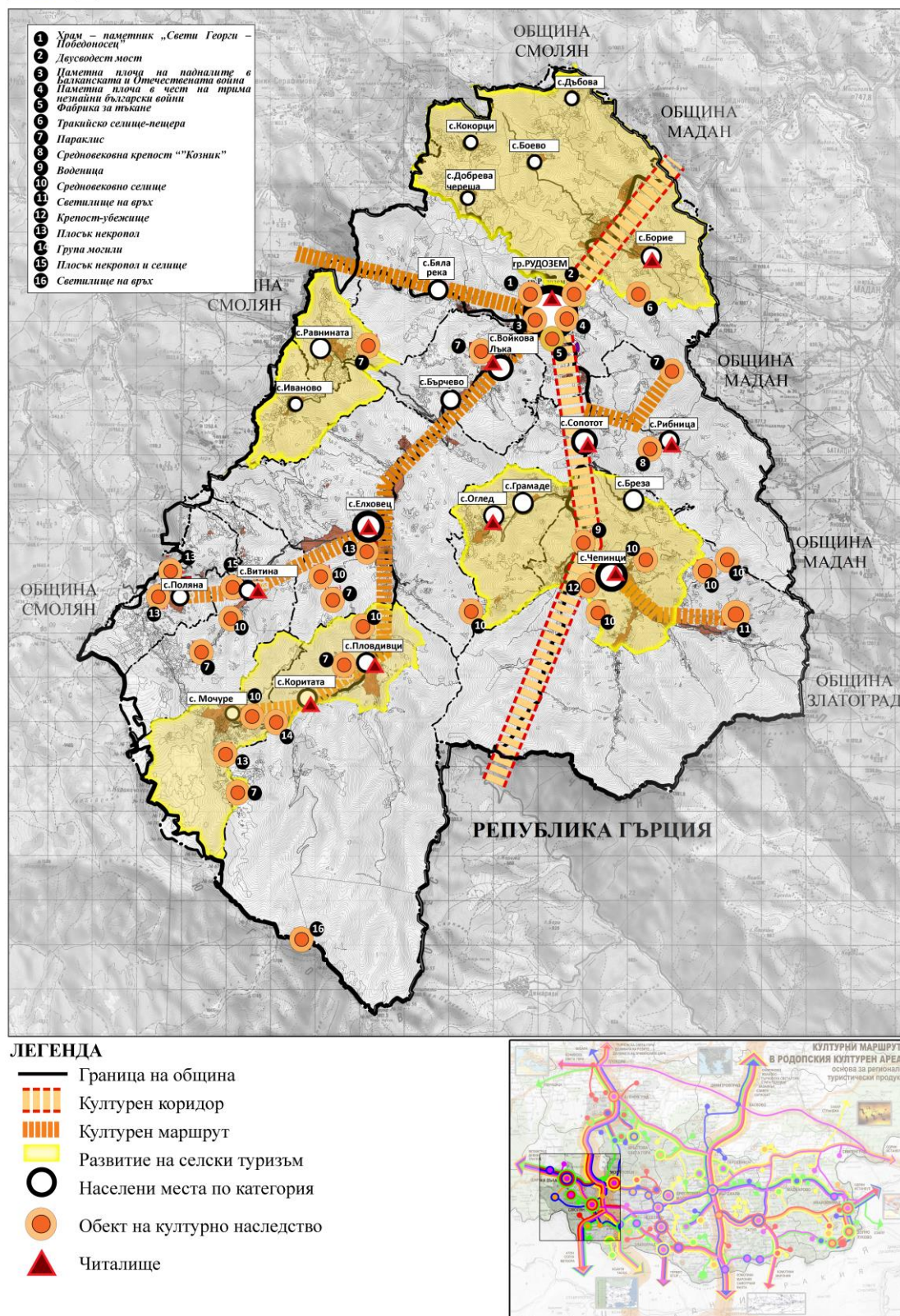
Очакваните резултати от изпълнението на бъдещата Общинска програма за развитие на туризма в община Рудозем могат да бъдат в следните основни направления:

- Увеличаване на броя на туристите в общината.
- Увеличаване на приходите от туризъм.
- Разпознаваемост на община Рудозем като туристическа дестинация за предлагане на специфични туристически продукти.
- Създаване на активен туристически бранш.
- Популяризиране на значими за общината културно-исторически обекти и събития, свързани с традициите и културните атракции в населените места.
- Подобряване качествата на туристическата и съпътстващата туризма инфраструктура и др.
- Засилване на приноса на туристическия сектор като източник в данъчните приходи в общинския бюджет (чрез повишаване на размера на събраните средства от туристически данък) и др.

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

КОНЦЕПЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Фиг.18. РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗЪМ

VII. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ

7.1. Значение на информираността, публичността и партньорството

ПИРО може да бъде ефективен инструмент за управление и пълноценно развитие на община Рудозем единствено при активен обмен на идеи и координирани действия между всички заинтересовани страни по време на двата разграничени етапа от ПИРО – разработването и реализацията на документа. Коректното публично представяне на пълният набор информация е предпоставка за формирането на партньорства и повече възможности за съвместно действие.

Законът за регионалното развитие и прилежащият му правилник за неговото прилагане, определят търсенето на партньорство, публичност и прозрачност като ръководен принцип на разработването и реализацията на ПИРО. Кметът на общината и общинският съвет са органите, които осигуряват информация и публичност за дейностите по ПИРО.

В рамките на **разработването** на документа, следва да се представят и популяризират работните предвиждания на ПИРО, начините за тяхната реализация и очакваните конкретни ползи за развитието на общината и нейната общност. Различните механизми за представяне на работата по ПИРО насърчават публичното участие и провокират идеите на заинтересованите групи. Отчитането на разнообразните интереси и съображения отвежда до балансиран, реалистичен и отразяващ местната специфика документ. Постигането на обществена ангажираност към ПИРО и припознаването на предвижданията му са шанс за неговото успешно изпълнение.

Реализацията на документа се основава на включените в неговата програма конкретни проекти. Отделните проекти могат да се реализират успешно при концентрация на ресурси и усилия между различни актьори. Разпределението на дейностите и отговорността за значимите проекти между публичния, частния и неправителствения сектор подкрепя изпълнението и устойчивото ползване на резултатите от проекта.

7.2. Осъществяване на дейностите по време на разработването на ПИРО

Информацията по време на разработването на ПИРО е свързана със следните компоненти:

- подготовка, организация и използвани методи за изпълнение на задачите по ПИРО;
- анализ и оценка на съвременната ситуация, предложения за развитие;
- завършен и комплектован документ на ПИРО.

7.3. Осъществяване на дейностите по време на реализацията на плана

Българското законодателство предвижда няколко основни инструмента за управление на реализацията на ПИРО – годишни доклади за изпълнението на ПИРО и последваща оценка на ПИРО. Изброените доклади съдържат информация за

извършения прогрес по ПИРО, несъответствията между планираното и реалното състояние на общината към наблюдавания момент. Необходимо е публичното представяне на докладите, чрез тяхното публикуване на официалната страница на Община Рудозем, както и препращането им на ключовите заинтересовани страни. Препоръчително е провеждането на публични дискусии, на които отговарящите за управлението на плана звена представят основните ограничения за постигане на целите на ПИРО и се обсъждат мерките за преодоляването им.

Следващото проявление на процеса е формирането на оперативни партньорства за реализиране на определените с общинския план приоритетни проекти за реализация. За тази цел, неразделна част от Програмата за реализация е описание на необходимата организационна основа за изпълнение на проектите, обединяваща отговаряща структура и участващи партньори. Наличието на подобна организационна структура позволява непрекъснат обмен на информация и общо използване на ресурсите на определените участници.

Подходящо е отреждането на секция за публикуване на новини, свързани с ключовите проекти по ПИРО, като част от структурата на интернет портала на Общината.

Ефективен инструмент е използването на различни медийни платформи за популяризиране на инициативите.

VIII. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Прогнозираният макар и минимален антропогенен натиск в резултат на ПИРО върху околната среда може да бъде смекчен с поредица от мерки. Те са свързани на първо място с показателите, които са заложи в Плана. Набелязаните мерки са представени по отделни компоненти и фактори на околната среда:

• Атмосферен въздух

Във фаза на строителството на отделните обекти:

Ограничаване изпускането и вторичния унос на неорганизиран емисии на прах в атмосферния въздух при извършване на строителни работи, в това число:

- при провеждане на изкопни работи и транспорт на земни маси, да се изпълняват мерки за системно оросяване на използваните пътища и площадки, както и мерки за предотвратяване нанасянето на прах и кал върху уличната мрежа;
- дейностите по транспортиране, товарене, разтоварване и складиране на прахообразни строителни материали да се извършва при спазване изискванията на ЗЧАВ и наредбите към него;
- изграждане на нови обекти с производствено предназначение да се допуска само в предвидените производствени територии (зони), при спазване на съответствие между вида производство и предвидените в плана категории производствени територии;
- осигуряване на достатъчно разстояние от жилищните зони, при изграждане на нови обекти с неорганизиран (разсредоточени) емисии във въздуха, които не могат да бъдат ограничени, в това число емисии на прахообразни частици от обработката на земеделска продукция (зърно, семена и др.).

Представените проекти за изграждане на промишлени обекти, включващи източници на емисии на замърсители в атмосферния въздух, да осигуряват:

- Недопускане превишаване на нормите за допустими емисии в атмосферния въздух от неподвижни източници, определени с наредбите към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ).
- Организирано изпускане чрез изпускащи устройства (комини) за всички производствени и/или вентилационни газови потоци - носители на емисии, като комините се проектират при спазване изискванията на наредбите към ЗЧАВ.
- Пречистване на отпадъчните газове и/или височина на изпускащите устройства, осигуряващи в резултат на разсейването концентрациите на вредни вещества (замърсители) в приземния слой на атмосферния въздух да не превишават имисионните норми, характеризиращи

качеството на атмосферния въздух, установени с наредбите към ЗЧАВ.

- Максимално ограничаване изпускането на неорганизираните емисии от прах в атмосферния въздух, като проектирането и експлоатацията на площадки и съоръжения за товарене и разтоварване, складиране или преработка на твърди прахообразни вещества да се извършва при спазване на изискванията на ЗЧАВ и наредбите към него.

Във фаза на експлоатация:

- За разрешаване ползването на строежи, представляващи промишлени инсталации и съоръжения, да се изискват резултати от проведени от акредитирани лаборатории измервания на емисиите на замърсителите, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници - горивни (котли) и технологични (производствени инсталации), с цел установяване спазването на нормите за допустимите емисии, съгласно изискванията на ЗЧАВ и наредбите към него.
- След завършване на строителството е необходимо да се стимулират мерки за използване на алтернативни източници на енергия.
- Да се упражнява стриктен контрол върху наличие на топлинна изолация на сградите в съответствие с разпоредбите за енергийна ефективност.
- След приключване на строителния период всички площи, на които са били разположени открити складове за насипни строителни материали и строителни отпадъци да бъдат своевременно и щателно почистени, за да не се допусне появата на прахови емисии от тези площи.
- Да се реализира непрекъснат административен контрол при строителство.

• **Земни недра. Геоложка среда. Подземни води**

В период на строителство на отделните обекти:

- Качествено изпълнение на строителните работи и възстановяване на терена около построените сгради и съоръжения.
- Изграждане и поддържане в изправност на водопроводната и канализационна мрежа.
- Екологосъобразно събиране и третиране на твърди битови отпадъци.

Възможностите за намаляване и/или ограничаване на въздействието върху земните недра се свеждат и до:

- Провеждането на инженерно-геоложки и хидрогеоложки проучвания и изследвания за конкретизиране на условията за изпълнение на изкопите и насипите и за фундиране на съответните сгради и съоръжения, в това число изясняване на геолого-литоложкия строеж, определяне на физико-механичните и деформационни свойства на литоложките разновидности, дълбочината и качеството на подземните води, филтрационните свойства на водоносните колектори и пр.
- Съобразяване на проектите за обекта с резултатите, изводите и препоръките в докладите за инженерно-геоложките и хидрогеоложките проучвания и с изискванията на законовите и нормативните документи.
- Изготвяне на стабилитетни прогнози за устойчивостта на откосите на евентуални дълбоки изкопи.
- Забрана за пряко отвеждане на отпадъчни води в земните недра и подземните води.

- **Повърхностни води**

За ограничаване замърсяването на повърхностни водни обекти с отпадъци и отпадъчни води да се спазват забраните по чл. 143 т. 3 и чл.146 ал.1 от Закона за водите.

Да се спазват приложимите мерки заложи в ПУРБ 2016-2021г. и ПУРН 2016-2021г. , включително и мерките от ЕО на ПУРБ и ПУРН.

Във фаза на строителството

- Приоритетно да се извърши рехабилитация на водопроводната система, за да се предотвратят загуби на питейна вода. Да се довърши строителството на канализационна система в населените места в общината и реконструкция, рехабилитация и строителство на ПСОВ, там където е необходимо.
- Да се осигури целогодишно водоснабдяване всички населени места в общината.
- Правото за ползване на повърхностни водни обекти за заустване на пречистените отпадъчни води да се преведе в съответствие с разпоредбите на Закона за водите и съответните подзаконовни нормативни актове, съобразяване с издаденото актуализирано Разрешително за заустване на отпадъчните води - БДДР и посочените в него емисионни норми.
- Непрекъснато провеждане на мониторинг по План за собствен мониторинг, с цел набелязване на необходимите мероприятия за достигане на емисионните норми.

Във фазата на експлоатация:

- По време на експлоатация да се подържат в техническа и експлоатационна изправност водоснабдителната система, канализационната система и пречиствателните съоръжения.
- Третиране на отпадъчните води до необходимите изисквания на действащото законодателство.
- Осигуряване ефективен контрол и управление на водите.
- В обхвата на крайбрежните ивици да не се допуска застрояване и дейности по чл. 134 от Закона за водите, освен изграждане на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения.

- **Отпадъчни води**

- Да се спазват забраните по чл.143, чл.146 и чл. 149 от Закона за водите.
- Правилата за прилагане на плана изискват от последващите подробни устройствени планове изработване на схеми за канализация на населените места.

- **Почви**

На етап проектиране (изготвяне на проекти) за обекти извън съществуващите регулационни граници на населените места да се изисква информация (справка) от Министерство на енергетиката относно местоположението на обекта спрямо находища за открит добив на подземни богатства, включени в Националния баланс на запасите и ресурсите на подземни богатства, както и спрямо предоставени площи за търсене и/или проучване на подземни богатства.

Във фаза на строителството:

- Хумусният пласт, отделен при строителството, трябва да се депонира отделно и да се използва по предназначение.
- Оформяне на алеи и вътрешни пътища за транспортни средства, като се ограничат с видими бордюри.
- Мерки за недопускане на течове на нефтопродукти и замърсяване на почвата от аварийни ситуации. При аварийни локални разливи да се отстраняват замърсените почви и да се третират като опасен отпадък. Да се предават на лицензирана фирма за обезвреждане.
- Предотвратяване замърсеността на почвата с отпадъци при неправилното им временно съхранение. Необходимо е да се възстановят всички съседни площи, евентуално нарушени от строителството, както и временните площадки в рамките на отредения терен.
- Всички технологично свободни пространства трябва да се оформят като зелени площи с подходяща растителност, съгласно изготвените проекти за паркоустройство на терена.
- Прилагане на мерки за предотвратяване на вредни изменения, застрашаващи почвата.
- Прилагане на мерки за недопускане на замърсяване или увреждане на почвата в съседните поземлени имоти.

Във фаза на експлоатацията

- Опазване на почвата от замърсяване с нефтопродукти при аварии с транспортна техника, като се отстранява замърсената почва.
- Предотвратяване замърсеността на почвата с отпадъци при нерегламентираното им изхвърляне и съхранение.
- Прилагане на добрите земеделски практики от земеделските стопани.

• **Биоразнообразие**

По време на строителство и експлоатация:

- За подходящи местообитания на видовете предмет на опазване обитаващи местообитания извън границите на защитената зона.

По време на строителството:

- Подходящи местообитания, с които външните граници на устройствените зони граничат.
- Да се спазват стриктно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците и под-законовите нормативни актове за неговото прилагане.

По време на експлоатация:

- Предотвратяване разпространението на чужди инвазивни видове храсти и дървета в района, (Съгласно Списъка на инвазивните и потенциално инвазивните чужди видове висши растения за България), които могат да навлязат и постепенно да подменят видовата структура на коренната растителност характерна за хабитатите в защитената зона.

• **Ландшафт**

Разработване на ландшафтно-устройствени проекти за възстановяване и рекултивация на нарушени ландшафти в урбанизираните и производствени зони, на територията на съответния обект и контактната му зона.

- **Културно-историческо наследство**

- По време на строителството на отделните обекти да се спазват заложените мерки за опазване на културното наследство.
- Да се спазят изискванията на чл. 83, чл.93, чл. 94, чл. 97 от ЗКН за опазване, идентифициране и съхранение на културните ценности, както и чл. 158 ал.1 за предаване на движимите археологически ценности в РИМ. При откриване на структури и находки, които имат признаци на културни ценности, да се спазва чл. 160 ал.1 и 2 от ЗКН, съответно чл. 72 и 73, при което строителните дейности се спират и се изчакват указанията на експертите от РИМ и НИНКН.

- **Отпадъци**

В период на строителство

- Битови отпадъци да се събират в контейнери, обезвреждат с вар или хлорна вар и се предават за депониране.
- Строителните отпадъци да се събират разделно в зависимост от състава си и временно да се съхраняват на строителната площадка на определените за целта места. Да се спазва йерархията при третиране на строителните отпадъци, да се предават за рециклиране и оползотворяване, или да се използват за строителство на пътища или в краен случай, нерециклируемата част от строителните отпадъци, съгласувано с общината, временно да се съхраняват на отредената площадка за временно съхраняване на СО.
- Производствените неопасни и в малки количества опасни отпадъци да се предават на лицензирани фирми за рециклиране или обезвреждане.

В период на експлоатация

- Предимно битови отпадъци. Спазване изискванията на нормативната уредба за управление на отпадъците.
- Осигуряване ефективен контрол и управление на отпадъците.
- Прилагане на ефективни мероприятия, довеждащи до намаляване количеството на образуваните отпадъци.

- **Шум, Вибрации, Електромагнитни лъчения**

- Да се спазва стриктно работното време. Да се използва съвременна строителна и транспортна техника и осигуряване на добра организация на строителната дейност.
- В период на експлоатация Съблюдават изискванията на Наредба №6 от 26.06.2006 относно показателите за шум в околната среда.
- По време на експлоатация - няма източници на вибрации в околната среда.
- Необходимо е по-подробна и актуална информация за поддържане на списъка на предавателите, ел. подстанции, високо волтовите електропроводи, местоположението, мощност и др., които в следващите, подробни фази на планиране да намерят отражението им.

При проектиране на промишлени и други инсталации и/или съоръжения с източници на шум, да се осигурява недопускане при експлоатацията им на превишаване на граничните стойности за нива на шум в околната среда, както следва:

- еквивалентното ниво на шума по границата на промишлената площадка (имота) да не превишава граничната стойност за ниво на шум за производствено-складови територии и зони;
- еквивалентното ниво на шума в мястото на въздействие (пред най-близките до строежа жилищна или обществена сграда, сграда за отдих и др.) да не превишава граничната стойност за ниво на шум за съответната територия и зона;
- за разрешаване ползването на строежи, представляващи промишлени инсталации и съоръжения, да се изискват резултати от проведени от акредитирани лаборатории измервания на показателите за шум в околната среда, по утвърдена методика на МОСВ.

• **Химикали**

- При планирането на нови инвестиционни предложения за изграждане на нови предприятия/съоръжения с нисък и висок рисков потенциал.

• **Природни ресурси**

- Да не се допуска преразход на инертни материали, вода, горива и др. спомагателни материали.

• **Здравно-хигиенни условия на средата**

- Всички строително-ремонтни дейности да бъдат съобразени с НАРЕДБА № 2 от 22.03.2004 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи - Приложения № 1 -5 към чл. 2, ал. 2. и НАРЕДБА № 4 от 27.12.2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството.
- Намаляване на праховите емисии чрез напръскване с вода на местата, от които се вдига прах (при сухо време и вятър). Използване на централизирано приготвени в бетоновия възел бетони и разтвори и машинното им полагане.
- Да не се допускат разливи на нефтопродукти. При случай на разлив да се вземат незабавни мерки за неговото локализиране, отстраняване и транспортиране на подходящи депа.
- След приключване на строително-монтажните работи, местата на временните открити складове за строителни материали следва да бъдат почиствани. С това ще се спре емитирането на прах в атмосферния въздух при сухо и ветровито време.
- Поддържане в изправност оптимално натоварване на строителните машини с цел от една страна намаляване на количествата на ауспуховите газове, а от друга на шума и вибрациите.
- Режимът за труд и почивка при вибрационно въздействие да се изгражда

така, че сумарната експозиция за смяна (за контакт с вибрации) да не надвишава 90-120 тт.

- Да не се допускат строително-монтажни работи през нощта.
- Във всички професионални дейности задължително да се използва подходящо за сезона работно облекло, лични предпазни средства при наличие на вредни фактори на работната среда (противопрахови маски, шумозатлушители, противовибрационни ръкавици) и осигури рационален режим на труд и почивка.

По време на експлоатация на отделните обекти:

- Изграждане на модерна и комфортна среда за обитаване, труд и обслужване.
- Осигуряване на достатъчни количества вода за питейно-битови нужди.
- Да се извърши мониторинг на водите.
- Да се осигури медицинско обслужване.

• **Природни рискови фактори**

- Функционалното зонироване е съобразено с новите норми за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони.
- За намаляване на сеизмичния риск чрез устройствени решения е препоръчително обновяване на амортизирания сграден фонд.
- Необходимо отделните инвестиционни предложения и намерения да се съобразят с функционалното предназначение на зоната.
- Необходимо е да се предвидят системи за аварийни ситуации и бързо действие при възникване на пожар и наводнения.

• **Здравословни условия на селищната среда**

- Осигуряване на микроклимата в населените места курортните и вилни зони, достъп за всички хора.
- Организация на строителните дейности и въвеждане на етапен план за реализация.
- Регулационно отреждане на местата за паркиране с означаване на капацитета.
- Прилагане на административно контролни мерки.
- Провеждане на контрол и мониторинг при застрояване, благоустройство и опазване на природните дадености.

• **Специфични устройствени показатели**

- Ангажиране на съответните органи за контрол.
- Използване на Специфично енергоспестяващо приглушено осветление с цел осигуряване комфорт и на животинския свят в района.

Мерките и условията за предотвратяване, намаляване и възможно най- пълното отстраняване на предполагаеми неблагоприятни последствия се съобразени с мерките заложи в Становище по екологична оценка №1- 2/2012г. на Националния план за действие за енергия от възобновяеми източници 2011-2020 г.

IX. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

7.4. Същност на процеса за наблюдение и оценка на ПИРО – Рудозем 2021-2027

Мониторингът (система за наблюдение, анализ и оценка) на изпълнението на ПИРО е с ясно предназначение и приложение. Със системата за наблюдение и оценка, водеща до определени анализи на процесите по изпълнението на стратегическите цели, на приоритетите и на свързаните с тях мерки, се правят съответните обективни констатации доколко ефикасно и ефективно се използват ресурсите и какъв е ефектът от това.

Мониторинговата система налага определено взаимодействие на участниците в реализацията на ПИРО (основно различни институции, НПО сектора и на първо място – Общинската администрация). Важно изискване на обективност на резултатите от наблюдението и оценките на ПИРО е и подборът на информационните показатели. Те следва да бъдат информационно обезпечаеми. Резултатите от наблюдението и анализите на изпълнението трябва да бъдат публично достояние. Същите трябва да бъдат отразени и в *годишните доклади*, както и в Междинната оценка за изпълнение на ПИРО. Същите се изготвят от Общинската администрация и се представят от кмета на общината за приемане от Общинския съвет.

Резултатите от наблюдението и оценката на изпълнение на ПИРО – Рудозем 2021-2027 г. до голяма степен се основават на степента на достигане на целевите стойности на заложените *индикатори за ресурс и за резултат*. Тези резултати се използват при подготовката на *Междинната* и на *Последващата* оценки за изпълнение на ПИРО.

7.5. Отговорни структура (участници) в процеса на наблюдение и оценка

В частта на ПИРО (*м. 2.8.*), в която се анализира и оценява административния капацитет на община Рудозем са посочени ангажиментите на управленските органи и на структурите от общинската администрация в процеса на реализация на плана. Съгласно действащата нормативна уредба на регионалното развитие преки ангажименти и отговорности и в процеса на наблюдение, анализ и оценки на изпълнението му имат органите на местната власт.

От структурите на местната власт това са:

- *Общинският съвет*. Той е ръководния орган, имащ отношение към цялостния процес на реализация на ПИРО, в т.ч. и в процеса на наблюдение и оценка. В общинския съвет се разглеждат предложените от Кмета на общината резултати от мониторинга на ПИРО. Общинският съвет, освен приемане на ПИРО, обсъжда и приема ежегодните Годишни доклади, Междинната и Последваща оценка за изпълнение на плана.

- *Кметът на общината.* Той организира процесът на наблюдение, анализ и оценка на изпълнението на ПИРО. Основните инструменти за това са индикаторите на наблюдение, на базата на които се изготвят Годишните доклади, представени за обсъждане и приемане от Общинския съвет. Такъв доклад не се представя за първата година от програмния период, т.е. за 2021 г.
- *Структури на общинската администрация.* Основни ангажменти към изпълнението на ПИРО, в т.ч. и в процеса на наблюдение и оценка имат звената от *Специализираната администрация* и частично - някои звена от *Общата администрация*. Същите са посочени в частта Административен капацитет от Аналитичната част на ПИРО. Тези звена на Общинската администрация осъществяват комуникация и с останалите участващи страни – неправителствен сектор, бизнеса и др. Общинската администрация има ангажимент и по осигуряване на информацията (извън общината) по информационното осигуряване на индикаторите за реализация на стратегическите цели, приоритетите и мерките на ПИРО.

7.6. Основни инструменти на системата за анализ и оценка на ПИРО

Както бе отбелязано, основен инструмент на системата за анализ и оценка на ПИРО е предварително определената система от индикатори. Същите се използват за изготвяне на няколко вида доклади, а именно:

- *Годишни доклади за изпълнение на ПИРО.*
- *Доклад за междинна оценка на изпълнение на ПИРО.*
- *Доклад за последваща оценка на ПИРО.*

Системата от индикатори за отчитане степента на изпълнение на ПИРО включва два вида:

- Индикатори за продукт.
- Индикатори за резултат.

Индикаторите за отчитане на изпълнение на заложените в ПИРО приоритети и мерки намират приложение и при досега действащите планови и стратегически документи на регионалното развитие – Областните стратегии и Общинските планове за развитие. В този смисъл може да се твърди, че има практика по тяхното определяне (формулиране) и прилагането им за отчитане степента на изпълнение на мерките, включени в съответните приоритети на посочените документи.

Важно условие за индикаторите (за продукт и за резултат) е да бъдат количествено измерими с цел обективност на оценките за изпълнение на

стратегическите цели, приоритетите и мерките, заложи в стратегическата част на ПИРО.

Първият тип индикатори – за *продукт*, отчитат как заложените интервенции по отделните стратегически цели и приоритети на плана се обезпечават и отчитат с количествени измерители (брой, относителен дял, километър, стойност в хил. лв. и др.). Индикаторите за продукт се предлагат не за всяка конкретна проектна идея или проект, а за съответната мярка. По отделните мерки се предлагат от един до няколко индикатора, които са приложими от съвкупното реализиране на проектните идеи или конкретните проекти. Крайната цел от прилагането на този тип индикатори е да се оцени какво е прякото въздействие в съответната област на социално-икономическото и инфраструктурно развитие и опазването на околната среда в общината.

Вторият тип индикатори – за *резултат*, са предназначени за отчитане на постигнатите резултати от реализацията на съответния приоритет на ПИРО. Неговите измерители се отличават от тези, прилагани при индикаторите за продукт. Те имат базова и целева стойност, която се отнася за постигнатия резултат в края на програмния период.

Във времеви аспект индикаторите за резултат имат базови и целеви стойности. Чрез тяхното прилагане се измерва степента на постигане на стратегическите цели и на включените в тях приоритети на ПИРО.

➤ **Източници на информация**

При определяне на базовите стойности на индикаторите за мониторинг на ПИРО се ползва надеждна информация, която трябва да бъде от официализирани информационни източници. Такива са данни от информационните масиви на НСИ, Областни дирекции „Земеделие“, Регионални управления по образование, Регионални здравни инспекции, Областни пътни управления. Важен информационен източник е и общинската администрация на съответната община. От посочените и други информационни източници и използвана информация за разработване на аналитичната част на ПИРО – Рудозем 2021-2027.

Индикаторите за продукт и за резултат със съответните стойности са представени съобразно матрицата, заложи в Методическите указания за разработване на ПИРО в програмния период 2021 -2027 г. За ПИРО – Рудозем 2021-2027, същите са представени в две приложения – Приложение 3 (индикатори за продукт) и Приложение 3-А (индикатори за резултат).

Х. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- 1. ОПР на община Рудозем.*
- 2. ОУП на община Рудозем.*
- 3. Бюджета на община Рудозем за 2018-2020.*
- 4. Секторни стратегически, планови и програмни документи на община Рудозем.*
- 5. Статистическа и оперативна информация от Общинска администрация.*
- 6. Национален статистически институт.*
- 7. ОД "Земеделие".*

XI. ПРИЛОЖЕНИЯ

- **Приложение 1:** Програма за реализация на ПИРО –Рудозем за периода 2021-2027г. Индикативен списък с описание на предвидените мерки и дейности.
- **Приложение 2:** Индикативна таблица
- **Приложение 3:** Индикатори за продукт
- **Приложение 3-А:** Индикатори за резултат
- **Приложение 4 :** Визия за Община Рудозем

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО –РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027Г.
ИНДИКАТИВЕН СПИСЪК С ОПИСАНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ.

Приложение №1

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1. Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване на водещите икономически функции								
СЦ 1.1. „Подкрепа на предприемаческата активност за създаване на нови иновативни малки и средни предприятия“								
Приоритет 1	Мярка 1.1.1. Стимулиране на местното предприемачество							
Приоритет 1	Мярка 1.1.1	1.1.1.1.Инвестиции за подобряване на производствения капацитет и увеличаване на експортния потенциал на предприятията в общината	Преходен, в процес на реализация	Зона 1	506,4	ОПИК/частно финансиране	2021-2027	
Приоритет 1	Мека мярка 1.1.1	1.1.1.2.Развитие на архитектурни и инженерни дейности в проектирането на енергоефективни сгради	Преходен, в процес на реализация	Зона 1	125,0	ОПИК/частно финансиране	2021-2027	Д-ция "СБТ"
Приоритет 1	Мярка 1.1.1	1.1.1.3. Проектиране и изграждане на предприятие за бутилиране на минерална и на изворна вода в гр. Рудозем		Зона 1	200,0	ОПИК/частно финансиране	2023-2026	Д-ция "СБТ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1	Мярка 1.1.1	1.1.1.4.Повишаване на конкурентоспособността на съществуващи предприятия чрез въвеждане на иновативни технологии и оборудване		Зона 1	2000,0	ОПИК/частно финансиране	2021-2027	Дирекция „СБТ“
Приоритет 1	М. 1.1.2. Създаване на публично-частни партньорства и инициативи за икономическо развитие							
Приоритет 1	Мека мярка 1.1.2	1.1.2.1.Разработване на общинска стратегия за развитие на публично-частно партньорство в областта на туризма и на термоминералните води	Изготвяне на документ		10,0	ОБ	2023	СА
Приоритет 1	Мека мярка 1.1.2	1.1.2.2. Изработване на маркетингов профил на община Рудозем			15,0	ОБ	2021-2027	СА
Приоритет 1	Мека мярка 1.1.2	1.1.2.3.Изграждане на високотехнологична индустриална зона за развитие на водещи, перспективни производства на общината,, включваща: - Изследователско-лабораторен център; - Инкубатор за МСП; - Нови високотехнологични предприятия, вкл. с привлечени чужди		Зона 1	18 000,0	Публично-частно партньорство (частни инвестиции, ОПИК, община с апортна вноска с терен)	2021-2027	Общинска администрация

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		инвестиции; - Предприятия, обслужващи функционирането на зоната;						
СЦ 1.2 „Повишаване на конкурентоспособността чрез привличане и задържане на инвеститорите в секторите на растеж (преработваща промишленост, туризъм, , горско и ловно стопанство)“								
Приоритет 1	Мярка 1.2.1. Създаване, промоциране и подкрепа на местни иновационни стратегии							
Приоритет 1	Мека мярка 1.2.1	1.2.1.1. Провеждане на активен маркетинг на икономическия потенциал на общината	орг. дейност		15,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "СА"
Приоритет 1	М 1.2.2. Популяризиране на общината като място за развитие на бизнес							
Приоритет 1	Мярка 1.2.2.	1.2.2.1.Провеждане на активна реклама на икономическия потенциал на общината			15	ОБ	2021-2027	Д-ция "СА"
СЦ 1.3. „Развитие на конкурентни сектори, базирани на местни ресурси – биологично земеделие и животновъдство, ,ВЕИ, дейности ,развивани на базата на термо-минералните води и др.“								
Приоритет 1	М.1.3.1.Развитие на високопланинско биологично земеделие и животновъдство;+А36							

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1	Мека мярка 1.3 1	1.3.2. Разработване на програми за финансиране на земеделски производители за насърчаване развитието на биологично земеделие.	орг. дейност		5,0	ОБ	2021-2027	СА
Приоритет 1	Мека мярка 1.3 1	1.3.1.2. Административна подкрепа при стартиране на инициативи за екологично земеделие	Адм. обслужване		0	ОБ	2021-2027	Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мека мярка 1.3 1	1.2.1.3. Оказване на административна помощ на земеделски производители за развитие на биологично картофопроизводство и други видове продукция	Адм. обслужване		0	ОБ	2021-2027	Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мека мярка 1.3 1	1.3.1.4. Създаване на животновъдни ферми за отглеждане на традиционно за Родопите говедовъдство, овцевъдство и пчеларство	не		120,0	Публ.- часно партньорство	2021-2027	
Приоритет 1	М.1.3.2. Ефективно използване на природния (водния потенциал вкл. минералната вода) и поземлените ресурси на общината+А11							
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.1. Инвестиране в нови геоложки проучвания за нови сондажи на термо-минерални води	не	Зона 1	80,0	ЕФ/ОБ/	2021-2027	Отдел "ПРП"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.2. Изграждане на производствена и транспортно-логистична зона в близост до трасето на ГКПП -Рудозем – Ксанти	не	Зона 4	500,0	ЕФ	2022-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.3. Изграждане на базова инфраструктура в бъдещата високотехнологична индустриална зона	не	Зона 1	2000,0	Публично-частно партньорство	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.4. Благоустрояване на речни корита и прилежащите им територии за използването им за отдих и рекреация на населението;	не	Зона 3	100,0	ЕФ/ОБ/	2021-2027	Д-ция "СБТ"
Приоритет 1	Мека мярка 1.3.2	1.3.2.5. Координиране на общинската горска политика с ДП ДГС „Смилян“	орг. дейност		0	ОБ / ДП ДГС „Смилян“	2021-2027	Д-ция "СБТ"
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.6. Залесяване на свободни терени от горския фонд.	не		10	Горско стопанство	2021-22027	Д-ция "СБТ"
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.6.Организиране на логистика (изкупвателни пунктове, и малки преработващи производства) на горски плодове, билки билки, гъби и други други съпътстващи горското стопанство дейности	не		20,0	частен бизнес	2021-2027	Отдел "ПРП"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1	Мярка 1.3.2	1.3.2.7. Зарибяване на водоеми с подходящ зарибителен материал	не		30,0	Публ.- часно партньорство	2021-2027	ловно-риб. д-во
СЦ 1.4. Устойчиво развитие на туризма								
Приоритет 1	Мярка 1.4.1. Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите							
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.1	1.4.1.1. Разработване на общинска стратегия за развитие на устойчив туризъм	Създаване на стратегически документ		10,0	ОБ	2021-2022	СА
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.1	1.4.1.2. Създаване на консултативен съвет по туризъм;	орг. дейност		0,0	ОБ	2022	СА
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.1	1.4.1.3. Разработване на междуобщински маркетингови и рекламни стратегии и програми за съвместни туристически дейности с общините от туристически подрайон Средни Родопи;	орг. дейност		20,0	ОБ	2021-2023	СА
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.1	1.4.1.4. Участие в регионални, национални и международни туристически борси, научни конференции, изложения и панаири;	орг. дейност		30,0	ОБ	2021-2027	СА

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1	Мярка 1.4.2. Развитие на природни, исторически, културни и други атракции, свързани с туризма							
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.1. Социализиране на природни забележителности за целите на туризма	не		50,0	ЕФ/ОБ/	2021-20227	СА
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.2. Проучвания, консервация и експониране на археологически ареали "Козник" и "Циганско градище"	не		80,0	ЕФ/ОБ/	2021 - 2027	Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.3. Благоустрояване на пещера "Голяма Боевска дупка"	не		30,0	ЕФ/ОБ/	2021 - 2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мярка 1.4.2	1.4.2.4. Разкриване на музейно-етнографска и археологическа експозиция в гр. Рудозем	не	Зона 1	100,0	ЕФ/ОБ/	2025-2027	Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мярка 1.4.3. Модернизация на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура							
Приоритет 1	Мека мярка 1.4.3	1.4.3.1. Стимулиране на инвестиционния капитал за изграждане на нова туристическа инфраструктура;	Улеснено админстр. обслужване		15	Публ.- часно партньорство	2021-2027	Д-ция "Правно норм. облсл...."
Приоритет 1	Мярка 1.4.3	1.4.3.2. Изграждане на места за настаняване (хотели) от средна и висока категория в гр. Рудозем	не	Зона 1	1000,0	частни инвестиции	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мярка 1.4.3	1.4.3.3. Изграждане на туристически и екопътеки в междубщинската зона за	не	Зона 3	100,0	ЕФ/ОБ/	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		туризъм (заедно с община Мадан -в района на местност "Кичика")						
Приоритет 1	Мярка 1.4.3	1.4.3.4. Изграждане на съпътстваща туристическа инфраструктура до природни забележителности (заслони, беседки, пейки, указателни табели и др.	не		40,0	ЕФ/ОБ/	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 1	Мярка 1.4.3	1.4.3.5. Изграждане на крайпътни туристически обекти (мотел, заведение за хранене и др.) по пътя за ГКПП "Рудозем - Ксанти"	не	Зона 4	350,0	Публично - частно партньорство	2021,2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
П. 2, „Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“								
Приоритет 2	СЦ 2.1 „Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение“							
Приоритет 2	М 2.1.1. Прилагане на съвременни форми на обучение в общото образование							
Приоритет 2	Мека мярка 2.1.1	2.1.1.1. Въвеждане на дуално обучение и създаване на STEM среда в средните училища	орг. дейност		50	Програма за образование	2021-2027	СА
Приоритет 2	Мека мярка 2.1.1	2.1.1.2. Провеждане на квалификационни курсове с учители за STEM образование	орг. дейност		50,0	Програма за образование	2021-2027	СА
Приоритет 2	Мека мярка 2.1.1.	2.1.1.3. Оборудване на училищата с технически средства за въвеждане на	орг. дейност		80,0	Програма за образование	2021-2027	Отдел "ПРП"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
		иновативни форми и методи на образователния процес						
Приоритет 2	М 2.1.2. Провеждане на политики за пълен обхват в предучилищното и училищното образование на децата							
Приоритет 2	Мека мярка 2.1.2	2.1.2.1.Осигуряване на условия за продължаващо обучение в средната образователна степен	орг. дейност		0	Програма за образование	2021-2021	СА
СЦ 2.2. „Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда“								
Приоритет 2	М.2.2.1. Обучение през целия живот;							
Приоритет 2	Мека мярка 2.2.1	2.2.1.1.Обучителни курсове за квалификация и преквалификация на безработни лица	орг. дейност		70,0	ОПРЧР	2021-2027	СА
Приоритет 2	Мека мярка 2.2.1	2.2.1.2. Обучение на младежи за предприемачество	орг. дейност		30,0	ОПРЧР	2021-2027	СА
Приоритет 2	М. 2.2.2. Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила							
СЦ 2.3. „Предоставяне качествени бюджетни услуги в сферата на здравеопазването, социално подпомагане, културата и спорта“.								
Приоритет 2	М. 2.3.1. Подобряване достъпа до специализирана извънболнична помощ за населението от селата в общината;							
Приоритет 2	Мярка 2.3.1.	2.3.1.1. Организиране на периодични профилактичен скрининг за социално значими болести	орг. дейност		0	РЗИ - Смолян	2021-2027 г.	СА

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 2	М 2.3.2. Осигуряване на условия за социално подпомагане на уязвими групи и лица в неравностойно положение							
Приоритет 2	Мярка 2.3.2	2.3.2.1 Участие на община Рудозем в Национални програми за подпомагане на лица в риск и неравностойно положение	не		200,0	НП на МТСП	2021-2027	СА
Приоритет 2	М 2.3.3 Подкрепа за културни институции							
Приоритет 2	Мярка 2.3.3	2.3.3.1. Подобряване материалната база на читалищата, развиващи активни форми на самодейно любителско творчество	да		100,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "Правно норм. обл...."
Приоритет 2	М 2.3.4. . Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство							
Приоритет 2	Мярка 2.3.4	2.3.4.1. Организиране, популяризиране и утвърждаване на ежегодно културно събитие - емблема на културното наследство на община Рудозем	орг. дейност		50,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "ПНООПОКЗ и СД"
Приоритет 2	Мека мярка 2.4.3	2.3.4.2.Обогатяване и популяризиране на общинския културен календар	орг. дейност		15	ОБ	2021-2027	Д-ция "ПНООПОКЗ и СД"
Приоритет 2	Мека мярка	2.3.4.3. Организиране на ежегоден Фестивал на таланта	орг. дейност		40,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "ПНООПОКЗ и

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
	2.4.3.	на рудоземчани - 1 април.						СД
Приоритет 2	М 2.3.5. Изграждане на нова и подобряване качествата на съществуващата спортна инфраструктура							
Приоритет 2	Мярка 2.3.5	2.3.5.2. Изграждане на спортни площадки върху рекултивирания терен на хвостохранилището в гр. Рудозем	не	Зона 1	600,0	ЕФ/ОБ	2021-2027	Отдел "ПРП"/Д-ция "СБТ"
Приоритет 2	Мярка 2.3.5	2.3.5.2. Подобряване качествата на училищната спортна база	да		70	ЕФ/ОБ	2021-2027	СА
П. 3. „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени“								
Приоритет 3	СЦ 3.1. „Пестеливо използване на природните ресурси“							
Приоритет 3	М 3.1.1. Съхраняване на наличните земеделски земи;							
Приоритет 3	Мека мярка 3.1.1	3.1.1.1. Създаване на регистър на земеделските земи в общината	орг. дейност		25,0	ЕФ/ОБ	2023-2024	Д-ция "ПНООПОКЗ и СД"
Приоритет 3	М. 3.1.2. Опазване на качествените горски ресурси							
Приоритет 3	Мека мярка 3.1.2	3.1.2.1. Координиране на горската политика по опазване на горите с ТП "ДГС Смилян"	орг. дейност		0	ТП "ДГС Смилян"	2021-2027	Д-ция "ПНООПОКЗ и СД"
Приоритет 3	Мярка 3.1.2	3.1.2.2. Залесяване на незалесени и опороени участъци в горския фонд	орг. дейност		60,0	ТП "ДГС Смилян"	2021-2027	

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 3	Мярка 3.1.2	3.1.2.3. Разкриване на събирателни и изкупвателни пунктове за горски плодове и билки	орг. дейност		30,0	частно финансиране	2021-2027	
Приоритет 3	Мярка 3.2.1	3.2.1.1. Етапно изграждане на лесопарк в землището на гр. Рудозем	не	Зона 1	2400,0	ЕФ/ОБ/КР/РБ	2023-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	М.3.1.3. Опазване и ефективно използване на поземления и водния ресурс (вкл. термо-минералните води)							
Приоритет 3	Мярка 3.1.3	3.1.3.1. Използване на минералните води за балнеолечение	не	Зона 1	960,0	ЕФ/ОБ/КР/РБ	2023-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.1.3	3.1.3.2. Разкриване на минерален плаж	не	Зона 1	300,0	ЕФ/ОБ/КР/РБ	2023-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	СЦ 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“							
Приоритет 3	М 3.2.1. Планово осигуряване на населените места с актуални устройствени планове							
Приоритет 3	Мека мярка 3.2.1	3.2.1.1. Актуализиране на стари, действащи ПУП в съответствие с изискванията на ОУП на общината	орг. дейност		350,0	ОБ	2021-2025	Д-ция "СБТ"
Приоритет 3	Мека мярка 3.2.1	3.2.1.2. Изработване на ПУП на зоните за въздействие	орг. дейност		250,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ"
Приоритет 3	Мека мярка 3.2.1	3.2.1.3. Изработване на ПУП на бъдещия лесопарк в землището на гр. Рудозем	орг. дейност	зона 1	80,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 3	Мека мярка 3.2.1	3.2.1.4. Изработване на ПУП на бъдещата високотехнологична индустриална зона	орг. дейност	зона 1	100,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ"
Приоритет 3	Мека мярка 3.2.1.	3.2.1.5. Цифровизация на архива с разрешителни и друга документация по ТСУ	орг. дейност		20,0	ОБ	2021-2024	Д-ция "СБТ"
Приоритет 3	М 3.2.2. Благоустроени публични пространства в населените места							
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.1.Реконструкция и рехабилитация на улици в община Рудозем" (общо за 5 населени места)	Преходен, в процес на реализация		1133,4	ПРСР	2019-2022	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.1.Реконструкция и рехабилитация на улици в гр. Рудозем	Преходен, в процес на реализация	Зона 1		ПРСР	2019-2022	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.1.Реконструкция и рехабилитация на улици в с.Бърчево	Преходен, в процес на реализация			ПРСР	2019-2022	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.1.Реконструкция и рехабилитация на улици в с. Бяла река	Преходен, в процес на реализация	Зона 3		ПРСР	2019-2022	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.1.Реконструкция и рехабилитация на улици в с. Елховец	Преходен, в процес на реализация	Зона 3		ПРСР	2019-2022	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.1.Реконструкция и рехабилитация на улици в с. Чепинци	Преходен, в процес на реализация	Зона 4		ПРСР	2019-2022	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.2. Трасиране и изграждане на нова улица до бъдещия лесопарк	не	Зона 1	120,0	ЕФ/ОБ	2026-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.3. Обособяване на крайречна пешеходна зона в централната част на гр. Рудозем	не	Зона 1	100,0	ЕФ/ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.4. Придобиване на нова сграда на кметство Чепинци	да	Зона 4	150,0	ЕФ/ОБ	2022-2023	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.2.2	3.2.2.5. Рехабилитация на улици в населени места водещи до гробищни паркове	не		60,0	ЕФ/ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
СЦ 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура в контекста на глобалните изменения на климата “								
Приоритет 3	М 3.3.1. Подобряване състоянието на В и К инфраструктурата;							
Приоритет 3	Мярка 3.3.1	3.3.1.1.Подобряване състоянието на вътрешноселищната водопроводна мрежа в населени места на община Рудозем	не		800,0	ПРСР	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.1	3.3.1.2.Изграждане на нови водоизточници за водоснабдяване на населени места с недостиг на питейна вода в община Рудозем	не		1000,0	ПРСР	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 3	Мярка 3.3.1	3.3.1.3. Рехабилитация на участъци от съществуващата канализационна мрежа в гр. Рудозем	да	Зона 1	700,0	ПРСР/ПУДООС	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.1	3.3.1.4. Изграждане на нова канализационна мрежа в новоусвоявани територии на гр. Рудозем	не	Зона 1	800,0	ПРСР/ПУДООС	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.1	3.3.1.5 Изграждане на пречиствателни станции за отпадни води в населените места: с.Чепинци стационара, останалите села конвенционални.	да		200	ПРСР/ПУДООС	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	М 3.3.2. Подобряване на енергийната инфраструктура;							
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.1. Изграждане на газификационна мрежа в гр. Рудозем	не	Зона 1	1500	Публично - частно партньорство	2021-2024	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.2. Газифициране на обекти публична (общинска и държавна) собственост в гр. Рудозем	не	Зона 1	1200	ЕФ/ОБ	2022-2025	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.3. Изграждане на фотоволтаичен парк върху рекултивираното хвостохранилище	не	Зона 1	800,0	Публично - частно партньорство	2025-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.4. Монтиране на енергоспестящи (LED) лампи в уличното осветление във всички населени места в общината	да		80,0	Публично - частно партньорство	2022-2023	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.2.5. Ремонт на покриви на административни сгради и монтаж на малки ВЕИ инсталации (фотоволтаични панели) за икономия на енергия	не		300,0	ЕФ/ОБ	2022-2023	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	М 3.3.3. Внедряване на съвременни системи за отпадъците							
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.3.1. Рекултивиране на хвостохранилището в землището на гр. Рудозем	не	Зона 1	600,0	ЕФ/ОБ	2021-2024	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.2	3.3.3.2. Организиране на разделно събиране на битовите отпадъци в опорните селищни центрове	да		150,0	ЕФ/ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	М 3.3.4. Превенция и защита от рискове и бедствия							
Приоритет 3	Мека мярка 3.3.4	3.3.4.1. Актуализиране на плана за превенция срещу рискове и бедствия	орг. дейност		0			Д-ция "Правно норм. обл...."

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 3	Мярка 3.3.4	3.3.4.2. Изработване на Специализирани планове за превенция срещу рискове и бедствия срещу: - горски пожари; наводнения; снегонавявания и залежавания и др.	орг. Дейност		15	ОБ	2021-2024	Д-ция "Правно норм. обл...."
Приоритет 3	Мярка 3.3.4	3.3.4.3. Осигуряване на технически средства и оборудване за групите за превенция и преодоляване на последици от възникнали пожари, наводнения и други бедствия	да		80,0	Комисия при МС/ОБ	2021-2027	Д-ция "Правно норм. обл...."
Приоритет 3	Мярка 3.3.4	3.3.4.4. Почистване и укрепване на речните корита в чертите на населените места	да		200,0	ЦБ/ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
Приоритет 3	Мярка 3.3.4	3.3.4.5. Изграждане на диги в критични участъци на реките	не		100,0	ЦБ/ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ"
П. 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции								
СЦ 4.1. „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност								
Приоритет 4	М 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа							
Приоритет 4	Мярка 4.1.1	4.4.1.1. Ремонт и рехабилитация на общински пътища			250,0	ЦБ/ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ"
Приоритет 4	М 4.1.2. Развитие на електронни услуги							

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 4	Мека мярка 4.1.2	4.1.2.1. Създаване на условия за поетапно въвеждане на административни услуги, които могат да бъдат предоставяни в електронен вид	орг. дейност		5,0	ОБ	2021-2027	Д-ция "Правно норм. обсл...."
СЦ 4.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“								
Приоритет 4	М 4.2.1. Създаване на условия за развитие на зоните за целево въздействие;							
Приоритет 4	Мека мярка 4.2.1	4.2.1.1. Изготвяне на маркетингов профил на зоните за въздействие	орг. дейност		10,0	ОБ	2022-2024	Отдел "ПРП"
Приоритет 4	Мярка 3.2.1	4.2.1.2. Изграждане на базисна инфраструктура (ВиК, енергийна и др.) за Зони 1 и 2	не		200,0	ЕФ/ОБ	2021-2027	Д-ция "СБТ" / Отдел "ПРП"
СЦ 4.3. Добро управление, насочено за намаляване на териториалните диспропорции								
Приоритет 4	М.4.3.1. Осигуряване на публични инвестиции за развитие на селата							
Приоритет 4	Мярка 4.3.1	4.3.1.1. Подготовка на инвестиционни проекти насочени към селата в ЗОНА 2	не		200,0	ЕФ/ОБ	2021-2027	Отдел "ПРП"
СЦ 4.4 „Разширяване на междуобщинското сътрудничество								
Приоритет 4	М.4.4.1. Сътрудничество със съседните общини в сферата на туризма							

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание/Проектна готовност	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет (в хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 4	Мярка 4.4.1	4.4.1.1.Разработване на междуобщинска програма с община Мадан за обща туристическа зона	Изработване на програмен документ		5,0	ОБ	2022-2023	Д-ция "Правно норм. облсл...."
Приоритет 4	М.4.4.2. Сътрудничество за решаване на проблеми от общ интерес							
Приоритет 4	Мярка 4.4.2	4.4.2.1.Сътрудничество с общини от област Смолян за реализация на интегрирани проекти в сферата на междуобщинските пътища	не		0	ОБ	2021-2027	отдел "ПРП"
Приоритет 4	Мярка 4.4.2	4.4.2.2.Сътрудничество с общини от област Смолян за изпълнение на интегрирани проекти	не		0	ОБ	2021-2027	отдел "ПРП"

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

ПИРО НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Приложение №2

Индикативната финансова таблица пресъздава общата финансова рамка за реализацията на ПИРО. В нея се включват всички предварителни разчети и предвиждания за финансиране на предложените в ПИРО проекти и програми, както и на т.нар. “меки” мерки, които нямат инвестиционен характер.

/хил. лв./

Период 2021 - 2027	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	745	2,92	0	0	9691,4	37,95	15100	59,13	25536,4	100%
Приоритет 2	235	17,34	0	0	1120	82,66	0	0	1355	100%
Приоритет 3	1850	12,79	580	4,01	9733,4	67,30	2300	15,90	14463,4	100%
Приоритет 4	170	25,38	250	37,31	250	37,31	0	0	670	100%
ОБЩО	3000	7,14	830	1,98	20794,8	49,48	17400	41,40	42024,4	100%

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОДУКТ

Приложение № 3

Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
------------------	-----------	---------------	------------------------	--------------------	-----------------

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет 1. Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване на водещите икономически функции					
Приоритет 1	Мярка 1.1.1. Стимулиране на местното предприемачество				
Приоритет 1	Изградени предприятия за бутилиране на минерална и изворна вода	брой	Община Рудозем	3 година	1
Приоритет 1	М. 1.1.2. Създаване на публично-частни партньорства и инициативи за икономическо развитие				
Приоритет 1	Участие на общината в инвестиционни инициативи (бизнес форуми, панаири и др.)	брой	Община Рудозем	1 година	4
Приоритет 1	Оказана безвъзмездна административна помощ при подготовка на проекти от новостартирели предприемачи	брой	Община Рудозем /НСИ	1 година	3
Приоритет 1	Мярка 1.4.1. Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите				
Приоритет 1	Разработени стратегически и програмни документи за развитие на туризма	брой	Община Рудозем	2 години	2
Приоритет 1	Участие на общината и на местния туристически бизнес в регионални и национални туристически изяви	брой	Община Рудозем	1 година	2
Приоритет 1	Мярка 1.4.3. Модернизация на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура				
Приоритет 1 Приоритет 1	Разкрити нови обекти в сферата на туризма	брой	Община Рудозем/ Туристически регистър	3 години	4
П. 2. „Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“					

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет 2	М 2.1.1. Прилагане на съвременни форми на обучение в общото образование				
Приоритет 2	Училища, въвели дуално обучение и създаване на STEM среда	брой	Община Рудозем	2 години	2
Приоритет 2	Училища, с оборудване за въвеждане на иновативни форми на обучение	брой	Община Рудозем	2 години	2
Приоритет 2	М.2.2.1. Обучение през целия живот;				
Приоритет 2	Проведени обучителни курсове за повишаване на квалификацията на работещи лица	брой	Община Рудозем	1 години	3
Приоритет 2	М 2.3.4. . Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство				
Приоритет 2	Организираны културни събития свързани с културното наследство	брой	Община Рудозем	1 година	2
Приоритет 2	М 2.3.5. Изграждане на нова и подобряване качествата на съществуващата спортна инфраструктура				
Приоритет 2	Новоизградени спортни обекти	брой	Община Рудозем	2 година	3
Приоритет 2	Ремонтирани сгради общинска собственост	брой	Община Рудозем	2 година	6
Приоритет 2	Рехабилитирани улици в населените места на общината	брой	Община Рудозем	2 година	20
П. 3. „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени“					
Приоритет 3	М 3.2.1. Планово осигуряване на населените места с актуални устройствени планове				
Приоритет 3	Изработени устройствени планове	брой	Община Рудозем	2 години	6
Приоритет 3	М 3.2.2. Благоустроени публични пространства в населените места				

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

Приоритет 3	Рехабилитирани и реконструирани улици в населените места	брой	Община Рудозем	2 години	10
Приоритет 3	Подобрени качества на селищни паркове	брой	Община Рудозем	3 години	5
Приоритет 3	М 3.3.1. Подобряване състоянието на В и К инфраструктурата;				
Приоритет 3	Населени места с подобрена водопроводна мрежа	брой	Община	3 години	4
П. 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции					
Приоритет 4	М 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа				
Приоритет 4	Рехабилитирани общински пътища	брой	Община Рудозем;	3 години	7

ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

Приложение № 3-А

Специфична цел (СЦ)	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Приоритет 1: Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване на водещите икономически функции						
СЦ 1.1. „Подкрепа на предприемаческата активност за създаване на нови иновативни малки и средни предприятия“						
СЦ 1.1	Разкрити работни места в нови малки и средни предприятия	брой	Агенция за МСП	1 година	0	10
СЦ 1.1	Размер на привлечени средства от външни източници (ОП, други Национални програми)	хил. лв.	ИСУН	1 година	6576,4 (2020 г.)	7400,0
СЦ 1.1	Гъстота на фирмите на 1000 д от населението	брой	НСИ	1 година	38,4	44,-

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

					(2018 г.)	
СЦ 1.4. Устойчиво развитие на туризма						
СЦ 1.4	Относителен дял на заети в туризма	%	Община Рудозем	1 година		
СЦ 1.4	Регистрирани леглоденонощия в местата за настаняване	брой.	НСИ	1 година	1214	5500
СЦ 1.4	.Изградени заслони, беседки, пейки, указателни табели и др до природни забележителности	брой	Община Рудозем	2 години	0	20
П. 2. „Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“						
СЦ 2.1 „Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение“						
СЦ 2.1	Относителен дял на учениците, обучавани в подобрена учебна среда	%	Община Рудозем	2 години	75	100
СЦ 2.1	Относителен дял на учениците, обучавани в подобрена учебна среда	%	Община Рудозем	2 години	75	100
СЦ 2.3. „Предоставяне качествени бюджетни услуги в сферата на здравеопазването, социално подпомагане, културата и спорта“.						
СЦ 2.3	Лица, обхванати в обекти за социални услуги	брой	Община Рудозем	1 година	0	50
СЦ 2.3	Лица, ползващи спортни обекти	брой	Община Рудозем	1 година	0	26
П. 3. „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени						
СЦ 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“						

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РУДОЗЕМ

СЦ 3.2	Дължина на рехабилитираните улици в населените места	км	Община Рудозем	3 години	0	35
СЦ 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура в контекста на глобалните изменения на климата“						
СЦ 3.3	Относителен дял на населението с подобро водоснабдяване	%	Община Рудозем, ВиК	2 години		70